

AFYON KOCATEPE ÜNİVERSİTESİ
AKADEMİK MÜZİK ARAŞTIRMALARI DERGİSİ
Cilt II / Sayı 3 / Ocak 2016
ISSN: 2149-4304

AFYON KOCATEPE UNIVERSITY
ACADEMIC MUSIC RESEARCH JOURNAL
Volume II / Issue 3 / January 2016

Tolga ÜRÜN	Karşılaştırmalı Tonal ve Makamsal Dizi Öğretiminin Silahlı Kuvvetler Bando Okulları Öğrencilerinin Bilişsel Gelişimlerine Etkisi
Devrim ÖZTÜRK
Bahar GÜDEK	Viyolonsel Performans Değerlendirmesine Yönelik Dereceli Puanlama Anahtarının (Rubrik) Geliştirilmesi
Pınar TEZİŞÇİ	Keman Eğitiminde Yehudi Menuhin'in Beden Egzersizi Yaklaşımı
Çiğdem BALOĞLU	Kütahya Belediyesi Mustafa Hakkı Yeşil Kütüphanesi Osmanlıca Yazılmış Müzik Kaynakları Bibliyografyası
Sonat COŞKUNER	Türkiye'de Anadolu Güzel Sanatlar Liseleri Bireysel Çalgı Eğitimi Dersinde (Yaylı Çalgılar) Piyano Eşlikli Çalışmalara İlişkin Öğretmen Görüşleri
Emel Funda TÜRKMEN	9. Müzik Eğitimi Çalıştayı Sonuç Raporu "Editöre Mektup"

AFYON KOCATEPE ÜNİVERSİTESİ
AKADEMİK MÜZİK ARAŞTIRMALARI DERGİSİ
Cilt II / Sayı 3 / Ocak 2016
ISSN: 2149-4304

AFYON KOCATEPE UNIVERSITY
ACADEMIC MUSIC RESEARCH JOURNAL
Volume II / Issue 3 January 2016

Sahibi / Owner

Afyon Kocatepe Üniversitesi adına Rektör
Prof. Dr. Mustafa SOLAK

Editörler / Editors

Doç. Dr. Uğur TÜRKMEN
Yrd. Doç. Dr. Duygu SÖKEZOĞLU ATILGAN

Yardımcı Editörler / Co-Editorials

Yrd. Doç. Çağhan ADAR
Arş. Grv. Safiye YAĞCI
Öğr. Elm. Filiz YILDIZ

Yayın Kurulu / Editorial Board

Doç. Dr. Uğur TÜRKMEN
Doç. Dr. Emel Funda TÜRKMEN
Yrd. Doç. Dr. Duygu SÖKEZOĞLU ATILGAN
Yrd. Doç. Dr. Sevgi TAŞ
Yrd. Doç. Çağhan ADAR
Yrd. Doç. Yavuz TUTUŞ
Yrd. Doç. Servet YAŞAR

İLETİŞİM

Afyon Kocatepe Üniversitesi Akademik Müzik Araştırmaları Dergisi
Afyon Kocatepe Üniversitesi Devlet Konservatuarı
ANS Kampüsü, Gazlıgöl Yolu, Afyonkarahisar
Tel: 0 272 216 58 96-15902- **Fax:** 0 272 216 33 07
Web: <http://amader.aku.edu.tr/>

Ocak ve Haziran olmak üzere yılda iki kez yayınlanan AKÜ
Akademik Müzik Araştırmaları Dergisi, alanında uluslararası indeksler
tarafından taranan hakemli, akademik bir dergidir.

Editörlerden;

Üniversitemiz Senatosunun 24 Temmuz 2014 tarihli toplantısında “Hakemli-Afyon Kocatepe Üniversitesi Akademik Müzik Araştırmaları Dergisi” yayınlanması kararı alınmıştır. Ocak ve Haziran aylarında yılda iki kez yayınlanacak derginin ülkemiz müzik bilimine katkıda bulunması en büyük temennimizdir.

“Afyon Kocatepe Üniversitesi Akademik Müzik Araştırmaları Dergisi” ile müzik alanında eğitimci, araştırmacı, besteci ve icracı akademisyenlerin bilimsel araştırma ve çalışmalarını yayımlayabilecekleri bir dergi amaçlanmıştır. Dergi ayrıca ulusal ve uluslararası niteliklere sahip çalışmaları yayımlayarak müzik bilimine katkıda bulunmayı amaçlamaktadır.

Dergiye gönderilen çalışmalar, hakemlerin ve yazarların birbirini bilmediği bir sistemle üç hakem tarafından değerlendirilmektedir. Çalışmalarını göndermek isteyen yazarlar her türlü bilgiyi dergimiz web adresinden (www.amader.aku.edu.tr) temin edebilirler.

Dergiye göstereceğiniz ilgi daha verimli ve nitelikli çalışmaların gerçekleşmesi için destek olacak, çalışmalarımıza güç verecektir. Desteğiniz için şimdiden teşekkür eder, çalışmalarınızda başarılar dileriz.

Doç. Dr. Uğur TÜRKMEN

Yrd. Doç. Dr. Duygu SÖKEZOĞLU ATILGAN

BU SAYININ HAKEMLERİ / REFEREES OF THIS ISSUE

Prof. Dr. Uğur ALPAGUT	Abant İ. Baysal Üniversitesi
Prof. Dr. A. Serkan ECE	Abant İ. Baysal Üniversitesi
Prof. Dr. Mustafa Hilmi BULUT	Cumhuriyet Üniversitesi
Doç. Dr. Emel Funda TÜRKMEN	Afyon Kocatepe Üniversitesi
Doç. Dr. Serhat YENER	Ondokuz Mayıs Üniversitesi
Doç. Dr. Ayten KAPLAN	Hacettepe Üniversitesi
Doç. Dr. Oğuz KARAKAYA	Selçuk Üniversitesi
Doç. Dr. Gökmen ÖZMENTEŞ	Akdeniz Üniversitesi
Doç. Dr. Uğur TÜRKMEN	Afyon Kocatepe Üniversitesi
Yrd. Doç. Dr. Duygu S. ATILGAN	Afyon Kocatepe Üniversitesi
Yrd. Doç. Dr. Sonat COŞKUNER	Ondokuz Mayıs Üniversitesi
Yrd. Doç. Yavuz TUTUŞ	Afyon Kocatepe Üniversitesi
Yrd. Doç. Çağhan ADAR	Afyon Kocatepe Üniversitesi

İÇİNDEKİLER / CONTENTS

Tolga ÜRÜN	Karşılaştırmalı Tonal ve Makamsal Dizi Öğretiminin Silahlı Kuvvetler Bando Okulları Öğrencilerinin Bilişsel Gelişimlerine Etkisi <i>The Effect of Teaching Comparative Tonal and Modal Sequences on Cognitive Development of Students at The Band Military NCO School</i>	1
Devrim ÖZTÜRK Bahar GÜDEK	Viyolonsel Performans Değerlendirmesine Yönelik Dereceli Puanlama Anahtarının (Rubrik) Geliştirilmesi <i>An Assay Concerning Improving The Graded Scoring Method (Rubric) For Rating the Violoncello Performance</i>	31
Pınar TEZİŞÇİ	Keman Eğitiminde Yehudi Menuhin'in Beden Egzersizi Yaklaşımı <i>Body Exercise Approach of Yehudi Menuhin in Violin Education</i>	51
Çiğdem BALOĞLU	Kütahya Belediyesi Mustafa Hakkı Yeşil Kütüphanesi Osmanlıca Yazılmış Müzik Kaynakları Bibliyografyası <i>Kütahya Municipality Mustafa Hakki Yeşil Library Bibliography Of Music Sources Written In Ottoman Turkish</i>	73
Sonat COŞKUNER	Türkiye'de Anadolu Güzel Sanatlar Liseleri Bireysel Çalgı Eğitimi Dersinde (Yaylı Çalgılar) Piyano Eşlikli Çalışmalara İlişkin Öğretmen Görüşleri <i>Teachers' Opinions Belong to Studies with Piano Accompaniment In Individual Instrument Training Lessons (Strings Instruments) In Fine Arts Schools In Turkey</i>	83
Emel Funda TÜRKMEN	9. Müzik Eğitimi Çalıştayı Sonuç Raporu "Editöre Mektup" <i>Final Report of 9. Music Education Workshop "Letter to the Editor"</i>	105

KARŞILAŞTIRMALI TONAL VE MAKAMSAL DİZİ ÖĞRETİMİNİN SİLAHLI KUVVETLER BANDO OKULLARI ÖĞRENCİLERİNİN BİLİŞSEL GELİŞİMLERİNE ETKİSİ*

**The Effect of Teaching Comparative Tonal and Modal Sequences
on Cognitive Development Of Students at the Band Military NCO
School**

DOI NO: 10.5578/amrj.10575

Tolga ÜRÜN¹

Özet

Araştırma, Silahlı Kuvvetler Bando Okulları Komutanlığında yürütülmekte olan Müziksel İşitme Okuma ve Yazma Dersi kapsamında teori, kulak eğitimi ve solfej eğitiminin daha nitelikli verilebilmesi, öğrencilerin edindikleri bilgi ve becerileri yaşantılarına uygulayabilmelerini amaç edinmiştir.

Araştırma; Müziksel İşitme, Okuma ve Yazma Dersi almakta olan Bando Okulları Komutanlığı Astsubay Hazırlama Okulu 12. sınıf öğrencilerinin tonal ve makamsal bilgilerini ölçen, Karşılaştırmalı Tonal ve Makamsal Dizi Öğretim Yönteminin, öğrencilerin bilişsel gelişimlerine etkisinin ne oranda olduğunu belirlemeye yönelik betimsel ve yarı deneysel bir çalışmadır.

Araştırmada verilerin toplanması amacıyla, öğrencilerin tonal ve makamsal bilgi düzeylerini belirlemek için öz değerlendirme formu uygulanmıştır. Dersi yürüten eğitimcilerle ise durum tespiti ve elde edilen verilerin değerlendirilmesi için yapılandırılmış görüşme formu uygulanmıştır. Elde edilen veriler nitel çözümleme tekniklerine göre yorumlanmıştır.

Araştırma sürecinde öğrencilerin tonal ve makamsal bilgi ve becerilerinin yetersiz olduğu, araştırmacı tarafından önerilen karşılaştırmalı yöntemin öğrencilerin başarı durumlarında olumlu yönde etkisi olduğu görülmüştür.

Araştırmanın, alana katkı sağlayıcı, özgün, Müziksel İşitme, Okuma ve Yazma Dersi başta olmak üzere, ilgili araştırmalara kaynak teşkil edeceği düşünülmekte ve bu alanda yapılacak çalışmaların artırılması önerilmektedir.

Anahtar Kelimeler: Bando Okulları, Solfej, Tonalite, Makam, Müziksel İşitme Okuma ve Yazma.

¹ Bando Subayı / Şefi, Akdeniz Bölge Bando Komutanlığı.

* Bu makale; 2015 yılında tamamlanmış yüksek lisans tezinin bir özeti'dir.

Abstract

The study aims at offering more qualified theory, ear and solfege training within the scope of the Musical Hearing, Reading and Writing Class at the Military School of Music and vesting students with the ability to implement the skills and knowledge they have acquired into their daily lives.

The study is a descriptive and quasi-experimental study which measures tonal and modal knowledge of students who take the Musical Hearing, Reading and Writing Class at the 12th grade of the Military NCOs School of Music and tries to identify the extent of the effect of the Comparative Tonal and Modal Sequence Teaching method on cognitive development of students.

The self-assessment form was applied to determine the level of tonal and modal knowledge level of students to collect data for the study. The structured interview form was applied to determine the situation and to evaluate collected data with trainers of the class. Collected data was interpreted according to qualitative analysis techniques.

The study process demonstrated students had insufficient tonal and modal skills and knowledge and the comparative method offered by the researcher had a positive effect on achievement level of the students.

The study is considered to be contributory to the field, to be authentic and to provide a source of research and it is recommended to increase the number of prospective studies in this area.

Key Words: *Band Military NCOs School, Tonality, Modality, Musical Hearing, Reading and Writing.*

GİRİŞ

Müzik, yeryüzünde varoluşundan itibaren insanoğlunun kuşaktan kuşağa, en temelden alıp geliştirdiği bir sanat, bilim dalı ve ortak bir dildir. Müzik sanatında birikimin ve gelişimin kuşaktan kuşağa, doğru bir şekilde aktarılması şüphesiz ki belirli bir disiplini gerektirmektedir. Bu disiplin, bireyleri ve toplumları belirli bir sistem dâhilinde biçimlendiren bir süreç olan eğitimidir. Eğitim, her alanda uygulanabilecek özellikleri barındırmaktadır. Müzik alanında ise birey ve toplumları biçimlendirecek süreç müzik eğitimidir.

Müziğe mesleki anlamda yönelmiş bireyler başta olmak üzere bu alanda belirli bir uğraş verecek her birey için müzik eğitimi oldukça önemlidir. Müzik eğitiminin en ciddi boyutunu ise mesleki müzik eğitimi oluşturmaktadır. Mesleki müzik eğitiminde birey, bu

alanı adı üstünde meslek olarak seçmiş, belirli bir seviyede yeteneğe sahip ve eğitim doğrultusunda, gerekli müziksel birikimi ve davranışları kazanmayı amaçlar. Bu birikim ve davranışların sağlam bir şekilde kazanımı ise iyi bir müziksel işitme, okuma ve yazmaya bağlıdır.

Ülkemizde mesleki müzik eğitimi verilen kurumların öğretim programlarında temel dersin Müziksel İşitme Okuma ve Yazma, bazı müzik kurumlarında işlevi Müziksel İşitme Okuma ve Yazma dersi ile aynı fakat ismi farklı olan Solfej ve Dikte dersi olduğu görülmektedir.

Ülkemizde birçok köklü müzik kurumunun temelini oluşturan Mızık-a Hümayun'un, okul bölümünün bir devamı niteliğinde olan ve 184 yıllık tarihinde bulunduğu dönemin ihtiyaçlarına göre birçok kez ismi değişerek bugünlere gelen, bugünkü ismi ile Silahlı Kuvvetler Bando Okulları Komutanlığı da mesleki müzik eğitimi veren bir kurumdur.

Müzik eğitiminde tüm alanların anahtarı niteliğinde olan Müziksel İşitme Okuma ve Yazma (MİOY) dersi, öncelikli hedefi askeri bandolara iyi seviyede enstrüman icracısı askeri müzikçi yetiştirmek olan Silahlı Kuvvetler Bando Okullarında doğal olarak önemli bir yere sahiptir. Bu köklü kurumda verilen Müziksel İşitme Okuma ve Yazma eğitimi Batı Müziği kaynaklı verilmektedir. Okulda verilen Orkestra, Koro ve Çalgı gibi derslerin repertuarlarına bakıldığında Batı Müziği eserlerinin yanı sıra Geleneksel Türk Müziği öğeleri içeren eserlerin de icra edildiği gözlenmektedir. Verilen Müziksel İşitme Okuma ve Yazma eğitiminin Orkestra, Koro ve Çalgı derslerinin temelinde önemli bir rol oynamasına binaen, Müziksel İşitme Okuma ve Yazma eğitiminin zenginleştirilmesi ve eğitimin öğrenciler için daha faydalı hale getirilmesi adına Batı Müziği yanında Geleneksel Türk Müziği unsurlarını da içeren bir okuma ve işitme eğitiminin verilmesinin yararlı olacağı düşünülmektedir.

Araştırmada, Silahlı Kuvvetler Bando Okullarında verilmekte olan Müziksel İşitme Okuma ve Yazma eğitiminin işlevinin artırılması ve içeriğinin zenginleştirilmesi adına, Geleneksel Türk Müziği unsurlarını barındıran kaynakların öğretim programına girmesinin yararlı olacağı düşünüldüğünden dolayı, her iki müzik (Batı ve Geleneksel Türk Müziği) türünün Müziksel İşitme Okuma ve Yazma dersi içerisinde bir bütün olarak ele alınabilmesi ve öğrencilerin Batı Müziğinin tonal, Geleneksel Türk Müziği'nin ise makamsal vb. özelliklerini ilişkisel bir şekilde kolaylıkla öğrenebileceği, bilişsel

düzeyleri başta olmak üzere duyuşsal ve devinişsel düzeylerinde de olumlu etki sağlayacağı düşünölen "Karşılaştırmalı Tonal ve Makamsal Dizi Öğretim Yaklaşımı" üzerinde durulmaktadır.

SİLAHLI KUVVETLER BANDO OKULLARI KOMUTANLIĞININ TARİHÇESİ

Tarihin en köklü medeniyetlerinden olan Türkler’de askeri müzik kavramının, günümüze kadar gelen çeşitli kaynaklarda 700’lü yıllara dayandığı belirtilmektedir. Orkun’a göre; Türkler’de askeri müziğin ilk belgeleri eski Türk yazıtlarında bulunmuştur. 8. yüzyılda yazılmış olan Orhun Yazıtlarında ve Şine-Usu Yazıtında Köprüge ve Tuğ çalgıları geçmektedir (1936: 72). Gazimihal’e göre; Hunların ordularında ve resmi törenlerinde davul, boru ve zil gibi çalgıların kullanıldığı bilinmektedir. Tuğ takımı denilen bu topluluğun resmi törenlerde ve orduda Orta Asya Türk devletleri tarafından kullanıldığı tarihi kayıtlarla ispatlanmıştır (1955: 1). Tuğ takımlarından itibaren askeri müzik toplulukları, zaman içerisinde savaşlar, keşifler ve din gibi faktörlerin etkisi ile ismen ve kuruluş açısından değişime uğramışlardır. Vural; Tuğ takımı isminin Büyük Selçuklulardan itibaren tabilhaneye diğer bir ifade ile nevbethaneye, Osmanlılarda ise mehterhaneye dönüştüğünü belirterek bu değişimi sırasıyla belirtmiştir (2013: 51).

1808 yılından tahta çıkan Osmanlı Devleti Padişahı II. Mahmud askeri, ekonomi, eğitim ve sağlık gibi alanlarda batılı anlamda köklü reform hareketlerine girişmiştir. Askeri alanda yapılan reformların başında Yeniçeri Ocağı’nın kaldırılması gelmiştir. Cevdet; Yeniçeri ocağının kaldırılması ile birlikte Asakir-i Mansure-i Muhammediye isimli yeni bir ordunun kurulduğunu belirtmektedir (1966: 314). Askeri alandaki bu batılı anlamda reform neticesinde, askeri müzik topluluğu ve bir kurum olan Mehter kaldırılmış, yerine bünyesinde, Avrupa standartlarında askeri bando oluşturacak ve bandolara icracı yetiştirecek bir eğitim kurumu olan Musika-i Hümayun kurulmuştur.

Musika-i Hümayun’un fiziki olarak kurulmasından yaklaşık iki yıl gibi kısa bir sürenin ardından, modern bir askeri bandonun kurulması ve iyi bir müzikçinin kurumun başına getirilmesi gündeme gelmiştir. Say; kurumun başına getirilmek üzere saray yetkililerinin Sardunya elçisine başvurduğunu ve netice olarak da ünlü bando şefi

Giuseppe Donizetti'nin Musika-i Hümayun'un başına getirildiği belirtilmektedir (2010: 474).

Giuseppe Donizetti'den sonra D'aranda Paşa, Mehmet Ali Bey, Saffet Atabinen, Zati Arca isimler Musika-i Hümayun'de eğitimcilik ve bando şefliği görevlerini yürütmüş ve kurumun gelişmesinde önemli katkılarda bulunmuşlardır.

Saltanatın 1922 yılında kaldırılması ile kurumun ismi "Makamı Hilafet Mızıkası" olmak üzere değişikliğe uğramıştır. Cumhuriyetin kurulup Hilafetin de kaldırılması ile birlikte kurum "1924'te İstanbul'dan Ankara'ya getirilerek Riyaset-i Cumhur Musiki Heyeti adını almış ve şefliğini Zeki Bey (Üngör) sürdürmüştür" (Say, 2010: 356).

Dört bölümden oluşan Riyaset-i Cumhur Musiki Heyeti'nin Fasıl Takımı ve Müezzinan bölümü işlevlerini yitirmesi nedeni ile kapatıldığı bilinmektedir. Kapatılan bu bölümler dışındaki orkestra ve bandonun da birbirinden ayrı olarak yola devam etmesi ihtiyacı doğmuştur. Say'a göre; bando ve orkestra başlangıçta Milli Savunma Bakanlığı'na bağlıydı. Orkestra 25 Haziran 1932'de Milli Eğitim Bakanlığı çatısı altına girmiş, Savunma Bakanlığı'nda kalan bandonun adı Riyaset-i Cumhur Armoni Mızıkası (Cumhurbaşkanlığı Armoni Mızıkası) olmuştur (2012: 44).

Albay O. Zeki Üngör'ün Cumhurbaşkanlığı Filarmoni Orkestrası şefliğine atanması ile birlikte boşta kalan Cumhurbaşkanlığı Armoni Mızıkası şefliğine Yarbay Veli Kanık getirilmiştir. Çakar'a göre; 1 Eylül 1939'da Veli Kanık ve İhsan Küncer'in çabalarıyla Mızıkâ Gedikli Erbaş Hazırlama Okulu açılmış ve ilk mezunlarını 1943'de vermiştir. İlkokula dayalı bu üç yıllık eğitimi bitiren öğrenciler, sekiz aylık kıta stajı ve on aylık meslek stajı olmak üzere toplam dört buçuk yıllık eğitimden sonra bandolara gedikli olarak atanmışlardır (1994: 78).

Gedikli Erbaş Hazırlama Okulu'nun devamında kurum bandoların askeri müzikçi ihtiyaçları doğrultusunda değişimlere uğramıştır. "1949-1961 Askeri Mızıkâ Meslek Okulu; 1959-1963 yılları arasında Askeri Mızıkâ Astsubay Sınıf Okulu; 1963-1974 yılları arasında Askeri Mızıkâ Okulu; 1974-1986 yılları arasında Askeri Mızıkâ Hazırlama ve Sınıf Okulu isimlerini almıştır "(Çakar, 1994:80). Kurum, 1986 yılında Silahlı Kuvvetler Mızıkâ Astsubay Hazırlama ve Sınıf Okulu, 2003 yılından itibaren Silahlı Kuvvetler Bando Okulları Komutanlığı ismini almıştır. İki okulu bünyesinde

barındıran kurumun lise bölümü olan Astsubay Hazırlama Okulu 2003-2005 yılları arasında üç yıllık süre ile eğitim vermiş 2005 yılında Milli Eğitim Bakanlığı'nın liselerin dört yıla çıkarılması kararıyla dört yıllık eğitim vermeye başlamıştır. Astsubay Meslek Yüksek Okulu ise iki yıllık ön lisans eğitimi vermeye devam etmektedir.

Dört yıllık lise (hazırlama okulu) ve iki yıllık yüksekokul eğitimini tamamlayan astsubaylar, Türk Silahlı Kuvvetleri bünyesinde bulunan Kara, Deniz, Hava ve Jandarma Bandolarına "Astsubay Çavuş " rütbesi ile atanmaktadırlar.

Silahlı Kuvvetler Bando Okulları Komutanlığı lise bölümü olan Hazırlama Okulunu başarı ile bitiren öğrenciler, bando şefi-subayı temini amacıyla Hacettepe Üniversitesi Ankara Devlet Konservatuvarı'nın her sene açmakta olduğu yetenek sınavına girmektedirler. Sınavı kazanan öğrenciler konservatuvarın Bando Şefliği Sanat Dalı'nda lisans eğitimi görmeye hak kazanmakta ve lisans eğitimi sonunda öğrenciler "Teğmen" rütbesi ile bandolara şef olarak atanmaktadırlar.

Problem

Araştırmanın problemi:

Karşılaştırmalı Tonal ve Makamsal Dizi Öğretiminin Silahlı Kuvvetler Bando Okulları Öğrencilerinin Bilişsel Gelişimlerine Etkisi Nedir?

Araştırmanın Alt Problemleri ise şu şekildedir:

1) Öğrencilerin Tonal ve Makamsal Bilgi Düzeyleri/ Hazır Bulunuşlukları Nedir?

2) Karşılaştırmalı Tonal ve Makamsal Dizi Öğretimi Silahlı Kuvvetler Bando Okulları Öğrencilerinin Bilişsel Gelişimlerine Faydalı Olmuş mudur?

3) Dersi Yürüten Eğitimcilerin Karşılaştırmalı Tonal ve Makamsal Dizi Öğretimine Yönelik Tutum ve Davranışları Nasıldır ?

Araştırmanın Amacı

Silahlı Kuvvetler Bando Okulları Komutanlığı'nda yürütülmekte olan Müziksel İşitme Okuma ve Yazma Dersi kapsamında teori, kulak eğitimi ve solfej eğitiminin daha nitelikli verilebilmesi, öğrencilerin tonal ve makamsal bilgi düzeylerinin bilişsel, duyuşsal ve devinişsel hazır bulunuşluklarının belirlenmesi, karşılaştırmalı tonal ve makamsal dizi öğretiminin öğrencilerin bilişsel gelişimlerine fayda sağlayıp sağlamadığının belirlenmesi, öğrencilerin edinecekleri bilgi ve becerileri yaşantılarına uygulayabilmeleri, dersi yürüten eğitimcilerin araştırmaya ilişkin düşüncelerinin belirlenmesi, dersi daha verimli işleyebilmelerine yönelik kaynak teşkil etmesi amaç edinilmiştir.

Araştırmanın Önemi

Ülkemizin, mesleki müzik eğitimi veren köklü kurumlarından Silahlı Kuvvetler Bando Okulları Komutanlığı'nda verilmekte olan genelde tüm derslere özelde ise Müziksel İşitme, Okuma ve Yazma Derslerine yönelik ilgili yayın ve araştırmaların yeterli olmadığı düşünülmektedir. Silahlı Kuvvetler Bando Okulları Komutanlığı repertuarı dikkatlice incelendiğinde tonal eserler yanında makamsal eserlerinde icra edildiği belirlenmiştir. Bununla birlikte program ve yürütülen ders içerikleri incelendiğinde bilişsel, duyuşsal ve devinişsel olarak bir başka deyişle; kulak, teori ve solfej eğitiminde makamsal bilgi ve becerilere yeterince yer verilmediği tespit edilmiştir. Araştırma; durum tespiti yapması ve karşılaştırmalı tonal ve makamsal dizi öğretiminin uygulanabilirliğini belirlemesi yanında, bu konuya dikkat çekebilmesi, program ve derslerin yürütülmesinde konunun öneminin hatırlatılması, derse yönelik eğitim aracı olarak kullanılabilmesi, ilgili yayın ve araştırmalara kaynak teşkil etmesi bakımlarından önemlidir.

YÖNTEM

Araştırma, tarama modelini esas alan yarı deneysel bir çalışmadır. Araştırmaya ilişkin veri toplayabilmek amacıyla öğrencilere öz değerlendirme formu, eğitimcilere ise yapılandırılmış görüşme formu hazırlanmıştır. Karşılaştırmalı tonal ve makamsal öğretimi yapıldıktan sonra öğrencilere son test uygulanmıştır. Araştırmada öz değerlendirme ölçeğinden elde edilen veriler sayısal

verilere dönüştürülmüş ve istatistiksel teknik olarak frekans ve yüzde hesaplamalarından yararlanılarak çözümlenmiştir. Eğitimciler ile yapılan yapılandırılmış görüşme formlarının çözümlenmesinde ise nitel araştırma tekniklerinden yararlanılmıştır.

BULGULAR VE YORUM

Araştırma, "Karşılaştırmalı Tonal ve Makamsal Dizi Öğretiminin Silahlı Kuvvetler Bando Okulları Öğrencilerinin Bilişsel Gelişimlerine Etkisi Nedir?" problemi çerçevesinde ele alınmıştır. Bu probleme bağlı olarak oluşturulan alt problemlere ilişkin bulgular tablolar yardımı ile işlenmiş ve yorumlanmıştır.

Birinci Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorum

"Öğrencilerin Tonal ve Makamsal Bilgi Düzeyleri/ Hazır Bulunuşlukları Nedir?"

Araştırma, Silahlı Kuvvetler Bando Okulları Komutanlığı Astsubay Hazırlama Okulu 12. sınıf öğrencilerine yöneltilen 11 soru kapsamında yürütülmeye çalışılmıştır. Sorulan sorulara "evet, emin değilim ve hayır" seçenekleri doğrultusunda değerlendirmeleri istenmiştir. Elde edilen veriler tablolar halinde gösterilerek yorumlanmıştır.

Tablo 1. Öğrencilerin "Makamsal Dizilere Yönelik Dikte Çalışmalarında Başarıyımlı" Sorusuna Verdikleri Cevapların Dağılımı

Makamsal Dizilere Yönelik Dikte Çalışmalarında Başarıyımlı							
Evet		Emin değilim		Hayır		Toplam	
f	%	f	%	f	%	f	%
2	2.7	19	25.7	53	71.6	74	100

Öğrencilerin kendilerini makamsal dizilere yönelik dikte çalışmalarında başarılı bulma durumlarına yönelik cevapları incelendiğinde evet cevabının % 2.7, emin değilim cevabının % 25.7, hayır cevabının ise % 71.6 olduğu görülmektedir. % 71.6 oranında bir

bölümü kapsayan hayır cevabı, öğrencilerin kendilerini makamsal dikte çalışmalarında genel olarak başarılı bulmadıkları biçiminde yorumlanabilir. Öğrencilerin makamsal dizilere yönelik dikte çalışmalarında kendilerini başarısız bulmalarının nedeni olarak, Müziksel İşitme Okuma ve Yazma dersi öğretim programlarında Türk Müziği'ne yönelik konuların yer almaması düşünülebilir.

Tablo 2. Öğrencilerin "Makamsal Dizilere Yönelik Solfej Çalışmalarında Başarılıyım" Sorusuna Verdikleri Cevapların Dağılımı

Makamsal Dizilere Yönelik Solfej Çalışmalarında Başarılıyım							
Evet		Emin değilim		Hayır		Toplam	
f	%	f	%	f	%	f	%
15	20.3	27	36.5	32	43.2	74	100

Öğrencilerin kendilerini makamsal dizilere yönelik solfej çalışmalarında başarılı bulma durumlarına yönelik cevapları incelendiğinde evet cevabının % 20.3, emin değilim cevabının % 36.5, hayır cevabının ise % 43.2 olduğu görülmektedir. Burada öğrencilerin yarıya yakın bir kesiminin makamsal dizilere yönelik solfej çalışmalarında kendilerini başarılı bulmadıkları görülmektedir. %43.2 oranında öğrencinin kendilerini makamsal dizilere yönelik solfej çalışmalarında başarısız bulmasını, Müziksel İşitme Okuma ve Yazma dersi öğretim programlarında Türk Müziği'ne yönelik konuların yer almamasına bağlayabiliriz. Makamsal dizilere yönelik solfej çalışmalarında kendilerini başarılı bulan % 20.3 oranında öğrencinin başarısını ise, ders eğitimcilerinin Türk Müziği konularında kişisel tecrübeleri ile derslerde yapmış oldukları makamsal dizilere yönelik solfej çalışmalarından kaynaklandığını söyleyebiliriz.

Tablo 3. Öğrencilerin "Makamsal Dizilere Yönelik Analiz Edebilme Çalışmalarında Başarılıyım" Sorusuna Verdikleri Cevapların Dağılımı

Makamsal Dizilere Yönelik Analiz Edebilme Çalışmalarında Başarılıyım							
Evet		Emin değilim		Hayır		Toplam	
f	%	f	%	f	%	f	%
5	6.8	25	33.8	44	59.5	74	100

Öğrencilerin kendilerini makamsal dizilere yönelik analiz edebilme çalışmalarında başarılı bulma durumlarına yönelik cevapları incelendiğinde evet cevabının % 6.8, emin değilim cevabının % 33.8, hayır cevabının ise % 59.5 olduğu görülmektedir. %59.5 hayır %33.8 oranında emin değilim cevapları değerlendirildiğinde öğrencilerin genel olarak kendilerini başarılı bulmadıkları sonucu ortaya çıkmaktadır. Öğrencilerin kendilerini makamsal dizilere yönelik analiz edebilme çalışmalarında başarısız bulmasını, makamsal dikte ve solfejde olduğu gibi Müziksel İşitme Okuma ve Yazma dersi öğretim programlarında Türk Müziği konularının yer almamasından kaynaklandığını söyleyebiliriz.

Tablo 4. Öğrencilerin "Tonal ve Makamsal Dizileri Karşılaştırarak Çözümlemeler Yapabilirim" Sorusuna Verdikleri Cevapların Dağılımı

Tonal ve Makamsal Dizileri Karşılaştırarak Çözümlemeler Yapabilirim							
Evet		Emin değilim		Hayır		Toplam	
f	%	f	%	f	%	f	%
11	14.9	19	25.7	44	59.5	74	100

Öğrencilerin kendilerini tonal ve makamsal dizileri karşılaştırarak çözümlemeler yapabilme çalışmalarında başarılı bulma durumlarına yönelik cevapları incelendiğinde evet cevabının % 14.9, emin değilim cevabının % 25.7, hayır cevabının ise % 59.5 olduğu görülmektedir. %59.5 oranında verilen hayır cevabını değerlendirdiğimizde öğrencilerin yarısından fazla bir kesimin tonal

ve makamsal dizileri karşılaştırarak çözümlenmeler yapabileceği konusunda bilgisinin olmadığı, doğal olarak öğrencilerin büyük bir bölümünün kendisini başarılı bulmadıkları sonucuna varılmaktadır.

Tablo 5. Öğrencilerin "Müziksel İşitme Becerilerinin Gelişmesinde Makamsal Dizilerin Öğretiminin Gerekli Olduğunu Düşünürüm" Sorusuna Verdikleri Cevapların Dağılımı

Müziksel İşitme Becerilerinin Gelişmesinde Makamsal Dizilerin Öğretiminin Gerekli Olduğunu Düşünürüm							
Evet		Emin değilim		Hayır		Toplam	
f	%	f	%	f	%	f	%
50	67.6	18	24.3	6	8.1	74	100

Öğrencilerin "Müziksel İşitme Becerilerinin Gelişmesinde Makamsal Dizilerin Öğretiminin Gerekli Olduğunu Düşünürüm" sorusuna yönelik olarak vermiş oldukları cevaplar incelendiğinde, % 67.6 oranında büyük bir kesimin, makamsal dizi öğretiminin müziksel işitme becerilerinin gelişmesinde gerekli olduğunu düşündüğünü ortaya koymaktadır.

Tablo 6. Öğrencilerin "Müziksel Okuma Becerilerinin Gelişmesinde Makamsal Dizilerin Öğretiminin Gerekli Olduğunu Düşünürüm" Sorusuna Verdikleri Cevapların Dağılımı

Müziksel Okuma Becerilerinin Gelişmesinde Makamsal Dizilerin Öğretiminin Gerekli Olduğunu Düşünürüm							
Evet		Emin değilim		Hayır		Toplam	
f	%	f	%	f	%	f	%
53	71.6	16	21.6	5	6.8	74	100

Öğrencilerin "Müziksel Okuma Becerilerinin Gelişmesinde Makamsal Dizilerin Öğretiminin Gerekli Olduğunu Düşünürüm" sorusuna yönelik olarak vermiş oldukları cevaplar incelendiğinde evet cevabının % 71.6, emin değilim cevabının % 21.6, hayır cevabının ise % 6.8 olduğu görülmektedir. % 71.6 oranında evet cevabı ile

öğrencilerin, makamsal dizi öğretiminin müziksel okuma becerilerinin gelişmesinde gerekli olduğunu ve düşündüğünü ortaya koymaktadır.

Tablo 7. Öğrencilerin "Müziksel Yazma-Dikte Becerilerinin Gelişmesinde Makamsal Dizilerin Öğretiminin Gerekli Olduğunu Düşünürüm" Sorusuna Verdikleri Cevapların Dağılımı

Müziksel Yazma-Dikte Becerilerinin Gelişmesinde Makamsal Dizilerin Öğretiminin Gerekli Olduğunu Düşünürüm							
Evet		Emin değilim		Hayır		Toplam	
f	%	f	%	f	%	f	%
44	59.5	20	27.0	10	13.5	74	100

Öğrencilerin "Müziksel Yazma-Dikte Becerilerinin Gelişmesinde Makamsal Dizilerin Öğretiminin Gerekli Olduğunu Düşünürüm" sorusuna yönelik olarak vermiş oldukları cevaplar incelendiğinde evet cevabının % 59.5, emin değilim cevabının % 27.0, hayır cevabının ise % 13.5 olduğu görülmektedir. Burada evet cevabının % 59.5 oranında olması öğrencilerin önemli bir kesiminin makamsal dizi öğretiminin müziksel yazma ve dikte becerilerinin gelişmesinde gerekli olduğunu düşündüğünü ortaya koymaktadır.

Tablo 8. Öğrencilerin "Müziksel Analiz (Tonalite-Makam) Becerilerinin Gelişmesinde Makamsal Dizilerin Öğretiminin Gerekli Olduğunu Düşünürüm" Sorusuna Verdikleri Cevapların Dağılımı

Müziksel Analiz (Tonalite-Makam)Becerilerinin Gelişmesinde Makamsal Dizilerin Öğretiminin Gerekli Olduğunu Düşünürüm							
Evet		Emin değilim		Hayır		Toplam	
f	%	f	%	f	%	f	%
50	67.6	17	23.0	7	9.5	74	100

Öğrencilerin "Müziksel Analiz (Tonalite-Makam) Becerilerinin Gelişmesinde Makamsal Dizilerin Öğretiminin Gerekli

Olduğunu Düşünürüm" sorusuna yönelik olarak vermiş oldukları cevaplar incelendiğinde evet cevabının % 67.6, emin değilim cevabının % 23.0, hayır cevabının ise % 9.5 olduğu görülmektedir. % 67.6 oranında evet cevabı ile öğrencilerin, makamsal dizi öğretiminin müziksel analiz (tonalite-makam) becerilerinin gelişmesinde gerekli olduğunu düşündüğünü ortaya koymaktadır.

Tablo 9. Öğrencilerin "Müziksel Deşifre Becerilerinin Gelişmesinde Makamsal Dizilerin Öğretiminin Gerekli Olduğunu Düşünürüm" Sorusuna Verdikleri Cevapların Dağılımı

Müziksel Deşifre Becerilerinin Gelişmesinde Makamsal Dizilerin Öğretiminin Gerekli Olduğunu Düşünürüm							
Evet		Emin değilim		Hayır		Toplam	
f	%	f	%	f	%	f	%
42	56.8	23	31.1	9	12.2	74	100

Öğrencilerin "Müziksel Deşifre Becerilerinin Gelişmesinde Makamsal Dizilerin Öğretiminin Gerekli Olduğunu Düşünürüm" sorusuna yönelik olarak vermiş oldukları cevaplar incelendiğinde evet cevabının % 56.8, emin değilim cevabının % 31.1, hayır cevabının ise % 12.2 olduğu görülmektedir. % 56.8 oranında evet cevabı ile öğrencilerin, makamsal dizi öğretiminin müziksel deşifre becerilerinin gelişmesinde gerekli olduğunu düşündüğünü ortaya koymaktadır.

Tablo 10. Öğrencilerin "Silahlı Kuvvetler Bando Okulları Komutanlığı Marş Repertuarındaki Makamsal Eserleri Çözümleyebilirim" Sorusuna Verdikleri Cevapların Dağılımı

Slh. Kuv. Bando Okulları K.lığı Marş Repertuarındaki Makamsal Eserleri Çözümleyebilirim							
Evet		Emin değilim		Hayır		Toplam	
f	%	f	%	f	%	f	%
14	18.9	20	27.0	40	54.1	74	100

Öğrencilerin "Silahlı Kuvvetler Bando Okulları Komutanlığı Marş Repertuarındaki Makamsal Eserleri Çözümleyebilirim" sorusuna yönelik olarak vermiş oldukları cevaplar incelendiğinde evet cevabının % 18.9, emin değilim cevabının % 27.0, hayır cevabının ise % 54.1 olduğu görülmektedir. % 54.1 oranında hayır cevabı ile öğrencilerin, konu ile ilgili genel itibariyle bilişsel eksiklerinin olması durumu söz konusu olduğundan dolayı makamsal eserlerin çözümlenmesinde kendilerini başarılı bulmadıkları görülmektedir.

Tablo 11. Öğrencilerin "Silahlı Kuvvetler Bando Okulları Komutanlığı Marş Repertuarındaki Tonal Eserleri Çözümleyebilirim" Sorusuna Verdikleri Cevapların Dağılımı

Slh. Kuv. Bando Okulları K.lığı Marş Repertuarındaki Tonal Eserleri Çözümleyebilirim							
Evet		Emin değilim		Hayır		Toplam	
f	%	f	%	f	%	f	%
29	39.2	21	28.4	24	32.4	74	100

Öğrencilerin "Silahlı Kuvvetler Bando Okulları Komutanlığı Marş Repertuarındaki Tonal Eserleri Çözümleyebilirim" sorusuna yönelik olarak vermiş oldukları cevaplar incelendiğinde evet cevabının % 39.2, emin değilim cevabının % 28.4, hayır cevabının ise % 32.4 olduğu görülmektedir. Hayır ve emin değilim cevabı verenlerin evet cevabı verenlerden fazla olmasının, tonal marş analizleri konusunda öğrencilerin bilişsel eksikliklerinin olabilmesi durumundan kaynaklandığı düşünülmektedir.

İkinci Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorum

Öğrencilere Göre; "Karşılaştırmalı Tonal ve Makamsal Dizi Öğretimi Silahlı Kuvvetler Bando Okulları Öğrencilerinin Bilişsel Gelişimlerine Faydalı Olmuş mudur?" sorusu çerçevesinde ikinci alt probleme yönelik olarak verilerin toplanabilmesi için, öğrencilere Karşılaştırmalı Tonal ve Makamsal Dizi Öğretimi dersi verilmiştir. Ders verilmeden önce konu ile ilgili bilgi düzeylerini ölçmek amacı ile ön test uygulanmış, Karşılaştırmalı Tonal ve Makamsal Dizi Öğretimi dersi verildikten sonra ise ulaştıkları bilgi düzeylerini ölçmek amacı

ile bir son test uygulanmıştır. Ön test ve son testlerin karşılaştırılması amacı ile Eşleştirilmiş İki Örneklem "t Testi" uygulanmıştır. "t Testi" ile elde edilen veriler tablo halinde gösterilmeye çalışılmıştır.

Tablo 12. Öğrencilere Karşılaştırmalı Tonal ve Makamsal Dizi Öğretimi Dersi Verilmeden Önce ve Dersin Verilmesinden Sonraki Gelişim Durumları (Ön test-Son Test)

Soru No.	Karşılaştırmalı Tonal ve Makamsal Dizi Öğretimi Dersi Verilmeden Önce (Ön Test)						Karşılaştırmalı Tonal ve Makamsal Dizi Öğretimi Dersi Verildikten Sonra (Son Test)					
	f			%			f			%		
	Evet	Emin Değilim	Hayır	Evet	Emin Değilim	Hayır	Evet	Emin Değilim	Hayır	Evet	Emin Değilim	Hayır
1	2	19	53	2.7	25.7	71.6	30	16	28	40.5	21.6	37.8
2	15	27	32	20.3	36.5	43.2	49	16	9	66.2	21.6	12.2
3	5	25	44	6.8	33.8	59.5	27	38	9	36.5	51.4	12.2
4	11	19	44	14.9	25.7	59.5	46	22	6	62.2	29.7	8.1
5	50	18	6	67.6	24.3	8.1	64	5	5	86.5	6.8	6.8
6	53	16	5	71.6	21.6	6.8	65	4	5	87.8	5.4	6.8
7	44	20	10	59.5	27.0	13.5	57	9	8	77.0	12.2	10.8
8	50	17	7	67.6	23.0	9.5	68	3	3	91.9	4.1	4.1
9	42	23	9	56.8	31.1	12.2	29	9	36	39.2	12.2	48.6
10	14	20	40	18.9	27.0	54.1	46	20	8	62.2	27.0	10.8
11	29	21	24	39.2	28.4	32.4	61	9	4	82.4	12.2	5.4

1) Öğrencilere yöneltilen "Makamsal Dizilere Yönelik Dikte Çalışmalarında Başarılıyım" sorusundan elde edilen verilere uygulanan Eşleştirilmiş İki Örneklem "t testi" sonucunda $t=7,844$ $p<0,05$ olduğu için Karşılaştırmalı Tonal ve Makamsal Dizi Öğretiminin Silahlı Kuvvetler Bando Okulları Öğrencilerinin Bilişsel Gelişimlerine olan faydası araştırılırken, "Makamsal Dizilere Yönelik Dikte Çalışmasında Başarılıyım" sorusunda, öğrencilere Karşılaştırmalı Tonal ve Makamsal Dizi Öğretimi dersi verilmeden

önce ve verildikten sonra alınan cevaplara göre Eşleştirilmiş İki Örneklem "t Testi" yapılmıştır. Bunun sonucunda, "Makamsal Dizilere Yönelik Dikte Çalışmalarında Başarılıyım" sorusuna yönelik olarak, Karşılaştırmalı Tonal ve Makamsal Dizi Öğretiminin faydalı olduğu sonucuna varılmıştır. Öğrenciler Karşılaştırmalı Tonal ve Makamsal Dizi Öğretimi dersinden öğrendiklerini dikte çalışmasında uygulayarak, sesler arasında tonal ve makamsal bağlantılar kurmuşlar ve başarılı bir orana ulaşmışlardır.

2) Öğrencilere yöneltilen "Makamsal Dizilere Yönelik Solfej Çalışmalarında Başarılıyım" sorusundan elde edilen verilere uygulanan Eşleştirilmiş İki Örneklem "t testi" sonucunda $t=8,624$ $p<0,05$ olduğu için "Makamsal Dizilere Yönelik Solfej Çalışmalarında Başarılıyım" sorusuna yönelik olarak, Karşılaştırmalı Tonal ve Makamsal Dizi Öğretiminin faydalı yönde etkisi olduğu sonucuna varılmıştır. Öğrenciler Karşılaştırmalı Tonal ve Makamsal Dizi Öğretimi dersinden öğrendiklerini solfej çalışmalarında uygulayarak, dizi ve aralık olarak tonal ve makamsal bağlantılar kurmuşlardır. Bunun sonucunda başarı oranı % 20.3'ten % 66.2 oranına yükselmiştir.

3) Öğrencilere yöneltilen "Makamsal Dizilere Yönelik Analiz Çalışmalarında Başarılıyım" sorusundan elde edilen verilere uygulanan Eşleştirilmiş İki Örneklem "t testi" sonucunda $t=9,557$ $p<0,05$ olduğu için "Makamsal Dizilere Yönelik Analiz Çalışmalarında Başarılıyım" sorusuna yönelik olarak, Karşılaştırmalı Tonal ve Makamsal Dizi Öğretiminin faydalı olduğu sonucuna varılmıştır. Öğrencilere verilen Karşılaştırmalı Tonal ve Makamsal Dizi Öğretimi dersi ile birlikte % 6.8'den % 36.5'e yükselen başarı oranının, öğrencilerin analiz konusunda pratik yapmaları ile birlikte daha da artacağı düşünülmektedir.

4) Öğrencilere yöneltilen "Tonal ve Makamsal Dizileri Karşılaştırarak Çözümlemeler Yapabilirim" sorusundan elde edilen verilere uygulanan Eşleştirilmiş İki Örneklem "t testi" sonucunda $t=10,154$ $p<0,05$ olduğu için "Tonal ve Makamsal Dizileri Karşılaştırarak Çözümlemeler Yapabilirim" sorusuna yönelik olarak, Karşılaştırmalı Tonal ve Makamsal Dizi Öğretiminin faydalı olduğu sonucuna varılmıştır. Öğrencilere verilen Karşılaştırmalı Tonal ve Makamsal Dizi Öğretimi dersi ile birlikte % 14.9'dan % 62.2'ye yükselen başarı oranının, yine analiz konusunda olduğu gibi sık sık pratik yapılarak artacağı düşünülmektedir.

5) Öğrencilere yöneltilen "Müziksel İşitme Becerilerinin Gelişmesinde Makamsal Dizilerin Öğretiminin Gerekli Olduğunu Düşünürüm" sorusundan elde edilen verilere uygulanan Eşleştirilmiş İki Örneklem "t testi" sonucunda $t=3,179$ $p<0,05$ olduğu için "Müziksel İşitme Becerilerinin Gelişmesinde Makamsal Dizilerin Öğretiminin Gerekli Olduğunu Düşünürüm" sorusuna yönelik olarak, Karşılaştırmalı Tonal ve Makamsal Dizi Öğretiminin faydalı olduğu sonucuna varılmıştır. Öğrencilere verilen Karşılaştırmalı Tonal ve Makamsal Dizi Öğretimi dersi öncesinde % 67.6 oranda olan evet cevabının, ders sonrasında % 86.5 gibi bir orana yükselmesi, öğrencilerin duyuşsal ve bilişsel olarak geliştiklerini göstermektedir.

6) Öğrencilere yöneltilen "Müziksel Okuma Becerilerinin Gelişmesinde Makamsal Dizilerin Öğretiminin Gerekli Olduğunu Düşünürüm" sorusundan elde edilen verilere uygulanan Eşleştirilmiş İki Örneklem "t testi" sonucunda $t=2,538$ $p<0,05$ olduğu için "Müziksel Okuma Becerilerinin Gelişmesinde Makamsal Dizilerin Öğretiminin Gerekli Olduğunu Düşünürüm" sorusuna yönelik olarak, Karşılaştırmalı Tonal ve Makamsal Dizi Öğretiminin faydalı olduğu sonucuna varılmıştır. Öğrencilere verilen Karşılaştırmalı Tonal ve Makamsal Dizi Öğretimi dersi öncesinde % 71.6 oranında olan evet cevabının, ders sonrasında % 87.8 oranına yükselmesi, öğrencilerin Karşılaştırmalı Tonal ve Makamsal Dizi Öğretim yaklaşımını kolayca kavrayabildiklerini ve müziksel okuma çalışmalarında kullanabildiklerini göstermektedir.

7) Öğrencilere yöneltilen "Müziksel Yazma-Dikte Becerilerinin Gelişmesinde Makamsal Dizilerin Öğretiminin Gerekli Olduğunu Düşünürüm" sorusundan elde edilen verilere uygulanan Eşleştirilmiş İki Örneklem "t testi" sonucunda $t=2,924$ $p<0,05$ olduğu için "Müziksel Yazma-Dikte Becerilerinin Gelişmesinde Makamsal Dizilerin Öğretiminin Gerekli Olduğunu Düşünürüm" sorusuna yönelik olarak, Karşılaştırmalı Tonal ve Makamsal Dizi Öğretiminin faydalı olduğu sonucuna varılmıştır. Öğrencilere verilen Karşılaştırmalı Tonal ve Makamsal Dizi Öğretimi dersi öncesinde % 59.5 oranında olan evet cevabının, ders sonrasında % 77 oranına yükselmesi, öğrencilerin Karşılaştırmalı Tonal ve Makamsal Dizi Öğretim yaklaşımını kolayca kavrayabildiklerini ve müziksel yazma-dikte çalışmalarında kullanabildiklerini göstermektedir.

8) Öğrencilere yöneltilen "Müziksel Analiz (Tonalite-Makam) Becerilerinin Gelişmesinde Makamsal Dizilerin Öğretiminin Gerekli Olduğunu Düşünürüm" sorusundan elde edilen verilere uygulanan

Eşleştirilmiş İki Örneklem "t testi" sonucunda $t=4,170$ $p<0,05$ olduğu için "Müziksel Analiz (Tonalite-Makam) Becerilerinin Gelişmesinde Makamsal Dizilerin Öğretiminin Gerekli Olduğunu Düşünürüm" sorusuna yönelik olarak, Karşılaştırmalı Tonal ve Makamsal Dizi Öğretiminin faydalı olduğu sonucuna varılmıştır. Öğrencilere verilen Karşılaştırmalı Tonal ve Makamsal Dizi Öğretimi dersi öncesinde % 67.6 oranında olan evet cevabının, ders sonrasında % 91.9 oranına yükselmesi, öğrencilerin Karşılaştırmalı Tonal ve Makamsal Dizi Öğretim yaklaşımını kolayca kavrayabildiklerini ve müziksel analiz çalışmalarında kullanabildiklerini göstermektedir.

9) Öğrencilere yöneltilen "Müziksel Deşifre Becerilerinin Gelişmesinde Makamsal Dizilerin Öğretiminin Gerekli Olduğunu Düşünürüm" sorusundan elde edilen verilere uygulanan Eşleştirilmiş İki Örneklem "t testi" sonucunda $t=0,191$ $p>0,05$ olduğu için "Müziksel Deşifre Becerilerinin Gelişmesinde Makamsal Dizilerin Öğretiminin Gerekli Olduğunu Düşünürüm" sorusuna yönelik olarak, Karşılaştırmalı Tonal ve Makamsal Dizi Öğretiminin faydalı olmadığı sonucuna varılmıştır. Öğrencilere verilen Karşılaştırmalı Tonal ve Makamsal Dizi Öğretimi dersi öncesinde % 56.8 oranında olan evet cevabının, ders sonrasında % 39.2 gibi bir orana düşmesinin, öğrencilerin Karşılaştırmalı Tonal ve Makamsal Dizi Öğretimi dersinde öğrendiklerini deşifre çalışmalarında yeterince uygulayamadıklarından kaynaklandığı düşünülmektedir.

10) Öğrencilere yöneltilen "Silahlı Kuvvetler Bando Okulları Komutanlığı Marş Repertuarındaki Makamsal Eserleri Çözümleyebilirim" sorusundan elde edilen verilere uygulanan Eşleştirilmiş İki Örneklem "t testi" sonucunda $t=8,446$ $p<0,05$ olduğu için "Silahlı Kuvvetler Bando Okulları Komutanlığı Marş Repertuarındaki Makamsal Eserleri Çözümleyebilirim" sorusuna yönelik olarak, Karşılaştırmalı Tonal ve Makamsal Dizi Öğretiminin faydalı olduğu sonucuna varılmıştır. Öğrencilere verilen Karşılaştırmalı Tonal ve Makamsal Dizi Öğretimi dersi öncesinde % 18.9 oranında olan evet cevabının, ders sonrasında % 62.2 oranına yükselmesinin, öğrencilerin Karşılaştırmalı Tonal ve Makamsal Dizi Öğretim yaklaşımını makamsal marş analizlerinde etkili bir şekilde kullanabilmelerinden kaynaklandığı düşünülmektedir.

11) Öğrencilere yöneltilen "Silahlı Kuvvetler Bando Okulları Komutanlığı Marş Repertuarındaki Tonal Eserleri Çözümleyebilirim" sorusundan elde edilen verilere uygulanan Eşleştirilmiş İki Örneklem "t testi" sonucunda $t=7,660$ $p<0,05$ olduğu için "Silahlı Kuvvetler

Bando Okulları Komutanlığı Marş Repertuarındaki Tonal Eserleri Çözümleyebilirim" sorusuna yönelik olarak, Karşılaştırmalı Tonal ve Makamsal Dizi Öğretiminin faydalı olduğu sonucuna varılmıştır. Öğrencilere verilen Karşılaştırmalı Tonal ve Makamsal Dizi Öğretimi dersi öncesinde % 39.2 oranında olan evet cevabının, ders sonrasında % 82.4 oranına yükselmesinin, öğrencilerin Karşılaştırmalı Tonal ve Makamsal Dizi Öğretim yaklaşımını tonal marş analizlerinde etkili bir şekilde kullanabilmelerinden kaynaklandığı düşünülmektedir.

Üçüncü Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorum

"Dersi Yürüten Eğitimcilerin Karşılaştırmalı Tonal ve Makamsal Dizi Öğretimine Yönelik Tutum ve Davranışları Nasıldır ?" sorusuna yönelik olarak ele alınan üçüncü alt probleme ilişkin olarak eğitimcilerin çeşitli durumlarını sorgulayan çeşitli sorulara vermiş oldukları cevaplardan alınan bilgiler irdelenmiş ve tablolar halinde gösterilmeye çalışılmıştır.

Eğitimcilere yöneltilen "**Mezun Olduğunuz Okulun Adı**" sorusuna yönelik olarak; Milli Savunma Bakanlığı ile Ankara Devlet Konservatuvarı arasında hazırlanan protokolle (sonradan 20 Ağustos 1965 tarih ve 12080 sayılı resmi gazetede yayınlanan yönetmelik hükümlerine göre) ilk defa Ankara Devlet Konservatuvarı (Hacettepe Üniversitesi Ankara Devlet Konservatuvarı) Bando şefliği Bölümü'ne öğrenci alınmaya başlamıştır. 1965 yılından itibaren Türkiye'de Askeri Bando Şefi yetiştiren tek kurum Hacettepe Üniversitesi Devlet Konservatuvarı'dır. Araştırmaya katılan 4 eğitimci de Hacettepe Üniversitesi Devlet Konservatuvarı mezunudur.

Eğitimcilere yöneltilen "**Mezuniyet Durumunuz**" sorusuna yönelik olarak;

Tablo 13. Eğitimcilerin Mezuniyet Durumlarının Dağılımı

Eğitimcilerin Mezuniyet Durumu	Eğitimci Sayısı	
	f	%
Lisans	1	25.0
Yüksek Lisans	3	75.0
Doktora/Sanatta Yeterlik	-	-
Toplam	4	100

Araştırmaya katılan eğitimcilerin 1'i lisans, 3'ü ise yüksek lisans eğitimi almıştır. Silahlı Kuvvetler Bando Okulları Komutanlığı

Astsubay Hazırlama Okulu Müziksel İşitme Okuma ve Yazma Dersini verenlerin genelinin yüksek lisans düzeyinde eğitim almış eğitimcilerden oluştuğu söylenebilir.

Eğitimcilere yöneltilen "**Lisans Eğitiminizdeki Çalgınız**" sorusuna araştırmaya katılan eğitimciler piyano olarak cevap vermişlerdir. Piyanonun Müziksel İşitme Okuma ve Yazma Dersi'nin verilmesinde temel unsur olduğu gerçeğinden yola çıkacak olunursa, eğitimcilerin, piyano üzerindeki yeterliliklerinin, Müziksel İşitme Okuma ve Yazma Dersi'nin işleyiş kalitesini ve dersi alan öğrencilerin başarısını arttıracacağı söylenebilir.

Eğitimcilere yöneltilen "**Meslekteki Kıdem Yılıınız**" sorusuna yönelik olarak;

Tablo 14. Eğitimcilerin Meslekteki Kıdem Durumları

Eğitimcilerin Meslekteki Kıdemleri	Eğitimci Sayısı	
	f	%
5-10 Yıl	1	25.0
10-15 Yıl	2	50.0
15 Yıl ve Üzeri	1	25.0
Toplam	4	100

Araştırmaya katılan eğitimcilerin mesleki kıdem durumlarına bakıldığında çoğunluğunun 10-15 yıllık bir çalışma süreçleri olduğu görülmektedir. Buradan eğitimcilerin büyük çoğunluğunun hem genç hem tecrübeli oldukları anlaşılmaktadır.

Eğitimcilere yöneltilen "**Müziksel İşitme Okuma ve Yazma Dersi'ni Kaç Yıldır Yürütmektesiniz**" sorusuna yönelik olarak;

Tablo 15. Eğitimcilerin Müziksel İşitme Okuma ve Yazma Dersini Yürüttükleri Yılların Dağılımı

Eğitimcilerin MİOY Dersini Yürüttükleri Yıllar	Eğitimci Sayısı	
	f	%
1-5 Yıl	2	50.0
5-10 Yıl	1	25.0
10-15 Yıl	1	25.0
15 Yıl ve Üzeri	-	-
Toplam	4	100

Müziksel İşitme Okuma ve Yazma Dersini, 4 eğitimciden yıl bazında en az yürüten eğitimci 2 yıllık bir tecrübeye sahiptir. Genel olarak tablodan, Müziksel İşitme Okuma ve Yazma Dersi veren eğitimcilerin, derse yönelik çalışmaları iyi tanıdıkları ve dersin işleyişini kavradıkları söylenebilir.

Eğitimcilere yöneltilen **Dersinizde Makamsal Dizileri Öğretiyor musunuz?"** sorusuna yönelik olarak; Eğitimcilerin 3'ü makamsal dizileri öğretmiyorum, 1'i ise eğitim müfredatında olmamasına rağmen kişisel tecrübeler çerçevesinde kısa zaman dilimlerinde öğretmeye çalıştığını belirtmiştir.

Eğitimcilere yöneltilen **"Öğrencilerinizin Makamsal Dizileri Öğrenmeleri Diğer Derslerindeki Başarılarını Sizce Nasıl Etkiler ?"** sorusuna yönelik olarak;

Tablo 16. Eğitimcilerin "Öğrencilerinizin Makamsal Dizileri Öğrenmeleri Diğer Derslerindeki Başarılarını Sizce Nasıl Etkiler? Sorusuna Yönelik Görüşleri

	Eğitimci Görüşleri
<p>Öğrencilerinizin Makamsal Dizileri Öğrenmeleri Diğer Derslerindeki Başarılarını Sizce Nasıl Etkiler ?</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Müzikle ilgili tüm derslerde başarılarını olumlu yönde etkileyeceğini düşünüyorum. - Öğrenciler makamsal eserler de seslendirdiği için faydalı olacağını düşünüyorum. - Orkestra, koro ve çalgı derslerinde halihazırda çalışan-seslendirilen makamsal eserler var. Makamsal dizilerin öğrenilmesiyle öğrencilerin eserleri daha bilinçli bir şekilde icra edeceğini ve başarılarını arttıracığını düşünüyorum. - Olumlu yönde katkı sağlayacağını düşünüyorum.

Tablodan anlaşılacağı üzere eğitimciler, Müziksel İşitme Okuma ve Yazma Dersi'nde makamsal dizilerin öğrenilmesinin öğrencilerin diğer derslerdeki başarılarını arttıracığı konusunda aynı yönde görüşlerde bulunmuşlardır.

Eğitimcilere yöneltilen "**Öğrencilerin Müziksel İşitme Becerilerinin Gelişmesinde Makamsal Dizi Öğretimi Gerekli midir ?**" sorusuna yönelik olarak;

Tablo 17. Eğitimcilerin "Öğrencilerin Müziksel İşitme Becerilerinin Gelişmesinde Makamsal Dizi Öğretimi Gerekli midir ?" Sorusuna Yönelik Görüşleri

	Eğitimci Görüşleri
Öğrencilerin Müziksel İşitme Becerilerinin Gelişmesinde Makamsal Dizi Öğretimi Gerekli midir?	<ul style="list-style-type: none"> - Evet gereklidir. İleriye dönük olarak bakıldığında Türk Müziği ile karşılaştıklarında duyuşsal olarak bir birikim sağlayacaktır. - Gereklidir ve iyi yönde fayda sağlayacağını düşünüyorum. - Gereklidir. Tampere sistem içerisinde makamsal dizilerin öğrenilmesi, işitmede faydalı olur. - Gerekli olduğunu ve olumlu yönde katkı sağlayacağını düşünüyorum.

Eğitimciler, makamsal dizi öğretiminin, öğrencilerin müziksel işitme becerilerine olumlu yönde katkı sağlayacağı ve gerekli olduğu görüşünde birleşmişlerdir.

Eğitimcilere yöneltilen "**Öğrencilerin Müziksel Okuma Becerilerinin Gelişmesinde Makamsal Dizi Öğretimi Gerekli midir ?**" sorusuna yönelik olarak;

Tablo 18. Eğitimcilerin "Öğrencilerin Müziksel Okuma Becerilerinin Gelişmesinde Makamsal Dizi Öğretimi Gerekli midir?" Sorusuna Yönelik Görüşleri

	Eğitimci Görüşleri
Öğrencilerin Müziksel Okuma Becerilerinin Gelişmesinde Makamsal Dizi Öğretimi Gerekli midir?	<ul style="list-style-type: none"> - Evet gereklidir. Faydalı olacağını düşünüyorum. - Gereklidir ve iyi yönde fayda sağlayacağını düşünüyorum. - Gerekli olduğunu ve müziksel okuma becerilerini her yönden geliştireceğini düşünüyorum. - Gerekli olduğunu ve olumlu yönde katkı sağlayacağını düşünüyorum.

Eğitimcilerin, makamsal dizi öğretiminin, öğrencilerin müziksel okuma becerilerine olumlu yönde katkı sağlayacağı, geliştireceği ve gerekli olduğu düşüncesinde buldukları anlaşılmaktadır.

Eğitimcilere yöneltilen "**Öğrencilerin Müziksel Yazma Becerilerinin Gelişmesinde Makamsal Dizi Öğretimi Gerekli midir ?**" sorusuna yönelik olarak;

Tablo 19. Eğitimcilerin "Öğrencilerin Müziksel Yazma Becerilerinin Gelişmesinde Makamsal Dizi Öğretimi Gerekli midir?" Sorusuna Yönelik Görüşleri

	Eğitimci Görüşleri
Öğrencilerin Müziksel Yazma Becerilerinin Gelişmesinde Makamsal Dizi Öğretimi Gerekli midir ?	<ul style="list-style-type: none"> - Evet gereklidir. Faydalı olacağını düşünüyorum. - Gereklidir ve iyi yönde fayda sağlayacağını düşünüyorum. - Gerekli olduğunu ve müziksel okuma becerilerini her yönden geliştireceğini düşünüyorum. - Gerekli olduğunu ve olumlu yönde katkı sağlayacağını düşünüyorum.

Eğitimciler, makamsal dizi öğretiminin, öğrencilerin müziksel yazma becerilerine olumlu yönde katkı sağlayacağı ve gerekli olduğu görüşünde bulunmuşlardır.

Eğitimcilere yöneltilen "**ğrencilerin Müziksel Deşifre Becerilerinin Gelişmesinde Makamsal Dizi ğretimi Gerekli midir ?**" sorusuna yönelik olarak;

Tablo 20. Eğitimcilerin "ğrencilerin Müziksel Deşifre Becerilerinin Gelişmesinde Makamsal Dizi ğretimi Gerekli midir?" Sorusuna Yönelik Görüşleri

	Eğitimci Görüşleri
Öğrencilerin Müziksel Deşifre Becerilerinin Gelişmesinde Makamsal Dizi ğretimi Gerekli midir ?	<ul style="list-style-type: none"> - Gereklidir. Makamlar teorisel olarak kendi karar yerlerine göre öğretilir ve öyle düşünülmesi sağlanırsa faydalı olacağını düşünüyorum. - Gereklidir ve iyi yönde fayda sağlayacağını düşünüyorum. - Gereklidir. Tonal diziler dışında farklı dizi algısı öğrencilerin deşifresinde gelişim sağlayacaktır. - Evet gereklidir. Makamsal dizileri işitme ve okumanın gelişmesi deşifreyi de geliştirecektir.

Eğitimcilerin, makamsal dizi öğretiminin, öğrencilerin müziksel deşifre becerilerine olumlu yönde katkı sağlayacağı, tonal diziler dışında farklı dizi algısı getireceği için geliştireceği ve gerekli olduğu düşüncesinde buldukları anlaşılmaktadır.

Eğitimcilere yöneltilen "**Öğrencilerin Müziği Analiz Edebilme Becerilerinin Gelişmesinde Makamsal Dizi Öğretimi Gerekli midir ?**" sorusuna yönelik olarak;

Tablo 21. Eğitimcilerin "Öğrencilerin Müziği Analiz Edebilme Becerilerinin Gelişmesinde Makamsal Dizi Öğretimi Gerekli midir ?" Sorusuna Yönelik Görüşleri

	Eğitimci Görüşleri
Öğrencilerin Müziği Analiz Edebilme Becerilerinin Gelişmesinde Makamsal Dizi Öğretimi Gerekli midir?	<ul style="list-style-type: none"> - Gereklidir. Faydalı olacağını düşünüyorum. - Karşılaştırarak, bağlantı kurarak çalışabileceklerini de düşünürsek faydalı ve gerekli olduğunu düşünüyorum. - Gereklidir. Bu konuyla ilgili Türk Müziği Analiz Dersi müfredata alınabilir - Gerekli olduğunu düşünüyorum.

Tabloda, sorulmakta olan soruya verilen cevaplar incelendiğinde, eğitimcilerin, makamsal dizi öğretimi ile öğrencilerin müziği analiz edebilme becerilerinin gelişeceği yönünde görüş bildirdikleri görülmektedir. Eğitimcilerin makamsal dizi öğretiminin, öğrencilerin müziği analiz edebilme becerilerinin gelişmesinde gerekli olduğu düşüncesinde buldukları anlaşılmaktadır.

Eğitimcilere yöneltilen "**Karşılaştırmalı Tonal ve Makamsal Dizi Öğretimi Hakkında Bilginiz Var mı?**" sorusuna yönelik olarak;

Tablo 22. Eğitimcilerin "Karşılaştırmalı Tonal ve Makamsal Dizi Öğretimi Hakkında Bilginiz Var mı?" Sorusuna Yönelik Görüşleri

	Eğitimci Görüşleri
Karşılaştırmalı Tonal ve Makamsal Dizi Öğretimi Hakkında Bilginiz Var mı?	<ul style="list-style-type: none"> - Yüksek lisans tezim ile ilgili çalışmalarımı yaparken karşılaşmıştım. Kısmen bilğim var. - Konu ile ilgili bilğim yok. - Daha önce yapmış olduğum araştırmalarda rastgeldiğim için fikir sahibiyim. - Daha önce bir bilğim yoktu.

Eğitimcilerin belirtmiş olduğu görüşler incelendiğinde, eğitimcilerden 2'sinin daha önce yapmış oldukları araştırma ve çalışmalarda karşılaşmış olduklarından dolayı Karşılaştırmalı Tonal ve Makamsal Dizi Öğretimi ile ilgili bir bilgisinin olduğu sonucuna varılmaktadır.

Eğitimcilere yöneltilen "**Karşılaştırmalı Tonal ve Makamsal Dizi Öğretim Yönteminin Silahlı Kuvvetler Bando Okulları Komutanlığı Astsubay Hazırlama Okulu'nda Öğretilmesi Nasıl Bir Katkı Sağlar?**" sorusuna yönelik olarak;

Tablo 23. Eğitimcilerin "Karşılaştırmalı Tonal ve Makamsal Dizi Öğretim Yönteminin Silahlı Kuvvetler Bando Okulları Komutanlığı Astsubay Hazırlama Okulu'nda Öğretilmesi Nasıl Bir Katkı Sağlar?" Sorusuna Yönelik Görüşleri

	Eğitimci Görüşleri
<p>Karşılaştırmalı Tonal ve Makamsal Dizi Öğretim Yönteminin Silahlı Kuvvetler Bando Okulları Komutanlığı Astsubay Hazırlama Okulu'nda Öğretilmesi Nasıl Bir Katkı Sağlar?</p>	<p>- Batı müziği temelli olan okulumuzda makam ve dizi anlayışında yeni bir metot olarak tercih edilebilir.</p> <p>-Orkestra ve çalgı dersleri başta olmak üzere koro derslerinde seslendirilen makamsal eserlerin daha anlamlı ve bilinçli bir şekilde icra edilmesi anlamında katkı sağlar. Konservatuvara girecek öğrencilerimiz için, konservatuvarda okutulan Ahmed Adnan Saygun "Töresel" vb. makamsal nitelikteki solfej kitaplarını, eserleri okuyabilmeleri çözümleyebilmeleri vs. için iyi bir temel oluşturabilir.</p> <p>-Müziksel okuma, yazma, işitme, eser icrası ve inceleme yapılması konusunda öğrencilere olumlu katkılar sağlayacağımı değerlendiriyorum.</p> <p>-Okulumuzda orkestra, koro ve çalgı derslerinde makamsal eserler peyderpey okutuluyor ve çalgılarda icra ediliyor. Öğrencilerin Türk Müziği konularında okuldan daha donanımlı bir şekilde mezun olmaları mesleki anlamda önemli olacağından böyle bir eğitimin verilmesi uygun olacaktır.</p>

Eğitimciler, Karşılaştırmalı Tonal ve Makamsal Dizi Öğretimi Yöntemi'nin Silahlı Kuvvetler Bando Okulları Komutanlığı Astsubay Hazırlama Okulu'nda öğretilmesinin olumlu yönde katkı sağlayacağı görüşünde bulunmuşlardır.

SONUÇ VE ÖNERİLER

Bu bölümde, bulgular ve yorumlar bölümünde elde edilen sonuçlar doğrultusunda geliştirilen önerilere yer verilmiştir.

Birinci alt probleme yönelik elde edilen verilerin sonuçlarına göre; Silahlı Kuvvetler Bando Okulları Komutanlığı Astsubay Hazırlama Okulu 12. sınıf öğrencilerinin tonal ve makamsal bilgi düzeylerinin / hazır bulunuşluklarının değerlendirildiği bir ön test uygulanmıştır. Öğrenciler uygulanmış olan ön test sonucunda; makamsal dikte, solfej, deşifre ve analiz konularında kendilerini başarısız bulmuşlar, makamsal dizi öğretiminin, müziksel işitme, okuma, yazma-dikte, deşifre ve analiz becerilerinin gelişmesinde gerekli olduğunu ifade etmişlerdir. Marş repertuarındaki, makamsal marşların analizinde kendilerini başarılı bulmadıklarını, tonal marşların analizlerinde ise kısmen başarılı buldukları sonucuna ulaşılmıştır.

İkinci alt probleme yönelik elde edilen verilerin sonuçlarına göre; Öğrencilerin bilgi düzeylerinin/hazır bulunuşluklarının ön test ile ölçülmesinden sonra araştırmanın konusu olan "Karşılaştırmalı Tonal ve Makamsal Dizi Öğretimi" dersi verilmiş, ders sonucunda son test uygulanmış ve bilişsel düzeylerindeki etki öğrenilmeye çalışılmıştır. Öğrencilere uygulanan ön test ve son test arasındaki gelişim Eşleştirilmiş İki Örneklem "t Testi" ile incelenmiş ve verilen "Karşılaştırmalı Tonal ve Makamsal Dizi Öğretimi" dersinin, öğrencilerin makamsal işitme, yazma-dikte, solfej, analiz konularındaki bilişsel gelişmelerinde olumlu yönde etki sağladığı, müziksel deşifre konusunda ise olumlu yönde katkı sağlamadığı sonucuna ulaşılmıştır.

Üçüncü alt probleme yönelik elde edilen verilerin sonuçlarına göre; Eğitimcilerin % 75 oranında bölümünün yüksek lisans mezunu oldukları, lisans eğitiminde piyano üzerine çalıştıkları, 2-11 yıllık bir eğitimcilik süreçlerinin olduğu, "Karşılaştırmalı Tonal ve Makamsal Dizi Öğretimi" ile ilgili genel olarak detaylı bilgi sahibi olmadıkları, Müziksel İşitme Okuma ve Yazma derslerinde genel

olarak makamsal dizi vs. öğretmedikleri, makamsal dizi öğretiminin öğrencilerin diğer derslerdeki başarısını arttıracak yönünde düşünceleri olduğu, makamsal dizi öğretiminin öğrencilerin işitme, okuma, yazma-dikte, deşifre, analiz becerilerinde gerekli ve olumlu etki sağlayacağı düşüncesinde oldukları sonuçlarına ve "Karşılaştırmalı Tonal ve Makamsal Dizi Öğretimi"nin Silahlı Kuvvetler Bando Okulları Komutanlığı Astsubay Hazırlama Okulu MİOY derslerinde öğretilmesinin öğrencilere bilişsel, devinişsel ve duyuşsal açılardan önemli derecede olumlu katkı sağlayacağı görüşünde birleştikleri sonuçlarına ulaşmıştır.

Araştırmada elde edilen bulgulardan çıkartılan sonuçlar doğrultusunda;

Karşılaştırmalı Tonal ve Makamsal Dizi Öğretimi'nin Silahlı Kuvvetler Bando Okulları Astsubay Hazırlama Okulu 12. sınıf öğrencilerine öğretilmesi sonucunda, öğrencilerin bilişsel düzeylerindeki olumlu gelişim yapılan testler ve görüşmelerin sonunda netleşmiştir. Batı Müziği ekseninde işlenen Müziksel İşitme Okuma ve Yazma dersi öğretim programlarına, öğrencilerin kendilerini bilişsel ve duyuşsal olarak eksik bulduğu Türk Müziği ile ilgili konuların, yöntemlerin ve yaklaşımların (Karşılaştırmalı Tonal ve Makamsal Dizi Öğretim Yaklaşımı gibi) eklenmesinin faydalı ve uygun olacağı,

Müziksel İşitme Okuma ve Yazma dersini veren eğitimcilere, derslerinde kullanabilecekleri Karşılaştırmalı Tonal ve Makamsal Dizi Öğretimine yönelik seminerler verilebileceği,

Müzik eğitimi alanında bilimsel çalışmalar yapan lisansüstü eğitim öğrencileri ve akademisyenler tarafından araştırmada uygulanan öğretim yaklaşımının uygulama alanının genişletilerek daha çok deneysel çalışma yapılmasının gerekli olduğu ve elde edilen verilerin program geliştirme çalışmalarında kullanılacağı değerlendirilmektedir.

KAYNAKÇA

- Cevdet, A. (1966). *Tarih-i Cevdet*. Cilt III, İstanbul: Üçdal Neşriyat.
- Çakar, D. (1994). *Armoni Mızıkaları ve Bandoların Çok Sesli Çağdaş Türk Müziğinin ve Türk Müzik Eğitiminin Gelişmesine Katkıları*, Yüksek Lisans Tezi. Gazi Üniversitesi, Ankara.
- Gazimihal, M. R. (1955). *Türk Askeri Mızıkaları Tarihi*. İstanbul: Maarif Basımevi.
- Orkun, H. N. (1936). *Eski Türk Yazıtları*. Ankara: TDK.
- Say, A. (2010). *Müzik Ansiklopedisi*, Cilt I-II-III. Ankara: Müzik Ansiklopedisi Yayınları.
- Say, A. (2012). *Müzik Sözlüğü*. Ankara: Müzik Ansiklopedisi Yayınları.
- Vural, T. (2013). *Tuğ Nevbet Mehter: Türklerde Askeri Müzik Geleneği*. Konya: Çizgi Kitabevi Yayınları.

**VİYOLONSEL PERFORMANS DEĞERLENDİRMESİNE
YÖNELİK DERECELİ PUANLAMA ANAHTARININ
(RUBRİK) GELİŞTİRİLMESİ**

**An Assay Concerning Improving the Graded Scoring Method
(Rubric) for Rating the Violoncello Performance**

DOI NO: 10.5578/amrj.10447

Devrim ÖZTÜRK¹
Bahar GÜDEK²

Özet

Bu araştırmanın amacı, viyolonsel performansının değerlendirilmesine yönelik geçerliliği ve güvenilirliği sağlanmış bir ölçme aracı geliştirmektir. Araştırma 2010-2011 eğitim-öğretim yılında, Ondokuz Mayıs Üniversitesi Müzik Eğitimi Anabilim Dalı'nda viyolonsel dersi alan toplam 20 öğrenciye ve farklı üniversitelerde viyolonsel dersi veren toplam 8 öğretim elemanına uygulanmıştır. Analiz İçin SPSS 17 istatistik paket programı kullanılmıştır. Viyolonsel performans değerlendirmesine yönelik Dereceli Puanlama Anahtarı'nın (Rubrik) yapı geçerliğini belirlemek için temel bileşenler analizi yöntemi kullanılmıştır. Rubriğin kapsam geçerliği uzman görüşü ile sağlanmıştır. Ölçme aracının güvenilirliği için iç tutarlılık katsayısı, toplam korelasyon katsayısı ve ağırlıklı kappa sayısı hesaplanmıştır. Sonuç olarak, ölçme aracının tek bir temel yapıyı ölçtüğü tespit edilmiş, iç tutarlılık kat sayısı değerinin 0.95 ve toplam korelasyon değerinin ise 0.952 olduğu belirlenmiştir. Şencan(2005) tarafından ortaya konan ağırlıklı k kappa sayısı ölçütlerine göre geliştirilen rubrik çok iyi ve iyi uyuma göstermiştir. Bu bulgular geliştirilen Dereceli Puanlama Anahtarı'nın (Rubrik) viyolonsel performans değerlendirmelerinde kullanılabilir, geçerli ve güvenilir bir araç olduğunu göstermektedir.

Anahtar Kelimeler: Çalgı Öğretimi, Viyolonsel Öğretimi, Performans Değerlendirme, Rubrik.

¹ Öğr. Grv., Ondokuz Mayıs Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü, Müzik Eğitimi ABD.

² Doç. Dr. Ondokuz Mayıs Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü, Müzik Eğitimi ABD.

Abstract

The objective of this assay is to be able to improve a measurement means verified the viability and reliability and capable for rating the Violoncello Performance. This probe has been implied during the 2010-2011 education term to 20 undergraduates attending to the Violoncello Class in Music Department of 19th May University and 8 academics from different universities instructing violoncello. For the purpose of analysing, SPSS 17 package programme has been used. And, in terms of being ascertained for the constructive applicability of graded scoring key (Rubric), the principle component analysis method was put efficiently in practice. Regarding the content, construct and criterion validity of the rubric, expert opinion was obtained. At the same time, for being satisfied on reliability of this instrument as well as the internal consistency co-efficient , total correlation co-efficient and Weighted Kappa Coefficient were calculated. In conclusion, it is determined that the instrument has an ability for measurement only one principle component at a time and also considered the internal consistency co-efficient is 0,95 and total correlation co-efficient is 0,952. According to the Weighted Kappa criteria laid down by Şencan (2005), rubric has shown very good and good numbness. Those evidences indicate that improved graded scoring method (Rubric) is viable, reliable and good enough one in evaluating the violoncello performance.

Key Words: *Instrument Education, Violoncello Education, Performance Evaluation, Rubric.*

GİRİŞ

Sanat eğitimi fonetik, plastik ve dramatik sanatlar eğitimi olarak üç dala ayrılmıştır. Müzik eğitimi fonetik sanatlar grubuna girmektedir. Uçan' a (2005: 30) göre müzik eğitimi, bireye kendi yaşantısı yoluyla amaçlı olarak belirli müziksel davranışlar kazandırma sürecidir. Genel müzik eğitimi, mesleki müzik eğitimi, özengen (amatör) müzik eğitimi olmak üzere üç türe ayrılır. Genel müzik eğitimi; herkes için gerekli olup, sağlıklı ve dengeli bir yaşam için asgari-ortak genel müzik kültürünü kazandırmayı amaçlar. İlkokul öncesinde anaokulu öğretmeni, ilkokulda sınıf öğretmeni, ortaokul ve lisede müzik öğretmeni, üniversitelerde öğretim elemanları tarafından verilir. Özengen müzik eğitimi; müziğin belli bir dalında özengence

(amatörce) ilgili, istekli kişilere yönelik olup, etkin bir müziksel doyum yaşamak ve bunu olabildiğince geliştirmek amacı taşır. Herkes için zorunlu olmayan bu müzik eğitimi türünde bireyin istekli olması yeterlidir. Mesleki müzik eğitimi; müziğin bir dalını meslek olarak seçenlere verilen müzik eğitimidir. Mesleki müzik eğitimi almak isteyen kişiler yetenek sınavlarını geçerek bu eğitimi alabilirler ve bu eğitimi sadece alanında uzmanlaşmış kişiler verebilir.

Müzik eğitiminin ayrılmaz unsurlarından biri, müziksel bilgi, beceri ve yeteneklerin uygulama yoluyla geliştirilmesini sağlayan, bireyin estetik anlayışını ve kişisel gelişimini etkileyen çalgı öğretimidir.

Genel, amatör ve mesleki müzik eğitiminin içinde yer alan çalgı öğretimi; genel müzik eğitiminde toplu olarak, amatör ve mesleki müzik eğitiminde ise çoğunlukla bireysel olarak verilmektedir.

Çalgı Öğretimi

Fidan ve Erden'e (1998: 20) göre, insanı toplumsal bir varlık yapan ve diğer canlılardan ayıran en önemli özelliği öğrenme yeteneğine sahip olmasıdır. Öğrenme; yaşantı ürünü kalıcı izli davranış değişikliği; müziksel öğrenme ise yaşantı ürünü kalıcı izli müziksel davranış değişikliğidir (Tarman, 2006: 31).

Bu tanım çerçevesinde çalgı öğretimi; bireyin müziksel çalma davranışında, kendi yaşantısı yoluyla kalıcı izli davranış değiştirme ve geliştirme süreci olarak tanımlanabilir. Müzik eğitiminin önemli bir boyutunu oluşturan çalgı öğretimi, bireyin müziksel duyuş ve becerilerinin gelişmesinde etkili olduğu kadar; bireyde müzik yaşantısı oluşmasında da etkilidir. Öğretimde, bireye kazandırılması istenen davranışların kalıcı olması için yaşantı ürünü olması gerekmektedir. Bu bağlamda çalgı öğretiminin müzik eğitimi içerisinde çok önemli bir yer tuttuğunu söylemek mümkündür.

Çalgı eğitimi yoluyla öğrencilerin; müzik bilgi ve beğenilerini, müzikalitelerini, birlikte müzik yapma yeteneklerini geliştirmeleri, düzenli ve disiplinli çalışma alışkanlıkları kazanmaları, ulusal ve evrensel müzik sanatını tanımaları amaçlanır (Biber Öz, 2001: 93-99).

Çalgı öğretimi, verildiği müzik eğitimi programının amacına bağlı olarak farklı çalgılarla ve farklı düzeylerde yürütülmektedir. Bu farklılıklara rağmen temel çalışma ilkeleri ve derslerin işlenişinde benzerlikler söz konusudur. Müzik eğitimi kurumlarında çalgı öğretimi çoğunlukla bireysel (bire bir) olarak verilir. Bu durum öğrencinin derste sürekli aktif olmasını sağlayan bir unsurdur.

Çalgılar, özelliklerinden dolayı farklı fiziksel beceriler içerir. Çalınış biçimine ve fiziksel yapısına göre farklı zorlukları olan çalgıları özelliklerine göre sınıflandırmak mümkündür.

Çalgılar üç ana grupta sınıflandırılabilir (Say, 2002: 122):

A. Telli çalgılar

- Yaylı çalgılar
- Parmak ya da mızrapla çalınan çalgılar
- Klavyesindeki tuşlar aracılığıyla çalınan çalgılar

B. Üflemeli çalgılar

- Ahşap üflemeli çalgılar
- Bakır üflemeli çalgılar
- Mekanik yolla hava basıncı sağlanarak kullanılan çalgılar

C. Vurmalı çalgılar

- Perdeleri belirli olan ya da perdelerine düzen verilebilen vurmalı çalgılar
- Perde sesleri tanımsız vurmalı çalgılar

Araştırma konusu çerçevesinde ele alınan viyolonsel, ses genişliği ve kullanım alanı bakımından yaylı çalgılar ailesinin önemli bir parçasıdır.

Viyolonsel Öğretimi

Yaylı çalgılar küçükten büyüğe doğru keman, viyola, viyolonsel ve kontrbas olarak sıralanır. Viyolonsel, ses genişliği ve tını özelliklerinden dolayı hem bir orkestra çalgısı hem de solo çalgı olarak kullanılmaktadır. Akort düzeni, ince telden (tizden) kalın tele (pese) doğru sırasıyla “la-re-sol-do” sesleri çıkacak şekilde oluşturulmuştur. Ses aralığının geniş olması, notasyonda üç farklı anahtar kullanımını gerektirir. Pes seslerin notasyonunda “fa anahtarı”, orta kalınlıktaki seslerde “dördüncü çizgi do anahtarı”, tiz seslerde ise “sol anahtarı” kullanılmaktadır.

Viyolonsel öğretimi, diğer çalgılarda olduğu gibi bireysel olarak yürütülür. Bireyin viyolonsel çalma becerisinin geliştirilmesini amaçlar.

Bireysel çalgı eğitiminde görsellik, öğrencinin müziksel çalma davranışında olumlu bir rol oynayan ve çalgı öğretimi süresince kullanılmak zorunda olan en hızlı ve en güvenli yoldur (Birel, 2009: 14). İnsanın görme duyusu, öğrenmede % 75 etkilidir. İyi bir öğretim etkinliği için mümkün olduğu kadar çok duyuya hitap etmek gerekmektedir. Bu anlamda, uyarıcı ile davranış arasında anlamlı bir ilişki kurulduğunda öğrenme gerçekleşecektir (Saraç, 2003: 25-33).

Ölçme ve Değerlendirme Yöntemi Olarak Performansa Dayalı Durum Belirleme

Büyüköztürk (2007) tarafından performans “bir öğrenme görevine yönelik tüm çabalar ve ortaya konulan ürün” olarak tanımlanmıştır (Coşkun, 2007: 11-14). Yeni değerlendirme yaklaşımlarıyla örtüşen bu tanım, sadece ürünü değil, ürünün ortaya çıkma sürecindeki bütün çabanın da değerlendirilmesini kapsamaktadır. Yeni öğretim programlarında sıklıkla gördüğümüz performans görevleri bu düşünceye bağlı olarak geliştirilmiştir.

Performansa dayalı durum belirlemede öğrenciye üst düzey zihinsel süreçleri içeren performans görevleri verilir. Performans görevi ev ödeviyle karıştırılmamalıdır. Ev ödevi sadece bilgi ve beceri düzeyinde bir çalışmayı gerektirebilir ancak performans görevi, yaratıcılık, problem çözme, iletişim kurma, araştırma yapma, analitik düşünme ve eleştirel düşünme gibi üst düzey zihinsel süreçleri gerektirir. Performans görevi; tanımlama, görev, yönerge ve puanlama yöntemi bölümlerinden oluşmaktadır. Tanımlama kısmı performans görevinin sınıf düzeyi, dersin adı, konusu ve kazanımları hakkında bilgi verir. Görev kısmında yapması gereken görevler sunulur. Yönerge kısmı nasıl çalışılması gerektiği, çalışırken nelere dikkat edilmesi gerektiğini açıklayan bölümdür. Puanlama yönteminde amaca göre dereceli puanlama anahtarı, öz değerlendirme, akran değerlendirme ya da grup değerlendirme formu kullanılabilir (Kutlu, v.d., 2009: 29-35).

Performans görevleri, öğrencinin sahip olduğu bilgi ve becerileri günlük yaşamla da ilişkilendirerek ortaya koymasını gerektiren çalışmalardır. Performans görevi, öğrencilerin bilgi, beceri

ve yeteneklerini geliştirmeyi amaçlar. Yeni öğretim programlarında belirtilen eleştirel düşünme, problem çözme, okuduğunu anlama, yaratıcılığını kullanma, araştırma yapma gibi davranışların geliştirilmesine katkı sağlar.

Çalgı Öğretiminde Performans Değerlendirme

Performans; genellikle üst düzey zihinsel süreç gerektiren bir görev ya da etkinlik yerine getirilirken ortaya konan çaba ve sonucunda ortaya çıkan ürün olarak tanımlanabilir (Kutlu, v.d., 2009: 30).

Demirel'in (2007: 15) tanımından yola çıkılarak çalgı öğretiminde ölçme, müziksel çalma davranışının gözlenip gözlem sonucunun sayılarla veya sembollerle gösterilmesi; çalgı öğretiminde değerlendirme ise, ölçme sonuçları ile müziksel çalma davranışına ilişkin değer yargısına ulaşma işlemi olarak tanımlanabilir.

Müzik eğitiminde çalgı performansı, sistematik olarak ölçülmesi gerekli ve yapılması beklenen bir durumdur. Buradaki amaç öğrencilerin müziksek gelişimlerini belirli sürelerle yoklamak ve gelişimlerini takip etmektir. Böylece eğitim için uygun materyalin, içeriğin ve seviyenin tespiti de yapılmış olur. Müziksek performansa dayalı öğretimin ve bu öğretim sürecinin sınanmasının nesnel bir temele dayandırılması gerekmektedir (Schleuter, 1996:176).

Çalgı eğitiminde bireysel yapılan devinişsel davranışların sınavlarda tespit edilmeyerek, ağırlıklı puanlarının belirlenmemesi objektif değerlendirmelerden uzaklaşılmasına sebep olmaktadır. Bu da öğrenci sınavlarını ve sonuçlarını olumsuz yönde etkilemektedir. Ölçme araçsız yapılan her performans sınavı subjektif değerlendirmelere daha açık ve güvenilirliği daha düşük sınavlardır. Ayrıca yazılı bir ölçme aracı olmadığı için, performansı hakkında geri bildirim almak isteyen öğrencinin doğru bilgi edinmemesine neden olacaktır.

Çalgı performansının değerlendirilmesindeki objektiflik, öğrencinin iç ve dış koşulları arasındaki farkın dengelenmesine, dış koşulların öğrenci performansını gerçekçi olarak yansıtmasına bağlıdır. İç ve dış koşullar arasındaki dengenin sağlanması, değerlendirmelerin tutarlı, üzerinde uzlaşmış ölçekler yardımıyla yapılması sağlanabilir. Ayrıca ölçek ifadelerinde hangi davranışların

gözleneceğine yönelik somut ölçütlerin olması değerlendirmeleri daha güvenilir kılacaktır (Haley, 1999: 268).

Müzik eğitiminde ölçülmek istenilen davranışın türüne göre çeşitli ölçme araçları kullanılır. Bu bağlamda, müzik eğitimi uygulamalarında nitelikli becerilerin ölçülmesinde performans testlerinin ayrı bir önemi vardır.

Çalgı eğitiminde performans değerlendirme amacıyla üç çeşit araç kullanılmaktadır (Uçan, 2005: 100).

- 1) Çeteleme ölçekli araçlar, gözlenecek davranışların olup olmadığını belirleyen ölçme araçlarıdır.
- 2) Dereceleme ölçekli araçlar, gözlenecek davranışların yetkinlik derecelerinin belirlenerek her bir derecenin sayı sözcük ya da betimleyici ifadelerle gösterildiği ölçme araçlarıdır.
- 3) Hem çeteleme hem dereceleme ölçekli araçlar, hem gözlenecek davranışların varlığının ya da yokluğunun hem de varlığı halinde yetkinlik derecesini belirleyen ölçme araçlarıdır.

Öğrencinin durumunu daha ayrıntılı belirlemesi ve çok boyutlu olması bakımından dereceleme ölçekli araçlar ile daha sağlıklı sonuçlar elde edilebilir. Son yıllarda bu araçların daha ayrıntılı biçimleri yaygınlaşmıştır. Derecelerin her birinin ayrıntılı olarak açıklandığı dereceli puanlama anahtarı (rubrik), hem bir öz değerlendirme aracı olması hem de öğrencinin durumu hakkında ayrıntılı bilgi vermesi açısından etkili bir değerlendirme aracı olarak görülmektedir.

Dereceli Puanlama Anahtarı (Rubrik)

Öğretim süreci sonunda beklenen öğrenci performansının farklı boyut ve düzeylere bölünerek değerlendirilmesi (Barutçugil, 2002) olan dereceli puanlama anahtarı (rubrik), subjectik ve otantik değerlendirmeler için kullanılan bir puanlama aracıdır.

İki tür dereceli puanlama anahtarı vardır (Kutlu, vd., 2009: 51-64).

- 1) *Bütünsel dereceli puanlama anahtarı*: Bu puanlama yoluyla öğretmen çalışmayı bir bütün olarak değerlendirir. Başarı düzeyleri belirlenmiş ve her başarı düzeyinin ayrıntılı açıklaması yapılmıştır.

2) *Analitik dereceli puanlama anahtarı*: Öğrenci başarısının çeşitli boyutlarındaki başarı düzeyleri hakkında bilgi veren puanlama aracıdır. Her boyutun dereceleri ayrıntılı olarak tanımlanır. Öğrenciye çalışma performansı hakkında ayrıntılı geri bildirim verebilmektedir.

Müziksel performansın değerlendirilmesinde dereceli puanlama anahtarı kullanımı diğer ölçme araçlarına göre daha kullanışlı, güvenilir ve geri bildirim vermesi açısından işlevsel bulunmaktadır. Ayrıca öğrencinin öz değerlendirme yapabileceği bir puanlama anahtarıdır (Ciorba ve Smith, 2009: 5-15).

Dereceli puanlama anahtarı öz değerlendirme aracı olarak da kullanılmaktadır. Öz değerlendirmenin öğrencinin gelişimine katkısı düşünüldüğünde, dereceli puanlama anahtarının bir ölçme aracı olma özelliği dışında öğrenme aracı olduğu da söylenebilir. Öğrencileri öğretim sürecinde aktif duruma getiren bu değerlendirme araç ve yöntemleri, onların derse karşı olumlu tutum geliştirmelerinde etkili olabilir. Ayrıca bu tarz bir ölçme, öğrencilerin derecelendirme kriterleri, nelerin puanlanacağı, her boyut için kazanacağı puan, kendilerinden ne beklendiği hakkında bilgi almaları açısından da önemlidir.

YÖNTEM

Araştırma modeli

Bu araştırma, Müzik Eğitimi Anabilim Dallarında viyolonsel eğitimine yönelik sınavlarda yapılan ölçmede mevcut durumu saptaması, yapılan sınavlarda geçerliği, güvenilirliği ve kullanışlılığı yüksek olan bir ölçme aracının geliştirilerek kullanılmasının sağlanmasını amaçlaması sebebiyle betimsel niteliktedir. Bunun için ilgili literatür taranmış, müzik eğitimi araştırmalarında kullanılan çeşitli performans ölçekleri araştırılmıştır. Bu bölümde araştırmada kullanılan çalışma grubu, ölçme aracının geliştirilmesi ve veri analizinde kullanılan teknikler anlatılacaktır.

Çalışma Grubu

Araştırmanın çalışma grubu, Ondokuzmayıs Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü, Müzik Eğitimi Anabilim Dalı 2011-2012 Eğitim-Öğretim yılında öğrenim gören,

bireysel çalgısı viyolonsel olan 20 öğrenci ve farklı üniversitelerde görev yapan 8 viyolonsel öğretim elemanından oluşmaktadır.

Dereceli Puanlama Anahtarının Geliştirilmesi

Ciorba ve Smith (2009)'in bütün çalgılar ve vokal için geliştirdiği üç maddeden oluşan dereceli puanlama anahtarında kullanılan ölçütler, geliştirilen “Viyolonsel Performansına Yönelik Dereceli Puanlama Anahtarı” için temel boyutları oluşturmuştur. İlk boyut 3 ölçüt, ikinci boyut 4 ölçüt, üçüncü boyut 3 ölçüt olmak üzere toplam 10 maddelik bir puanlama anahtarı hazırlanmıştır (bk. Ek:2).

Dereceli puanlama anahtarı, viyolonsel öğrencilerinin performansa dayalı durumunun belirlenmesinde öğretmenin kullanacağı bir ölçme aracı olmasının yanı sıra öğrencinin kendisini değerlendirebileceği bir araç olarak da düşünülmüştür.

Puanlama anahtarı oluşturulurken öğrencilerin çok farklı düzeylerde olduğu dikkate alınmış ve ölçme aracının viyolonsel çalmaya esas olacak temel kazanımları içermesine dikkat edilmiştir. Gözlemlenecek davranış sayısının mümkün olduğu kadar azaltılarak kullanışlı olması amaçlanmış ve ölçütlerin binişik olmamasına dikkat edilmiştir.

Her ölçüt için 5 farklı başarı derecesi düşünülmüştür. Alan ve dil uzmanlarından görüş alınmış, uzmanlar 5 dereceyi ifade eden niteliklerin birbirine çok yakın olduğunu söylemiştir. Bu doğrultuda puanlama anahtarı 4 dereceli olarak yeniden hazırlanmıştır. Böylelikle, puanlama anahtarının hassasiyetini azaltıp güvenilirliğini arttıran bir değişikliğe gidilmiştir.

Her ölçüt için 4 farklı başarı derecesi düşünülmüş ve bu dereceler en düşük dereceden beklenen kazanıma doğru sırasıyla “önemli eksikleri var”, “geliştirilmesi gerekir”, “iyi”, “çok iyi” ifadeleri ile nitelendirilmiştir. Her bir ölçütün başarı derecesi için, bu ifadelere uygun tanımlamalar yapılmıştır.

Ölçütler üç boyut altında ele alınmıştır;

1. Fiziksel Beceriler

“Fiziksel Beceriler” boyutu içerisinde viyolonseli tutma, yayı kullanma ve sol eli kullanma ölçütleri düşünülmüştür.

“Viyolonsel Tutma” ölçütünde tutuşta farklılıklar olabileceği için genel doğru olan rahat ve dengeli bir oturuş esas alınmıştır.

“Yayı Kullanma” ölçütünde öğrencinin çaldığı gam, etüt ya da eserde geçen arşe tekniklerini kullanma derecesinin belirlenmesi amaçlanmıştır.

“Sol Eli Kullanma” ölçütünde öğrencinin çaldığı gam, etüt ya da eserde geçen sol el tekniklerini kullanma derecesinin belirlenmesi amaçlanmıştır.

2. Müziksel Beceriler

Bu boyutta müziğin unsurlarından ezgi, frekans, ritim ve hız esas alınmıştır. Öğrencinin notayı doğru seslendirme becerisinin gözlemlenmesi amaçlanmıştır.

“Doğru Notalarla Çalma” ölçütünde, müziğin ezgi yapısına uygunluğunun belirlenmesi amaçlanmıştır. Bu ölçüt fa, do ve sol anahtarlarının doğru okunup anlaşılması biçiminde de düşünülebilir.

“Doğru Bir Entonasyonla Çalma” ölçütünde, perdelere şaşmaz bir kesinlikle basma (doğru frekansta ses üretme) durumunun gözlemlenmesi amaçlanmıştır.

“Doğru Tartımlarla Çalma” ölçütünde, notada belirtilen tartımlara uygun çalma davranışının gözlemlenmesi amaçlanmıştır.

“Tempoda Tutarlılık” ölçütünde, notada belirtilen hız değişiklikleri dışında, tempoyu bozmadan ve aksatmadan çalma davranışının gözlemlenmesi amaçlanmıştır.

3. Sunum Becerisi

Bu boyutun altında da müziğin unsurlarından tını ve gürlük boyutları vardır. Sunum becerisi boyutuyla genel olarak etkili çalma becerisinin ölçülmesi amaçlanmıştır.

“Güçlü ve Yumuşak Bir Ton ile Çalma” ölçütü öğrencinin elde ettiği tını ile ilgilidir. Güçlü ve yumuşak bir ton ile çalma durumunun belirlenmesi amaçlanmıştır.

“Müziksel İfade Bakımından Etkili Çalma” ölçütü hem müziğin gürlük ve gürlük değişimi unsurunu içermekte hem de cümleme, bağ, vibrato, artikülasyon gibi müziksel ifadeleri güçlendiren teknikleri kapsamaktadır. Aslında bu ölçüt bütünsel değerlendirmeye dayalı kabul edilebilir.

“Bütünlüğü bozmadan çalma” ölçütünde öğrencinin parçayı durmadan ya da takılmadan (bütünlük içerisinde) çalma durumunun belirlenmesi amaçlanmıştır.

Ölçüt boyutları birbiriyle ilişkilidir. Müziksel beceriler boyutu fiziksel beceriler boyutunu, sunum becerisi boyutu ise diğer iki boyutu kapsamaktadır. Bu durum binişiklik olarak değil üç farklı açıdan durum belirleme yöntemi olarak düşünülmüştür.

BULGULAR

Dereceli Puanlama Anahtarının Geçerliliği

Dereceli puanlama anahtarının geçerliğinin sağlanması önemli bir aşamadır ve en çok kullanılan yöntemlerin “içerik, yapı ve dışsal geçerlik” yöntemlerinin olduğu bilinmektedir (Jonsson ve Svingby, 2007: 15). Dereceli puanlama anahtarının “içerik, yapı ve ölçüt” yönüyle denetlenmesi gerektiğini belirten Moskal ve Leydens (2000) bu denetlemeyi şöyle açıklamaktadır.

İçerik, değerlendirme ölçütlerinin konu dışı herhangi bir içeriği tanımlayıp tanımlamadığı; ölçütlerin tasarlanan içeriğin tüm yönlerini tanımlayıp tanımlamadığı; rubricle değerlendirilecek etkinliğin tanımlanmamış herhangi bir içerik alanının olup olmadığı ile ilgilidir.

Yapı, amaçlanan yapının tüm önemli yönlerinin puanlama ölçütleriyle değerlendirilip değerlendirilmediği ve tüm değerlendirme ölçütlerinin ilgili yapıyla ilişkili olup olmadığıdır.

Ölçüt, puanlama ölçütlerinin, ilgili performansın ya da gelecekteki başarının unsurlarını nasıl yansıttığı; puanlama ölçütlerine yansıtılmayan ilişkili performansın herhangi bir yönünün olup olmadığı gibi durumlardır.

Bu araştırmada geliştirilen dereceli puanlama anahtarının geçerlik çalışmaları “içerik, yapı ve ölçüt” yönlerine dayalı olarak yapılmıştır. Bu bağlamda, dereceli puanlama anahtarının geçerliğini belirlemek üzere uzman görüşlerinin alınması amacıyla, “Viyolonsel Dersine Yönelik Dereceli Puanlama Anahtarı Uzman Değerlendirme Formu” (bk. Ek:1) hazırlanmıştır. Bu formun hazırlanmasında, ölçme-değerlendirme uzmanlarının görüşleri alınmıştır.

Dereceli puanlama anahtarı, farklı üniversitelerde görev yapan 8 öğretim üyesi tarafından değerlendirilmiştir. Puanlama anahtarı 8

ölçüt içermektedir. Anahtarda derecelendirme ölçeği olarak **“1- Hiç katılmıyorum, 2- Katılmıyorum 3- Kararsızım, 4- Katılıyorum, 5- Tamamen katılıyorum”** seçeneklerinden oluşan 5’li Likert Ölçeği kullanılmıştır. Değerlendirme tablosuna göre uzmanlar 45 maddede “tamamen katılıyorum” 11 maddede ise “katılıyorum” seçeneğini işaretlemiştir. Uzmanların 4.80 ortalama ile puanlama anahtarını geçerli bulduğu saptanmıştır.

Ölçme aracının yapı geçerliliğini belirlemek amacıyla temel bileşenler analizi uygulanmış ve analiz sonucunda ölçme aracının tek bir temel yapıyı ölçtüğü tespit edilmiştir. Temel bileşenler analizi sonuçlarına dayanarak ölçme aracı ile amaçlanan viyolonsel performansının ölçülmesi temel boyutunun ölçülebildiği saptanmıştır. Ölçme aracının, viyolonsel performansının ölçülmesine ilişkin varyansın % 74,45’ünü açıkladığı saptanmıştır. Başka bir deyişle ölçme aracının her bir maddesi, içeriğin genel amacı olan viyolonsel performansını ölçme amacına yüksek oranda hizmet etmektedir.

Dereceli puanlama anahtarının geçerliğini belirlemek üzere uzman görüşlerinin alınması amacıyla, “Viyolonsel Dersine Yönelik Dereceli Puanlama Anahtarı Uzman Değerlendirme Formu”(bk. Ek:1) hazırlanmıştır. Bu formun hazırlanmasında, ölçme-değerlendirme uzmanlarının görüşleri alınmıştır.

Dereceli puanlama anahtarı, farklı üniversitelerde görev yapan 8 öğretim üyesi tarafından değerlendirilmiştir. Puanlama anahtarı 8 ölçüt içermektedir. Anahtarda derecelendirme ölçeği olarak **“1- Hiç katılmıyorum, 2- Katılmıyorum 3- Kararsızım, 4- Katılıyorum, 5- Tamamen katılıyorum”** seçeneklerinden oluşan 5’li Likert Ölçeği kullanılmıştır. Değerlendirme tablosuna göre uzmanlar 45 maddede “tamamen katılıyorum” 11 maddede ise “katılıyorum” seçeneğini işaretlemiştir. Uzmanların 4.80 ortalama ile puanlama anahtarını geçerli bulduğu saptanmıştır.

Dereceli Puanlama Anahtarının Güvenirliği

Dereceli puanlama anahtarları için güvenilirlik, “değerlendirmeye tabi tutulan bir öğrencinin performansının her değerlendirişte ve her değerlendiren kişiden yine aynı puanı alması” olarak tanımlanmaktadır (Tuncel, 2011: 222). Rubriklerin güvenilirliğinin sağlanmasında puanlayıcılar arası uyuşmaya bakılmaktadır (Moskal ve Leydens, 2000; Simon ve Giroux, 2001).

20 öğrencinin sınav performansları video kamera ile kaydedilmiş, bu video kayıtları 8 uzman tarafından puanlanmıştır. Dereceli puanlama anahtarının güvenilirliğini test etmek için veriler SPSS 17.0 istatistik paket programına aktarılarak kapa katsayısına ve sınıf içi korelasyon katsayısına bakılmıştır. Sınıf içi korelasyon katsayısı 0,952 olarak hesaplanan değer 1'e yakın olması güvenilirliğin yüksek olduğunu göstermektedir. Aynı performansın farklı puanlayıcılar arasındaki korelasyon ilişkilerinin yüksek çıkması, ölçme aracının puanlayıcı güvenilirliği açısından daha sistemli, güvenilir ve kararlı olduğu biçiminde yorumlanabilir.

Dereceli puanlama anahtarında, puanlayıcılar arası uyuşmanın hesaplanmasında kullanılan yöntemlerden biri de Kappa katsayısıdır (Stoddart, Abrams, Gasper, ve Canaday, 2000). Bu amaçla araştırmada dereceli puanlama anahtarının güvenilirliğini saptamak amacıyla öğrenci performansları sekiz bağımsız puanlayıcı tarafından puanlanmıştır. Puanlama sonuçlarından Ağırlıklı Kappa (Weighted Kappa) analizleri yapılarak rubriğe ait güvenilirlik sonuçları elde edilmiştir (Şencan, 2005). Kappa katsayısından elde edilen veriler “Zayıf uyuşma =< ,20; Kabul edilebilir uyuşma= ,20-40; Orta Derecede uyuşma= ,40-,60; İyi uyuşma=,60-,80; Çok iyi uyuşma= ,80-1,00” olarak yorumlanmaktadır (Şencan, 2005: 485).

Tablo 1. Viyolonsel Dereceli Puanlama Anahtarının Boyutlarına Göre Puanlayıcılar Arası Uyuma İlişkin Ağırlıklı Kappa Katsayısı Sonuçları

Ölçütler		Ağırlıklı Kappa Değeri	Öğrenci Sayısı
Fiziksel Beceriler	Viyolonseli Tutma	,822**	20
	Yayı Kullanma	,743**	20
	Sol Eli Kullanma	,735**	20
Müziksel Beceriler	Doğru Notalarla Çalma	,741**	20
	Doğru Bir Entonasyonla Çalma	,652**	20
	Doğru Tartımlarla Çalma	,657**	20
	Tempoda Tutarlılık	,728**	20
Sunum Becerisi	Güçlü ve Yumuşak Bir Ton ile Çalma	,619**	20
	Müziksel İfade Bakımından Etkili Çalma	,622**	20
	Bütünlüğü Bozmadan Çalma	,667**	20

** .01 düzeyinde anlamlıdır.

Tablo 1’de puanlayıcılar arası uyuma ilişkin Ağırlıklı Kappa Katsayısından elde edilen güvenilirlik sonuçlarına yer verilmiştir. Buna göre sekiz puanlayıcı arasındaki Ağırlıklı Kappa Katsayısı Fiziksel Becerilerin alt boyutlarından Viyolonseli Tutma boyutunda ,822; Yayı Kullanma boyutunda ,743; Sol Eli Kullanma boyutunda ,735’dir. Müziksel Becerilerin alt boyutlarından Doğru Notalarla Çalma boyutunda ,741; Doğru Entonasyonla Çalma boyutunda ,652; Doğru Tartımla Çalma boyutunda ,657 ve Tempoda Tutarlılık boyutunda ,728’dir. Sunum Becerisinin alt boyutlarından Güçlü ve Yumuşak Bir Ton İle Çalma boyutunda ,619; Müziksel İfade Bakımında Etkili Çalma boyutunda ,622; Bütünlüğü Bozmadan Çalma boyutunda ise ,667 olarak hesaplanmıştır. Sonuçlar .01 düzeyinde anlamlıdır. Elde edilen bu bulgular, Şencan (2005) tarafından belirtilen, Viyolonseli tutma boyutundaki uyuşmanın çok iyi uyuşma, diğer boyutlardaki uyuşmaların ise iyi uyuşma olduğunu göstermektedir tezini desteklemektedir.

Geliştirilen viyolonsel dereceli puanlama anahtarının (Rubrik), Cronbach Alfa güvenilirlik katsayısı 0.95 olarak belirlenmiştir. Buna ilişkin olarak 10 maddelik viyolonsel dereceli puanlama anahtarının (Rubrik) performans ölçümlerinde doğru ve güvenilir ölçüm yaptığı söylenebilir.

SONUÇ VE TARTIŞMA

Geliştirilen viyolonsel dersine yönelik dereceli puanlama anahtarı (rubrik), fiziksel beceriler (viyolonseli tutma, yay kullanma, sol eli kullanma), müziksel beceriler (doğru notalarla çalma, doğru bir entonasyonla çalma, doğru tartımlarla çalma, tempoda tutarlılık), sunum becerisi (güçlü ve yumuşak bir ton ile çalma, müziksel ifade bakımından etkili çalma, bütünlüğü bozmadan çalma) olarak toplam 3 boyut ve 10 hedef beceriyi kapsamaktadır.

Geliştirilen viyolonsel dersine yönelik dereceli puanlama anahtarının (rubrik), iç güvenilirlik katsayısı 0.95 olup, sınıf içi korelasyon katsayısı ise 0.952 olarak hesaplanmıştır.

Viyolonsel dersine yönelik dereceli puanlama anahtarının güvenilirliğine ilişkin yapılan Ağırlıklı Kappa Katsayı testinden elde edilen değerler Şencan (2005) tarafından ortaya konan ölçütlere göre çok iyi ve iyi uyuma göstermiştir. Ayrıca geliştirilen dereceli puanlama anahtarının geçerliği içerik, yapı ve ölçüt yönleriyle de sağlanmıştır.

Elde edilen sonuçlara göre, viyolonsel performansını yüksek güvenilirlik düzeyinde, tutarlı ve kararlı ölçebilen bir ölçme aracı geliştirilmiştir. Ölçme aracı kullanılarak, oldukça yüksek geçerliliğe sahip ve amacına uygun bir ölçme yapılabildiği sonucuna ulaşılmıştır. Ayrıca geliştirilen ölçme aracının öğretim elemanları için objektifliği zorunlu hale getirdiği söylenebilir.

Geliştirilen dereceli puanlama anahtarı (rubrik), viyolonsel performansının fiziksel, müziksel ve niteliksel özellikleriyle ilgilidir. Rubrikler performansların, becerilerin ve ürünlerin değerlendirilmesinde niteliksek bir değerlendirme aracı olarak görülmektedir (Kan, 2007; Jonsson ve Svingby, 2007). Geliştirilen Viyolonsel Dersine Yönelik Dereceli Puanlama Anahtarı, müzik eğitimi veren kurumlarda çoğunlukla uygulanmakta olan geleneksel yöntem alternatif olarak kullanılabilir bir nitelik taşımaktadır. Bu dereceli puanlama anahtarının farklı araştırmalarla farklı öğrenci

performansları üzerinde kullanılması, sonuçlarının analiz edilmesi, rubriğin standartlaşması açısından önemlidir. Kan (2007) dereceli puanlama anahtarlarının niteliğinin artırılması için sürekli incelenmesi ve geliştirilme çalışmalarının yapılması gerektiğini belirtmektedir. Ayrıca keman, viyola, kontrbas gibi yaylılar ve diğer çalgılar için de dereceli puanlama anahtarı (rubrik) geliştirilebilir.

KAYNAKÇA

- Barutçugil, İ. (2002). *Performans Yöntemi*, İstanbul: Kariyer Yayıncılık.
- Biber Öz, N. (2001). “Müzik Öğretmeni Yetiştiren Kurumlarda Orkestra-Oda Müziği Eğitiminde Yaylı Çalgıların Yeri ve Önemi”, *Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, Cilt XIV, Sayı 1, ss. 93-99.
- Birel, S. (2009). *Viyolonsel Eğitimde Vibrato Öğretimi*. Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Büyüköztürk, Ş. (2007). Performansa Dayalı Durum Belirleme Nedir? *İlköğretmen Dergisi*, 8, 28-32.
- Ciorba, C. R., Smith, N. Y. (2009). “Measurement of Instrumental and Vocal Undergraduate Performance Juries Using a Multidimensional Assessment Rubric”, *Journal of Research in Music Education*, Sayı 57, ss. 5-15.
- Coşkun, G. (2007). *Performansa Dayalı Durum Belirlemenin Öğrencilerin Matematik Dersindeki Özyeterlik Algısına, Tutumuna ve Başarısına Etkisi*. Yüksek Lisans Tezi, Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Demirel, Ö., Kaya, Z. (2007). *Eğitim Bilimine Giriş*. Ankara: Pegem Yayıncılık.
- Fidan, N., Erden, M. (1998). *Eğitime Giriş*. Ankara: Alkım Yayınevi.
- Haley, K.A. (1999). Application of Research Measurement to A Measure of Musical Performance. *Journal of Outcome Measurement*, (3),266-277.

- Jonsson, A. ve Svingby, G. (2007). The use of scoring rucrics: Reliability, validity, and educational consequences. *Educational Research Review*, (2),130-144.
- Kan, A. (2007). Performans Değerlendirme Sürecine Katkıları Açısından Yeni Program Anlayışı İçerisinde Kullanılabilecek Bir Değerlendirme Yaklaşımı: Rubrik Puanlama Yönergeleri. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri*.7 (1).129-152.
- Kutlu, H., Doğan, C. D. ve Karakaya, İ. (2009). *Öğrenci Başarısının Belirlenmesi Performansa ve Portfolyoya Dayalı Durum Belirleme*. Ankara: Pegem Akademi.
- Moskal, B.M. ve Leydens, J. A. (2000). Scoring Rubric Development: Validity and Reliability. *Practical Assessment, Reseach & Evaluation*. 7(10). 71-81.
- Saraç, G. (2003). “Öğrenme Kuramlarına Göre Bir Yaylı Çalgı Olarak Viyolonsel Eğitimi ve Viyolonsel Öğretim Programı Süreci”, *Muğla Üniversitesi SBE Dergisi Güz*, Sayı 11, ss. 25-33.
- Say, A. (2002). *Müzik Ansiklopedisi*. Ankara: Müzik Ansiklopedisi Yayınları.
- Schleuter,S.L. (1996). *A Sound Approach to Teaching Instrumentalist*. Newyork: Schirmer Books, An Imprint of Simon&Schuster Macmillan, Prentice Hall International,176.
- Stoddart, T., Abrams, R., Gasper, E., ve Canaday, D. (2000). Concept Maps As Assessment in Science Inquiry Learning-- - A Report Of Methodology. *International Journal of Science Education*, 22,1221-1246.
- Şencan, H. (2005). *Sosyal ve Davranışsal Ölçmelerde Güvenirlilik ve Geçerlilik*. Ankara: Seçkin Yayınları.
- Tuncel, G. (2011). Sosyal Bilgiler Dersinde Rubriklerin Etkili Kullanımı. *Marmara Coğrafya Dergisi*, 23,213-233.
- Uçan, A. (2005). *Müzik Eğitimi Temel Kavramlar-İlkeler-Yaklaşımlar ve Türkiye'deki Durum*. Ankara: Evrensel Müzikkevi.

EK-1: Viyolonsel Dersine Yönelik Dereceli Puanlama Anahtarı (Rubrik)

Uzman Değerlendirme Formu

Ünvanı :

Adı Soyadı :

Görevi :

DEĞERLENDİRME ÖLÇÜTLERİ	Hiç Katılmıyorum (1)	Katılmıyorum (2)	Kararsızım (3)	Katılıyorum (4)	Tamamen Katılıyorum (5)
1. Dereceli puanlama anahtarı viyolonsel öğretimi için gereken temel kazanımları kapsamaktadır.					
2. Ölçüt sayısı yeterlidir.					
3. Ölçütler açık ve anlaşılmalıdır.					
4. Ölçütler arasında binişiklik yoktur.					
5. Ölçütlere ilişkin betimsel tanımlamalar ilgili ölçütü yansıtabilmektedir.					
6. Ölçütlere ilişkin betimsel tanımlamalar derecelerin niteliklerine uygundur.					
7. Dereceler öğrenciler arasındaki başarı farklarını yansıtacak sayıda.					
8. Dereceli puanlama anahtarı kullanışlıdır.					

**EK-2: Viyolonsel Dersine Yönelik Dereceli Puanlama Anahtarı
(Rubrik)**

Öğrencinin Adı-Soyadı:

Numarası:

ÖLÇÜTLER		PERFORMANS DÜZEYLERİ				PUAN
		Önemli Eksikleri Var (1)	Geliştirilmesi Gerekir (2)	İyi (3)	Çok İyi (4)	
Fiziksel Beceriler	Viyolonseli Tutma	Viyolonseli rahatsız ve dengesiz bir biçimde tutmaktadır.	Viyolonseli kısmen rahat ve dengeli bir biçimde tutmaktadır.	Viyolonseli büyük ölçüde rahat ve dengeli bir biçimde tutmaktadır.	Viyolonseli çok rahat ve dengeli bir biçimde tutmaktadır.	
	Yayı Kullanma	Yay tekniklerini uygulamada çok yetersiz kalmıştır.	Parçada geçen yay teknikleri kısmen uygulanmaktadır.	Parçada geçen yay teknikleri büyük ölçüde uygulanmaktadır.	Parçada geçen yay teknikleri kusursuz bir biçimde uygulanmaktadır.	
	Sol Eli Kullanma	Parçada geçen sol el tekniklerini uygulamada çok yetersiz kalmıştır.	Parçada geçen sol el teknikleri kısmen uygulanmaktadır.	Parçada geçen sol el teknikleri büyük ölçüde uygulanmaktadır.	Parçada geçen sol el teknikleri kusursuz bir biçimde uygulanmaktadır.	
Müziksel Beceriler	Doğru Notalarla Çalma	Çok fazla nota hatası yapılmaktadır (kabul edilemez oranda).	Arasına nota hataları yapılmaktadır.	Çok nadiren nota hataları yapılmaktadır.	Parça doğru notalarla çalınmaktadır.	
	Doğru Bir Entonasyonla Çalma	Parçayı doğru bir entonasyonla seslendirmede çok yetersiz kalmıştır (kabul edilemez oranda bozuk ses).	Parçada arasıra entonasyon bozulmaktadır.	Parçada nadiren entonasyon bozulmaktadır.	Parça doğru bir entonasyonla seslendirilmektedir.	
	Doğru Tartımlarla Çalma	Çok fazla tartım hatası yapılmaktadır (Kabul edilemez oranda).	Arasına tartım hataları yapılmaktadır.	Nadiren tartım hataları yapılmaktadır.	Parça doğru tartımlarla çalınmaktadır.	
	Tempoda Tutarlılık	Aksamalar, çalınan temponun anlaşılacak ölçüde çoktur.	Parçanın temposunda belirgin aksamalar vardır.	Parça çoğu zaman tutarlı bir tempoda çalınmıştır.	Parça tamamen tutarlı bir tempoda çalınmıştır.	

Sunum Becerisi	Güçlü ve Yumuşak Bir Ton ile Çalma	Güçlü ve yumuşak bir tonla çalmada çok yetersiz kalmıştır.	Tondaki gücü ve yumuşaklığı gelişme potansiyeli göstermektedir.	Tondaki gücü ve yumuşaklığı başarı potansiyeli göstermektedir.	Güçlü ve yumuşak bir tonla çalmaktadır.	
	Müziksel İfade Bakımında n Etkili Çalma	Müziksel ifade bakımından çok yetersiz kalmıştır.	Müziksel ifadeleri kısmen duyurabilmektedir.	Müziksel ifade becerisi yeterli görülmektedir.	Müziksel ifade bakımından oldukça etkili çalmaktadır.	
	Bütünlüğü Bozmadan Çalma	Parçada bütünlük sağlanamamıştır (kabul edilemeyecek oranda takılmalar vardır).	Parça bütünlüğü arasıra bozulmaktadır.	Parça bütünlüğü nadiren bozulmaktadır.	Parça bütünlüğü bozulmadan çalınmıştır.	
Toplam						

KEMAN EĞİTİMİNDE YEHUDI MENUHİN'İN BEDEN EGZERSİZİ YAKLAŞIMI

Body Exercise Approach of Yehudi Menuhin in Violin Education
DOI NO: 10.5578/amrj.10474 **Pınar TEZİŞÇİ¹**

Özet

Burada sunulan çalışma 20. yüzyılın en önemli keman virtüözü ve pedagoglarından biri olarak kabul edilen Yehudi Menuhin'in beden egzersizi yöntemini tanıtmayı amaç edinmektedir. Bu çalışmada Yehudi Menuhin'in "Six Lessons with Yehudi Menuhin" kitabının incelenerek, beden egzersizlerinin belirlenmesi, aynı zamanda bu egzersizlerle ilgili bilgi sahibi olmak ve yararlanmak isteyen eğitimciler, öğrenciler ve araştırmacılar için kaynak niteliği taşıması amaçlanmaktadır. Bu kitap, Yehudi Menuhin'in keman eğitim felsefesini oluşturan altı dersi anlatan altı bölümden oluşmaktadır. Kitabın bu çalışmaya konu olan "Genel Hazırlık Egzersizleri" isimli birinci dersinde şu alt başlıklar yer almaktadır: Nefes, Duruş ve Esneme Hareketleri, Harekete Hazırlayan Temel Pozisyonlar, Seri (arka arkaya yapılan) Esneme Hareketleri, İleri Baş Hareketleri, Denge Egzersizleri, Keman Çalmanın Temeli Olan Sallanma Egzersizleri, Beş Yoga Duruşu.

Anahtar Kelimeler: Yehudi Menuhin, Beden Egzersizi, Keman Eğitimi.

Abstract

This study aims to present the body exercise method of Yehudi Menuhin who is accepted as one of the most essential violinists and pedagogues of 20th century. The aim of the study is to examine "Six Lessons with Yehudi Menuhin" by Yehudi Menuhin and determine the body exercises. The aim of the study is also to be as a source for the educators, students and researchers. This book consists of six chapters that express six lessons which comprise of the philosophy of education of Yehudi Menuhin. In the first lesson "General Preparatory Exercises" which is discussed in this study has these sections: Breathing, Posture and Stretching Exercises, Basic Positions Preparatory to Action, Continuous Series of Stretching Exercises, Further Head Exercises, Balancing (stork) Exercises, Swinging Exercises Basic to Violin Playing, Five Yoga Exercises.

Key Words: Yehudi Menuhin, Body Exercise, Violin Education.

¹ Öğr. Grv., İstanbul Teknik Üniversitesi, Devlet Konservatuarı, p.tezisci@gmail.com

GİRİŞ

Yehudi Menuhin'in Faber Music Ltd tarafından basılan "Six Lessons with Menuhin" Kitabı, James Archibald'ın 1969 yapımı altı bölümden oluşan "Violin" belgeselinden ortaya çıkmıştır. Her bölümün ortalama 25 dakika sürdüğü ve Yehudi Menuhin School of Music'de çekilen bu belgeselde Menuhin'in keman eğitim sistemi ortaya konulmuş ve bunun sonucu olarak da Menuhin'in kitabı ortaya çıkmıştır. Keman eğitimcileri tarafından önemli bir başucu kitabı olarak da kabul edilen bu kitap, Menuhin'in keman eğitim felsefesini oluşturan altı dersi anlatan altı bölümden oluşmaktadır. Her derste anlatılan teknikler ayrıntılı olarak açıklanmış, diyagramlarla zenginleştirilmiştir. Birinci Ders; Genel Hazırlık Egzersizleri. İkinci Ders; Hazırlık Egzersizleri- Sağ El. Üçüncü Ders; Hazırlık Egzersizleri – Sol El. Dördüncü Ders; Yay Hareketleri. Beşinci Ders; Sol el Hareketleri. Altıncı Ders; İki El Beraber. Ek 1; Günlük Egzersiz ve Isınma egzersizleri. Ek 2; Keman ve Yay Bakımı.

Kitabın bu çalışmaya konu olan birinci dersinde şu alt başlıklar yer almaktadır: Nefes, Duruş ve Esneme Hareketleri, Harekete Hazırlayan Temel Pozisyonlar, Seri (arka arkaya yapılan) Esneme Hareketleri, İleri Baş Hareketleri, Denge Egzersizleri, Keman Çalmanın Temeli Olan Sallanma Egzersizleri, Beş Yoga Duruşu.

Bu çalışmada Menuhin'in keman eğitiminde beden egzersizlerine dair düşünceleri ele alınmıştır. Menuhin'in "Six Lessons with Yehudi Menuhin" kitabının "Genel Hazırlık Egzersizleri" bölümünde yer alan düşünceler sınıflandırılmış ve yorumlanmıştır.

Yehudi Menuhin

Amerikalı kemancı, pedagog Yehudi Menuhin 1916 yılında NewYork'da doğdu ve 1999 yılında Berlin'de öldü. Menuhin 5 yaşında Sigmund Anker ile 7 yaşında ise Eugene Ysaye nin öğrencisi Louis Persinger ile çalışmaya başladı. (Epstein, 2009: 79) Menuhin müziğe adadığı hayatı ile ilgili müzik sevgisini, müziği sunmayı ve müziğe inanmayı ve tüm bunların ötesinde müziği daha derinden anlamak için araştırmayı, Louis Persinger ve Eugene Ysaye ile kurduğu iletişim üzerinde betimleyerek onların davranışlarından ilham aldığını belirtmiştir. (Daniels, 1980: 130) Daha sonra George Enescu ve Adolf Busch ile çalışmalarına devam etti. Menuhin'in yogayla ilk

tanışması 1951 yılında 35 yaşında gerçekleşti, 1 sene sonra yoga hocası BKS İyanger ile tanıştı. Menuhin, yoga gurusu Mr. B. K. S. İyengar'ı çalıştığı en iyi keman hocası olarak tanımladığını söylüyor. İyengar'ın bir kemancı olmadığını ancak Menuhin'in genel hazırlık egzersizleri adı altında uyguladığı birçok yöntemi yogayı temel alarak oluşturduğunu ve kendisiyle yapmış olduğu derslerden esinlenerek bu teknikleri ortaya çıkardığını anlatmıştır (Menuhin, 1971: 11).

Yehudi Menuhin'in 20. yüzyılın en önemli keman virtüözlerinden biri olmasının ötesinde beden farkındalığı ve sağlığına yönelik çalışmaları kendisini diğer kemancılar ve eğitimcilerden ayıran önemli bir özelliktir. Menuhin hayatı boyunca yoga ve beden sağlığı üzerine çalışmalar yapmış, aynı zamanda yapılan çalışmalara da destek olmuştur. Bu alanda yazılan pek çok kitapta önsözü bulunmasıyla dikkat çekmektedir. Kendisinin 1963 senesinde kurmuş olduğu "Yehudi Menuhin School of Music" 'de yoga ve yüzme gibi beden sağlığını kuvvetlendirmeye yönelik dersler verilmektedir.

Araştırmanın Amacı ve Önemi

Bu çalışmada Yehudi Menuhin'in "Six Lessons with Yehudi Menuhin" kitabının incelenerek, beden egzersizlerine ilişkin görüşlerini belirlenmesi aynı zamanda bu görüşlerle ilgili bilgi sahibi olmak ve yararlanmak isteyen eğitimciler, öğrenciler ve araştırmacılar için kaynak niteliği taşıması amaçlanmaktadır.

Bu çalışma Yehudi Menuhin'in beden egzersizlerine dair görüşlerinin belirlenmesi, çalgı eğitimi hakkında yeni fikirlerin ortaya konulması ve alanında özgün bir çalışma olması, çalgı pedagojisine yönelik çalışmalara katkı sağlaması, bu ve benzeri çalışmalara ışık tutması, kaynak oluşturması ve yeni bilimsel çalışmalara yön vermesi bakımından önemlidir.

Araştırmanın Sınırlılıkları

Bu çalışma Yehudi Menuhin'in "Six Lessons with Yehudi Menuhin" kitabının 1. Bölümü "Genel Beden Egzersizleri" konusuyla sınırlıdır.

Araştırmanın Yöntemi

Bu çalışmada döküman analizi yapılarak kaynak tarama yöntemi kullanılmıştır. Yazı temelli (kitaplar, raporlar) görüntü temelli (fotoğraflar) görsel-ışitsel temelli (videolar, belgeseller) incelenerek veriler sınıflandırılmıştır. Çalışma nitel araştırma yöntemlerinden betimsel yöntem kullanılarak hazırlanmıştır.

Bulgular ve Yorumlar

Menuhin'e göre keman çalmadan önce uygulanması yararlı olan temel beden egzersizleri vardır. Bu egzersizleri gün içinde kemani eline her almadan önce mutlaka uygulamaktadır. Daneils ile yaptığı röportajda belirttiği üzere bir konser gününün rutininde sabah ve öğleden sonra ortalama 1 er saat keman çalıştığını ve her çalışmadan önce beden egzersizleri yaparak bedenini hazırladığını anlatmıştır. Menuhin günlük rutininde sabahları erken kalktığını ve bedeninin dolaşımını hızlandırmak için vücudunu iyice ovalayarak duş aldığını ve güne bu şekilde başladığını belirtmektedir. Bu işlemden sonra her gün düzenli olarak belirli miktarlarda günlük egzersizlerini yapmaktadır. Yaptığı egzersizler hızlı ya da yavaş, ağır ya da hafif olmak üzere farklılık göstermektedir. Baş aşağı durduğu ters duruş egzersizleri, kollarından ya da bacaklarından asılı durarak ya da sallanarak yaptığı egzersizler ve bunların aklına gelen tüm varyasyonlarını yaptığını belirtmektedir. Menuhin her gün farklı egzersizler yaptığını ancak favori duruş pozisyonlarını ve temel hareket elementlerini her zaman günlük serisine dahil ettiğini belirtmektedir. Sabahki keman çalışmasından sonra, yürüyüş, öğle yemeği, uyku rutinlerini tamamladıktan sonra öğleden sonra keman çalışmadan önce vücudunu tekrar ısıtmak için biraz daha egzersiz yaptığını belirtmektedir (Daniels, 1979: 60).

1. Nefes Egzersizi

Menuhin dersinin ilk kısmında yer verdiği nefes egzersizini şu şekilde anlatmıştır: “En iyi başlangıç egzersizi bağdaş kurarak yere oturduktan sonra avuçlarımız tavana bakacak şekilde ellerimizi dizlerimize yerleştirdiğimiz pozisyonla başlar. Bu pozisyonda omurgamızın dik, boyun ve omuzlarımızın rahat, göğsümüzün dik ve özgür olduğundan emin olmamız gerekir. Bu pozisyonda aldığımız ve verdiğimiz nefesin süresini sayarak, müdahale etmeden uzatmaya

çalışın. Sağ elinizi burnunuzun üstüne koyarak baş parmağınızla sağ burun deliğini tıkayın, orta parmağınızla ise sol burun deliğinin yanına yerleştirin. Harekete sol burun deliğinizle nefes alıp orta parmağınızla sol burun deliğini tıkadıktan sonra, baş parmağınızla sağ burun deliğini açtıktan sonra nefesinizi sağ burun deliğinden vererek başlayın. Daha sonra parmakları aynı şekilde kullanarak hali hazırda açık olan sağ burun deliğinizden nefes alıp sol burun deliğinizden verin” (EK 1) (Menuhin, 1971: 17-18).

Keman çalarken zor bir pasajla karşılaşıldığında farkında olmadan nefes tutulabilir. Nefesle ilgili öğrenilmesi gereken en temel noktalardan bir tanesi keman çalarken nefesi tutmadan, devamlı bir şekilde nefes alıp verildiğinden emin olmaktır. Andrews’a göre yeterince oksijen alınmadığı takdirde beyin fonksiyonlarını sağlayamamaktadır bu nedenle performansın sağlıklı bir şekilde devam edebilmesi için nefesin kontrol edilmesi çok önemlidir (1997: 170).

Menuhin’in göstermiş olduğu nefes egzersizlerinde en önemli bulunduğu nokta hareketin yavaş ve kendiliğinden yapılabiliyor olmasıdır. Eğer her döngü 45 saniyede gerçekleştirip, 10 set yapabiliyorsa nefes kontrolünün sağlandığına inanmaktadır (Menuhin, 1971: 18). Bu düşünce bazı keman eğitimcilerinin tek telde yapılan uzun yay çalışmalarında 1 dakikaya varan yay çekmelerin kazanılması sonucunda yay kontrolü sağlanabilir düşüncesiyle paralellik göstermektedir. Menuhin’in beden egzersizlerine uzun nefes çalışması ile başlaması gibi, bazı eğitimcilerde keman çalışmaya uzun yay çalışması ile başlanması gerektiğini düşünmektedirler.

2. Duruş ve Esneme Hareketleri

Menuhin göstermiş olduğu duruş ve esneme egzersizlerinin hepsinin çıplak ayak ile gerçekleştirilmesi gerektiğini savunur. “İyi bir duruşun temelinde ayak parmaklarından başın tepesine kadar uzayabilmek yatar. Bu noktada bütün vücut kasları yerçekimi tarafından aşağıya çekilen eklemlere zıt bir güç oluşturur. Bu yükselme pozisyonu keman çalmada olduğu kadar hayatta da sağlığın simgesi olarak kabul edilebilir. İyi bir kemancının ağırlığı ayaklarda topuklardan çok parmak köklerinde olmalıdır. Bu öne doğru denge mobilite ve hafifliği sağlayarak çalma pozisyonlarındaki geçişi kolaylaştırır” (Menuhin, 1971: 18).

Menuhin duruş ve esneme egzersizlerini Şu Şekilde anlatmıştır: “Tam dengeyi bulabilmek için ayak parmaklarınızı rahat bırakarak ağırlığınızı ayak kemerlerinden dıŐına doğru kaydırın. Bütün ağırlığınızın ayağınızın dış yüzeyinde olduğuna emin olduktan sonra dizinizin iç kısmından aşağı iterek ayağınızı tekrar normal pozisyona getirerek dengenizi bulun. Dizlerinizi hafifçe geriye itin. Bacaklar omuz aralığında açık bir Şekilde dururken kalça sıkı, leğen kemikleri ileri bakmalıdır. Karın içeride ve sıkı olmalıdır. Göğüs hafif bir Şekilde ileri bakarken, yukarı doğru uzamalıdır. Boyun ise yukarı uzarken hafifçe arkaya doğru eğilerek boyundaki esnemeyi hissettirmelidir” (1971: 18).

Yanlış tutuştan ya da bilinçsiz çalışmaktan kaynaklanan sakatlanmaların başında omuz ve sırt ağrıları gelmektedir. Keman çalarken sık yapılan ve sakatlanmaya yol açan yanlış duruŐlardan biri de omuzları kaldırmaktır. Menuhin duruş ve esneme egzersizlerinin devamı olarak Őunları eklemiŐtir: “Hareket sırasında rahat olması gereken tek uzvunuz omuzlarınız olmalıdır. Omuzlarınızı rahat bırakabilmek için kulaklardan yatay bir düzlemde uzaklaŐtırdıđınızı düşünebilirsiniz. Kollarınız ise omuzlardan aşağı, omurgaya paralel, tamamen rahat bir Şekilde sarkmalıdır. Vücutunuzun geri kalanı başınızın tepesinden yukarı uzarken ayak tabanları yeri köklemelidir. Bu tek hareket sadece tek bir nefes alma sırasında olmalı ve nefes bu sırada hiç tutulmamalıdır. Nefesiniz bu harekete yetmeyecek kadar eğitimsizse, ilk baŐlarda bu hareketi birkaç nefeste de prova edebilirsiniz. Bu pozisyonda birkaç dakika kaldıktan sonra vücudunuzu tamamen rahat bırakarak sarkıtabilirsiniz. Tamamen rahatladıktan sonra bu yukarı doğru uzama ve rahat bırakarak sarkma hareketini birkaç kere tekrarlayarak yerçekimine karŐıt bu duruşu iselleŐtirebilirsiniz. Seti bitirip tekrar ayakta olduğunuz baŐlangi pozisyonuna döndüğünüzde vücudunuzun hiçbir güç kullanmadan doğal halinde o pozisyonda kalabildiğini göreceksiniz” (Menuhin, 1971: 19).

3. Harekete Hazırlayan Temel Pozisyonlar

Keman çalmaya başlamadan önce vücudun ısınmaması durumunda kas ağrıları ve kramplar oluşabilir. Nefes ve duruş hareketleri çalıŐıldıktan sonra vücudu keman çalmaya hazırlamak için ısıtmak gerekmektedir. Bunların en başında yogada ocuk pozu diye bilinen poz olan Menuhin’in deyimi ile “namaz pozu” gelmektedir.

(EK 3) Bu poz sadece ısınmak için değil keman çalışması bittikten sonrada rahatlamak için yapılabilecek önemli bir egzersizdir.

Menuhin harekete hazırlayan temel pozisyonları şu şekilde anlatmıştır: “Bu pozisyona girebilmek için bacaklarınızı vücudunuzun altında toplayıp alınızı yere koymanız gerekmektedir. Ancak kalçalarınızın ayaklarınızın üstünde olmasına dikkat edin. Kalçanızın havada kalmaması için başınız dizlerinize olabildiğince yakın durmalıdır. Dirsekleriniz ise dizlerinizin hemen yanında ve yerde olmalıdır. Hareketi derinleştirmek için omuzlarınızı aşağı ve ileri ittikten sonra sırtınızı bir yay gibi gerin. Ellerinizi ve kalçalarınızı yerinden oynatmadan vücudunuzu öne doğru yöneltin, başınızın tam tepesi yere deydiğinde boynunuz da gerilmeyecek ve güzel bir esneme olacaktır. Hareketten çıkmak için üst bedeninizi dikleştirerek kollarınızı iki yandan sarkıtın ve tekrar başınızın üstünden tavana uzadığınızı hayal edin. Daha sonra başı ve omuzları geriye doğru gerip göğsünüzü öne çıkarın ve yeterli gerginliğe ulaştığınızda ellerinizle topuklarınızdan tutun” (EK2) (Menuhin, 1971: 19).

4. Seri (arka arkaya yapılan) Esneme Hareketleri

Menuhin arkaarkaya yapılan bu hareketleri detaylarıyla anlatmıştır. Hareketler seri bir şekilde yapılmalı ve serbestlik ön koşul olmalıdır. Menuhin seri (arka arkaya yapılan) esneme hareketlerini şu şekilde anlatmıştır: “Başınız ileriye doğru sarkar bir şekilde çömelin ve avcunuzun içi tavanı gösterecek şekilde ellerinizi yere koyun. (EK 4) Bu pozisyonda yeterli derecede kaldığınızda aşağıda sayacağım bütün esnemeleri hissetmeniz gerekir; kürek kemiklerinizin birbirinden uzaklaştığını, omurlarınızın birbirinden uzaklaşarak uzadığını, ayağınızın iç kavisinin gerildiğini, bütün el parmaklarınızı. Bütün esnemeleri hissettikten sonra ellerinizi ters çevirerek avuçlarınızı yere bastırın. Pozisyondan çıkmadan önce, birkaç kere arka arkaya ellerinizle ayaklarınızı tabanından yakalayarak sırtınızdaki esnemeyi artırın. Birkaç tane derin nefes aldıktan sonra, nefesinizi verirken ayak tabanlarınızı yere basın ve dizlerinizin arkalarını düzeltmeye başlayın. Ancak bu sırada başınızı sarkar şekilde, elleriniz ise yerde kalsın. Bu pozisyonda dengeyi sağladıktan sonra el parmaklarınızı birbirine geçirip başınızın arkasına getirin ve başınızın ve boynunuzun birleştirdiği yere yaslayın (EK 5). Ellerinizi doğru yere oturttuğunuzdan emin olduktan sonra ise başınızı ellerinizle aşağıya doğru iterek esneyin ve gidebildiğiniz son noktada ellerinizi

çözerek aşağıya doğru sarkıtın. Birkaç tane nefes alıp verdikten sonra vücudunuzu yavaşça yukarı kaldırıp ayakta durma pozisyonunda kalın. Nefes verip dengede olduğunuzdan emin olun. Ayaklarınız omuz genişliğinde açık ve paralel, dizleriniz düzgün karnınız içeri çekili ve sırtınız dik durumdayken başınızın üstünden yukarı doğru uzadığınız hissi orada olmalıdır. Omuzlarınızın yukarı veya aşağı doğru kasılmamış, tamamen doğal seyrinde rahat bir şekilde sarkmakta olduğundan emin olmalısınız. Tekrar nefes alırken kollarınızı yan tarafınızdan kaldırın ve bir T şekli alın. Daha sonra kollarınızın yüksekliğini bozmadan avuç içleriniz birbirine bakar bir şekilde bedeninizin önünde birleştirin. Derin bir nefes verin ve bu sırada önünüzde birleştirdiğiniz ellerinizi omuz başlarınızdan doğru ileri daha sonra da yukarı doğru iterek, tavana gönderin. Parmaklarınızın ucu tavanı gösterirken başınızı kaldırıp ellerinize doğru bakarken, ayaklarınızdan itibaren yukarı doğru uzayın (EK 6). Nefes verin ve başınızı biraz daha arkaya iterek hali hazırda birbirine bastırılmış olan avuçlarınıza biraz daha baskı uygulayarak dirseklerinizi de birbirine yapıştırmayı deneyin. Nefes alın ve ellerinizi birbirine 45 derece oluşturacak şekilde uzaklaştırın. Bu pozisyonda bir V şekli aldığınızı düşünebilirsiniz. Nefes vererek ellerinizi omuz başlarınıza düşürün. Bu esneme hareketini doyum hissedeceğiniz ana kadar tekrarlayın. Setinizi bitirdikten sonra kollarınızı iki yana doğru açarak T şeklini alın. Bu pozisyonda elleriniz sabit ve yere doğru bakmalıdır. Sırasıyla sağ, daha sonra sol kolunuzu omuz başlarından ileri ve daha sonra geriye doğru çevirin. (EK 7 a ve b) Bu sırada başınızı daire yaptığınız kolunuzun tarafında doğru çevirmeyi unutmayın. İki tarafı da eşit bir şekilde çevirdikten sonra başınızı ileri doğru çevirin ve iki elle ileri, daha sonra da geriye doğru yuvarlaklar çizin. (EK 8 a ve b)Ellerinizi omuzdan ileri doğru her itildiğinizde başınızı geri, ellerinizi geriye çektiğinizde iste başınızı ileri itin” (Menuhin, 1971: 20-21).

5. İleri Baş Hareketleri

İnsan vücudunda stress anında en çabuk kasılan bölgelerden başında boyun bölgesi gelmektedir. Yanlış tutuştan ya da bilinçsiz çalışmaktan kaynaklanan sakatlanmalarda da omuz ve sırt ağrıları oldukça sık görülmektedir. Menuhin’in önerdiği baş hareketleri boyun ve omuz kasılmalarına karşı direnç oluşturmak konusunda oldukça faydalıdır. Menuhin ileri baş egzersizlerini şu şekilde açıklamıştır: “1. Başınızı bir taraftan diğer tarafa doğru çevirerek boynunuzu esnetin.

Daha fazla esneme için başımız sağ tarafa baktığında sağ elinizle başınızın arkasını hafifçe çekebilirsiniz. Aynı hareketi sol taraf için de yapabilirsiniz. 2. Başı öne ve arkaya doğru esnetin. 3. Başınızı ve çenenizi yere paralel bir şekilde tutarak başınızı boyundan ileri ve geri doğru götürün (tavuk gibi). 4. Saat ve ters-saat yönünden boynunuzla daireler çizin” (Menuhin, 1971: 21).

6. Denge Egzersizleri

Menuhin denge egzersizlerini şu şekilde açıklamıştır: “Sol ayağınızın üstünde durun ve sağ ayak bileğinizi sağ elinizle yakalayın. Bu sırada dizinizi büküp sağ ayak tabanınızı sol bacağına yaslayın. Sol elinizi yere paralel bir şekilde ileri uzatıp dengenizi bulun (EK 9). 2-3 nefes boyunca bu pozisyonda kalıp aynı hareketi sağ ayağınız üzerinde de deneyin. Sağ ayağınızın üstünde dururken sol bacağınızı arkaya doğru bükerek sol elinizle sol ayak tarağınızı yakalayın. Sağ elinizi yere paralel bir şekilde yana doğru uzatarak dengenizi bulun ve 2-3 nefes de burada bekleyin. Aynı hareketi sol taraf için de tekrarlayın. Sol ayağınızın üstünde dururken sağ ayağınızı sağ elinizle yakalayıp ayağınızı ileri doğru esnetin. Sağ elinizi yana doğru uzatıp dengenizi bulun (EK 10). 2-3 nefes boyunca harekette kalıp aynı hareketi sağ ayak için de tekrarlayın. Bütün egzersizleri ters elle yaparak tekrar etmeye çalışın. Örneğin sol ayağınızın üstündeyken havadaki sağ ayağı sol elle tutun (EK 11). Bütün tekrarları bu şekilde yaptıktan sonra geri kalan egzersizlere devam edebilirsiniz” (Menuhin, 1971: 22).

7. Keman Çalmanın Temeli Olan Sallanma Egzersizleri

Bu bölümde Menuhin ilk defa keman tutuşuna dair örneklemelerde bulunmuştur. Burada gösterilen egzersizler keman dışındaki enstrumancılar tarafından da uygulanabilir ancak bu egzersizde enstruman her nasıl tutuluyorsa o çerçevede kolları rahat bırakarak tutuş üzeri serbestlik çalışması yapılabilir. Daha keman çalmaya başlamadan önce vücut keman çalarken ki her türlü harekete hazır olmalıdır. Bu aşamada yapılan hareketler vücudu keman çalma sırasında karşılaşılabilecek hareketlere hazırlamaktadır.

Menuhin keman çalmanın temeli olan sallanma egzersizlerini şu şekilde açıklamıştır: “Ayakta duruş pozisyonu alınmalı ve denge

sağlayabilmek için bacaklar 12 inç yani iki omuz arası mesafeye paralel gelen bir açıklık olmalı ve ayaklar hafif dışa dönük olmalıdır. Bu duruşa geldikten sonra ağırlığınızı bir ayaktan diğerine doğru verin ve bu hissi yakalayın çünkü keman çalacağınız zaman da bu his olacak. Kolar omuzlardan sarkar şekilde sola ve sağa doğru dönme hareketlerini uygulayın. Daha sonra belden itibaren tüm vücudunuzu aşağı doğru sarkıtın, kolları da sarkıtarak baş aşağı durun ve biraz önceki ayak hareketini devam ettirin. Bu hareketleri yaparken topuk yerden kalkmadan sadece salınması gerekmektedir. Daha sonra tekrar ayağa kalkın ve keman çalar gibi ellerinizi pozisyona alın ve sağa sola salınma hareketini tekrar edin (EK 12-13). Bu hareket omuzları esnetmek ve güçlendirmek için yapılmaktadır ve önceki hareketle bir bağlantısı yoktur. Ayakta duruş pozisyonunuzu alın, kolları iki yana doğru açın ve dirsekten aşağı serbest bırakın. Buradaki en önemli nokta omuzların rahat ve aşağıda olmasıdır. Kürek kemiklerinden ve omuz başlarını öne doğru itin ve öne arkaya doğru kolları sallandırın. Aynı hareketi kolları yukarı kaldırarak da yapabilirsiniz (EK 14-15). Ayakta duruş pozisyonunuzu alın, kollarınızı yukarı doğru kaldırın ve öne doğru iki kolda birbirinin ters yönünde olacak şekilde daireler çizin. Daha sonra bunu ters yönde tekrarlayın (EK 16). Kollarınızı iki yana açın ve biraz önceki hareketi bu sefer sağ sağ tarafta, sol kol da sol tarafta daire çizecek şekilde tekrarlayın (EK 17). Kollarınızı iki yana açın ve iki kolunuzu da aynı yönde olacak şekilde daireler çizin (EK 18). Kollarınızı iki yana açın ve iki elle yan yatmış 8 sayısını çizer gibi bu omuz hareketini yapın (EK-19). Keman çalmaya en yakın hareket olan bu harekette kollarınızı iki yana doğru açın, dirseklerden aşağı serbest kalacak şekilde ve sanki keman tutuyormuşsunuz gibi pozisyon alın ve keman çalarken kollar nasıl gidip geliyorsa bu hareketi sallanarak yapın (EK 20-21).” (Menuhin, 1971: 22-29) Menuhin’in Tutorial 1 videosunda öğrencisi üzerinde göstermiş olduğu bu harekette başın da bu hareketle eşlik ederek sallanmasını önermiştir

(<https://www.youtube.com/watch?v=O7BZV1btIK4>).

8. Beş Yoga Duruşu

Menuhin, *Unfinished Journey* adlı otobiyografisinde, olgunluk döneminde yaşadığı sancılı dönemden kurtulurken ki mücadelesini anlatır. Bu mücadelenin sonunda yaşadığı durumu bir silsilenin içindeki mola durağı olarak tanımlayan Menuhin, aynı zamanda

yoganın bu mücadeleyi atlattırken ki katkısına da değinir (Sand, 2000: 155). Buraya kadar anlatılan hareketler esneme ve sallanma egzersizleridir. Şimdi anlatılacak olanlar egzersizler ise asana denilen yoga duruşlarıdır. Menuhin bu 5 yoga pozunu sırasıyla şu şekilde açıklamıştır:

“1. Ellerinizi arkadan parmak uçlarınız yere bakacak şekilde birleştirin. Avuçlarınızı birbirine bastırın ve omuz başlarınızı geriye itin. Bu hareket sonra parmak uçlarınız tavana bakacak şekilde tekrarlanmalıdır.

2. Hareket Menuhin’in deyişi ile omuz duruşu (mum duruşu). Vücut omuzlardan yukarıya tavana doğru dimdik olmalıdır. Bu pozisyondaki kişinin göğsü dışarı doğru çıkık olmalı ve çene de göğse doğru dokunmalıdır. Başlangıç seviyesinde olanlar bu pozunu arkaları duvara dayanacak şekilde yapabilirler.

3. Mum duruşunun devamında ayaklarınızı yavaşça başınızın üzerinden arkaya doğru uzatın. Hareketi tamamen yapabilen kişiler ayak parmaklarını yere değdirebilecek esnekliktedirler.

4. Bu harekette sırt üstü yere uzanılmalı ve dizleri bükerek ayak tabanlarınızı kalçanıza yaklaştırın sonra ellerinizle ayak bileklerinizi yakalayın. Sonra topuklarınızı yukarı kaldırırken vücudunuzu da omuzlarınızdan itibaren yukarı itin.

5. Ölü pozu diye bilinen son poz ise sırt üstü yatıp tamamen rahatlanmasını hedeflenen bir pozdur. Bu pozdayken bütün kasları teker teker rahatlattıktan sonra tamamen rahatma hedeflenir. Tamamen rahatladıktan sonra el ve ayak parmakları yavaşça kıpırdatılarak dolaşım sağlanır ve hareketten çıkılır. İstenilirse bu pozda 20 dakika kalınabilir” (Menuhin, 1971: 29-31).

SONUÇ VE ÖNERİLER

Vücut keman çalarken doğal olarak belli pozisyonlara girip çıkmaktadır ve buna önceden hazır olmalıdır. Hazırlanmış ve ısınmış bir vücut keman çalarken belli hareketlere geçiş yapmada doğal bir devamlılık göstermenin anahtarıdır. Menuhin’in bütün hareketlerinden ortaya çıkan sonuç 4 ana maddede toplanabilir. 1- Nefes egzersizleri ile dinginlik ve konsantrasyon sağlama, 2- Esneme egzersizleri ile ısınma sağlama, 3- Sallanma hareketleri ile serbestlik sağlama, 4- Yoga pozları ile güçlenme ve sabitlik elde etme.

Yogada, girilen herhangi bir pozisyonda saatlerce kalınabilecek doğallık ve rahatlık hissi edinilmesi çok önemlidir. Keman çalarken girilen pozisyonlarda vücut doğal dengesini bulamadığı takdirde kemancı bedeniyle savaşa girmektedir. Bu nedenle keman çalarken de benzer rahatlığı ve doğallığı kazanmanın önemi yogayla birbirine benzerlik göstermektedir. Kas ağrıları ve krampların önüne geçerek performansı riske atmadan doğal ve sağlıklı bir duruş kazanmayı hedefleyen Menuhin'in önerdiği bu hareketler vücudu keman çalmaya hazırlanmaktadır.

Yehudi Menuhin'in Six Lessons with Yehudi Menuhin Kitabı'nın diğer bölümleri de incelenmeli ve bu konular üzerine araştırmalar yapılmalı, yapılan bu araştırmalar yapılacak çalışmalara ışık tutmalıdır.

KAYNAKÇA

- Andrews, E. 1997. "Healthy Practice for Musicians". Rhinegold Publishing Ltd. Londra.
- Daniels, R. 1979. "Conversations with Menuhin". Macdonald & Co (Publishers) Ltd Londra & Sydney.
- Epstein, H. 2009. "Music Talks". Bloomington. Iuniverse, Ing.
- Menuhin, Y. 1971. "Six Lessons with Yehudi Menuhin" Faber Music Ltd. Londra.
- Monsaingeon, B. (Yönetmen). 1994. Yehudi Menuhin "The Violin of the Century" (film) Fransa.
- Myers McTeer, M. 2003. Louis Persinger: *An American Violinist and His Treatise*. The Faculty of the Moores School of Music University of Houston.
- Lemon 77UG. (2011.03.10) Yehudi Menuhin Violin Tutorial – 1. The Preparation. Retrieved from.
<https://www.youtube.com/watch?v=O7BZV1btIK4>

EKLER

Ek-1

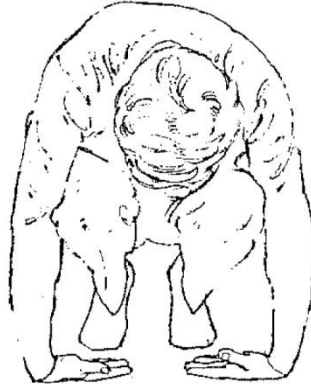
Ek-2

Ek-3

Ek-4

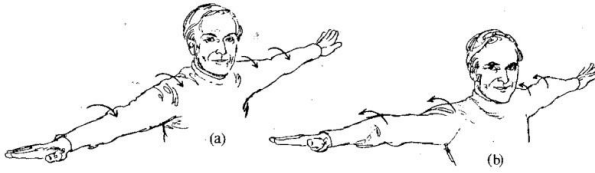
Ek-5

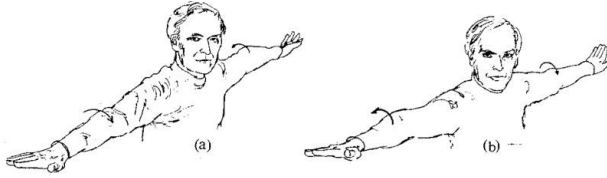
Ek-6

Ek-7

Ek-8

Ek-9

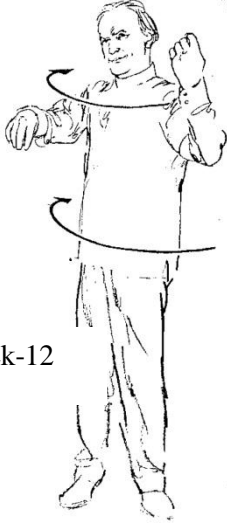

Ek-10

Ek-11

Ek-12

Ek-13

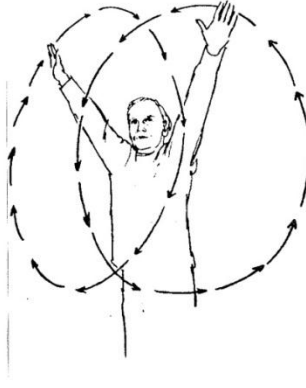
Ek-14

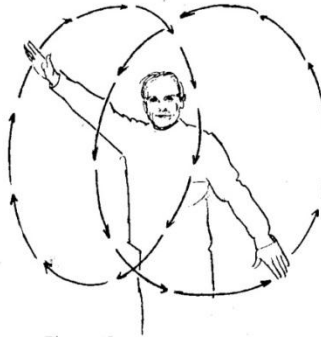
Ek-15

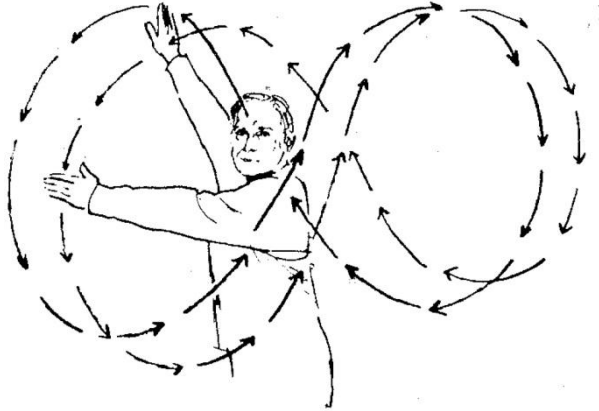
Ek-16

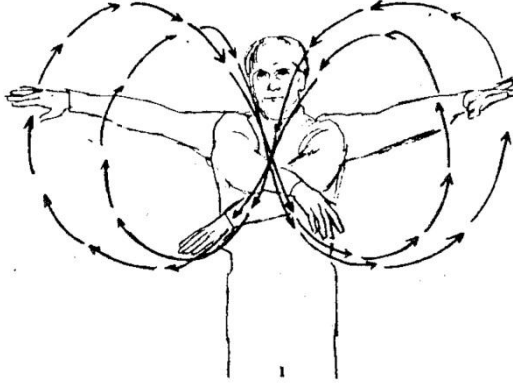
Ek-17

Ek-18

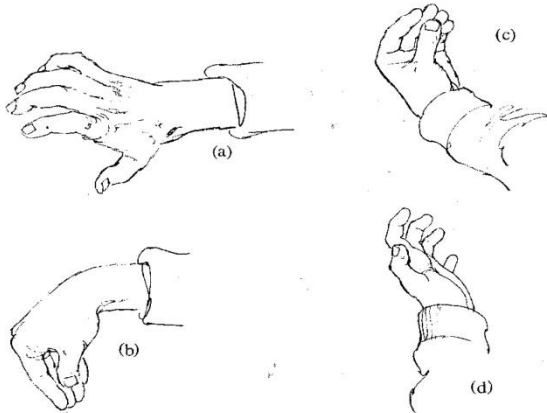
Ek-19

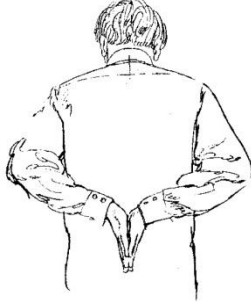
Ek-20

Ek-21

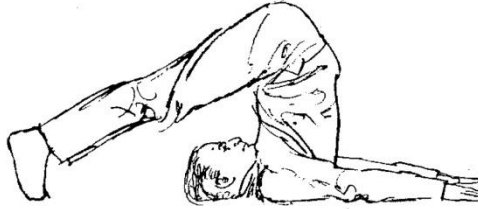
Ek-22

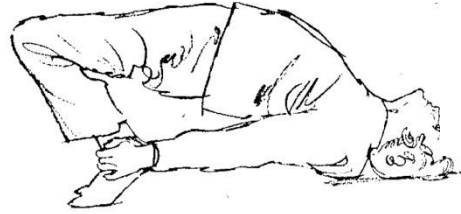
Ek-23

Ek-24

Ek-25

Ek-26

Ek-27

Ekler (1-27) Yehudi Menuhin'in "Six lessons with Menuhin" kitabından alınmıştır.

**KÜTAHYA BELEDİYESİ MUSTAFA HAKKI YEŞİL*
KÜTÜPHANESİ OSMANLICA YAZILMIŞ MÜZİK
KAYNAKLARI BİBLİYOGRAFYASI**

Kütahya Municipality Mustafa Hakkı Yeşil Library

Bibliography Of Music Sources Written In Ottoman Turkish

DOI NO: 10.5578/amrj.10776

Çiğdem BALOĞLU¹

Özet

Günümüz araştırmacılarının Osmanlı Dönemine ilişkin kaynaklara ulaşması, bu kaynaklar hakkında bilgiye sahip olması en temel sorunlardan birini teşkil etmektedir. Özellikle müzik ile ilgili bibliyografik yayınların az sayıda olması, araştırmacıların kullanımı açısından son derecede kısıtlı bir alan oluşturmaktadır. Bu nedenle, Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Müzik Anasanat Dalı yüksek lisans öğrencisi olarak danışmanım Doç. Dr. Uğur Türkmen ile seçmiş olduğumuz bu çalışmada, Kütahya Belediyesi Mustafa Hakkı Yeşil Kütüphanesi'nde yer alan Osmanlıca müzik kaynaklarının bibliyografyası hazırlanması planlanmaktadır.

Araştırma, Türkiye Cumhuriyeti'nde genel anlamda müzik bibliyografyasını içeren eserlerin son derecede kısıtlı olması ve özünde Mustafa Hakkı Yeşil Kütüphanesi'nde bu türden bir çalışmanın yapılmaması nedeni ile özgün bir nitelik taşımaktadır. Bu çalışma; Türk Kültürü'nün tanıtımı, yayılması ve öğretilmesine ciddi oranlarda hizmet edecektir. Araştırmacıların geçmişe yönelik müzik eseri arayışlarına kesin bir kaynak niteliği taşıyacaktır.

Çalışmada, müzik konulu Osmanlıca yazılmış bibliyografik çalışmaların azlığı nedeni ile basılı Osmanlıca eserlerinin gün yüzüne çıkarılması ve konuya ilgili araştırmacılarla paylaşılması amaçlanmaktadır.

Kütahya Belediyesi Mustafa Hakkı Yeşil Kütüphanesi'nde daha önce, Osmanlıca yazılmış müzik kitapları bibliyografya yapılmamış olması çalışma açısından büyük öneme sahiptir. Çalışmanın; alana özgü katkı sağlayıcı, durum tespit edici ve önermeler içeren özellikleri ile önemli olduğu düşünülmektedir. Özellikle tarihsel müzikoloji çalışanları ve Osmanlı

¹ Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Müzik Anasanat Dalı Yüksek Lisans Öğrencisi.

*Bu makale, 07-08 Aralık 2015 tarihleri arasında İTÜ-MIAM tarafından düzenlenen "Müzik Biliminde Gençler Buluşması IV" Sempozyumu'nda sözlü bildiri olarak sunulmuştur.

Türkçesi'ne vakıf olmayan araştırmacılar için çalışmanın önemi kendiliğinden ortaya çıkmaktadır.

Bu çalışma; Kütahya Belediyesi Mustafa Hakkı Yeşil Kütüphanesi'nde yer alan Osmanlıca müzik kaynakları ile sınırlandırılmıştır.

Anahtar Kelimeler: *Müzik, Osmanlı Kaynakları, Bibliyografya.*

Abstract

It is one of the major problems for modern researchers to reach the sources relating to Ottoman Period and get knowledge about them. The fact that bibliographic publications on music are very few forms a very limited number of sources that researchers can use. Thus, this study, which I-a post graduate art major student in in Afyon Kocatepe University Institute of Social Sciences- and my consultant Professor Doctor Uğur Türkmen have chosen, aims to prepare a bibliography for music sources in Ottoman Turkish in Kütahya Municipality Mustafa Hakkı Yeşil Library.

This study is unique for the reasons that sources that contain music bibliography in Turkish Republic are extremely limited and there hasn't been a similar study conducted at Mustafa Hakkı Yeşil Library. This study will serve greatly to the promotion, expansion and teaching of Turkish culture. It will have the qualification of being a precise source for retrospective music work searches of researchers.

In the study, it is aimed to bring the works in Ottoman Turkish to light and share them with researchers because of the limited number of bibliographic studies about music written in Ottoman Turkish.

It is extremely important for this study that a bibliography for music books in Ottoman Turkish hasn't been made before at Kütahya Municipality Mustafa Hakkı Yeşil Library. This study is considered to be important for being domain-specific contributive and situation determiner, and also for having characteristics that involve resolutions. The study's importance emerges by itself especially for historical musicology workers and researchers that don't have a grasp of Ottoman Turkish.

This study is narrowed down to music sources in Ottoman Turkish that take place in Kütahya Municipality Mustafa Hakkı Yeşil Library only.

Key Words: *Music, Ottoman Sources, Bibliography.*

GİRİŞ

Bu çalışmada müzik konulu Osmanlı Türkçesi ile yazılmış bibliyografik çalışmaların azlığı nedeni ile basılı Osmanlıca eserlerin gün ışığına çıkarılması ve konuyla ilgili araştırmacılarla paylaşılması amaçlanmaktadır. Araştırma, Kütahya Belediyesi Mustafa Hakkı Yeşil Kütüphanesi'nde yer alan ve Osmanlı Türkçesi ile yazılmış müzik yayınlarının bibliyografyası/katalog denemesi ile sınırlandırılmıştır.

Müzik konulu Osmanlıca yazılmış bibliyografya çalışmalarının azlığı, Türk müziği eserlerinin hala tam bir bibliyografik çalışması yapılamamış olması, Türkiye'de pek de bilinmeyen kimi özel kütüphanelerin tanıtım eksikliği bu çalışmaya bizleri iten önemli nedenlerin başında gelmektedir.

Bibliyografya ve Bibliyografyanın Önemi

Bibliyografya, belli bir konuda yazılan eserleri ve bunların yayımlarını inceleyen bilim dalıdır. Amacı ise belli bir konuda yayımlanan olabildiğince bütün metinlerin dökümünü yapmak ve tanıtmaktır. Bilinmeyeni ortaya koyarak, araştırmacılara ışık tutacak çalışmalardır (Uslu, 2006).

Türkiye'de Kimi Müzik Bibliyografyası Çalışmaları

- Onur Akdoğu, Türk Musikisi Bibliyografyası, 9.yy 1928
- Mehmet Salih Ergan, Türkiye Müzik Bibliyografyası: 1929-1993
- Mustafa Yeşil, Türk Musikisi İçin Bir Bibliyografya Denemesi
- Sibel Günberk, Milli Kütüphanedeki Eski Yazılı Musiki ile İlgili Kitaplar, 1975
- Ahmet Aydın, Musiki Mecmuası ve Türk Folklor Araştırmaları Dergilerinde Türk Halk Müziği Oyunları Hakkında Yazılmış Makalelerin Bibliyografya İncelemeleri ve Sonuçları (Sanatta Yeterlik, 1996)
- Ayşen Ödük, 1952-1987 Dönemi Müzik Makaleleri (Yüksek Lisans, 1989)

Kataloglar

Kataloglar ise, bibliyografyadan farklı olarak ele aldıkları eserler hakkında sadece künye değil, dış yapısı, tarihi, bilimsel değeri ve biraz da içeriği hakkında ayrıntılı bilgiler verirler.

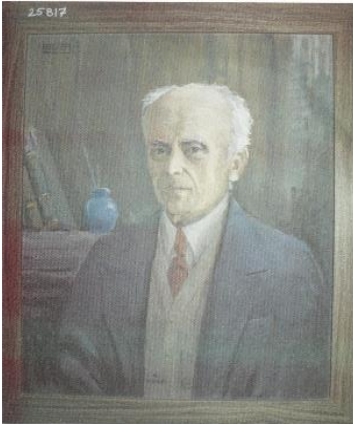
Doğu kültürünün ürünü olan Türkçe, Farsça, Arapça ve Osmanlıca yazmalar dünyanın birçok ülkesine dağılmıştır. Türkiye’de de bulunan birçok yazma kütüphaneleri için bir katalog bile çıkarılmıştır. Kütüphanelerde bulunan bu yazmalar üzerine kataloglar yapılmıştır. Bu katalogların içinde müzik eserleri hakkında bilgiler bulmak mümkündür.

Ancak bu kataloglardaki bilgiler her zaman doğru olmayabilir. Eserlerin dikkatle incelenmesi gerekir (USLU, R. 2006).

Katalog Örnekleri

- Osmanlı Musiki Literatürü Tarihi (haz. E. İhsanoğlu, 2003) Tanıtımı için Recep Uslu “Türk Müziğinde İlk Katalog” 2004
- Cem Behar, Türk Musikisinin Tarihinin Kaynaklarından: Karamanlıca Yayınlar, Müteferrika Dergisi, 1994
- A. Schiloah, The Theory of Music in Arabic Writings: 900-1900 (München, 1979)

Mustafa Hakkı YEŞİL

Mustafa Hakkı YEŞİL

Değerli öğretmen ve kütüphaneci Mustafa Hakkı Yeşil, 1905 yılında Kütahya’da dünyaya gelmiştir. Babası “Yeşil Hoca” diye bilinen Kütahya Ulu Cami İmamı hattat hafız Ahmet İzzet Yeşil Hocadır. İlk öğretmenlik mesleğine 1926-1927 Eğitim döneminde Zonguldak’ta başlar.

Mustafa Yeşil öğretmenlik vazifesini yaparken; duyarlı bir aydın olarak gerek Kütahya, gerekse görev yaptığı köylerdeki, tarihi eserlerin korunmasında, milli kültürümüze ait sanat eserlerine sahip çıkılmasında, folklorumuzun araştırılarak yaşatılmasında üstüne düşen görevleri büyük bir hassasiyetle yerine getirmiştir. Kütahya ve köyleri hakkında bilgiler toplayarak; Kütahya tarihi, coğrafyası, folkloru ile yaptığı araştırmalar sonucu kitaplar hazırlamış, çeşitli gazete ve dergilerde yazılar yayınlamıştır. Yetkililerin de dikkatini çeken bu gayretli çalışmaları dolayısıyla 1946 yılında Mustafa Hakkı Yeşil kütüphaneye müdür olarak atanır. Mustafa Yeşil 1947 yılında Eski Eserleri Koruma Derneği yönetim kurulunda görevlidir.

1952 Kütahya’nın Tavşanlı ilçesindeki Zeytinoğlu Kütüphanesinin tertip ve tasnifi için gönderilen Mustafa Hakkı YEŞİL, 1957 Mayıs ayında Burdur ili Umumi Kütüphanesinde bulunan üç binden fazla yazma eserin tertip, tasnif ve tanzimi işinde görevlendirilir.

1957 yılında ise Vahit Paşa Kütüphanesi müdürlüğü, müze müdürlüğü, 1957 İstanbul Maarif Vekaleti Süleymaniye Umumi Kütüphanesinde görevlendirilir. Son olarak 1959 yılında İstanbul Beyazıt Umumi Kütüphanesinde görev yapan YEŞİL, 1969 yılında kendi isteği ile emekliye ayrılır. Emeklilik, Mustafa Yeşil yaşamında bir son olmamış, aksine emeklilikten sonra İstanbul’da çalışmalarına devam etmiştir. Bu arada pek çok yerden kütüphanesini satın alma teklifleri ile karşılaşan Mustafa Hakkı Yeşil, Amerika Birleşik Devletleri Chicago Üniversitesinin verdiği açık çek teklifini de reddederek, tüm kütüphanesi ile beraber Kütahya iline dönmüştür.

Mustafa Yeşil'in Deyişiyle

“Kütüphanemi küçük yaşta toplamaya başladım. 60 seneden fazla bir geçmişi vardır. Kütahya'dan İstanbul'a nakil giderken kütüphanemi de beraber götürdüm ve kitap adedini çoğaltmaya çalıştım. Kitaplarımı Kütahya'ya getirmek kararı 1978'de alınmıştır. O sırada hastalığım nedeniyle evden çıkamaz hale gelmiştim. Beni bu durumda ziyarete gelen Kütahya Belediye Başkanı Erdoğan Bey'le (Erdoğan Yavuzlar), Kütahyalı ressam Ahmet Yakupoğlu'nun yaptığı teklifler, benim de mantığıma uygun düştüğünden Kütahya'ya nakil kararım kesinleşmiş oldu. Bu meyanda benim karşı teklifimi bu iki arkadaş ve bilahare o zamanın belediye heyeti oy birliği ile kabul ettiler ve belediyenin de iştiraki ile kütüphane 1979-1980'de kurulmuş oldu.”

Mustafa Yeşil'in Kimi Eserleri

- Kütahya İlinin Kısa Tarihi
- Kütahya İlinin Kısa Coğrafyası
- Kütahya Halk Şairleri
- Kütahya Merkez ve Köylerdeki Mevcut Eski Eserler
- Kütahya Mebusu Simavlı Cemil Bey'in Manzum Bir Mektubu
- Ortakçı Destanı
- Kütahya Vahit Paşa
- Kütüphanesinde Fatih Devri Müelliflerine Ait Yazma Eserler
- Dumlupınar Nutukları

Kitaplarından Bir Görüntü

Kütahya Mustafa Yeşil Kütüphanesi

Kütahya Mustafa Hakkı Yeşil Kütüphanesinin Dış Görünüşü

Mustafa Hakkı Yeşil Kütüphanesi 30 bin cilde yakın kitabın yanı sıra; tasnif ve düzenlemesi süren binlerce arşiv belgesi, ferman, berat, evrak, yazı, vesika, fotoğraf, harita gibi dokümandan oluşmaktadır. Kitapların 10 bine yakını Osmanlıcadır. Arapça, Farsça, İngilizce, Fransızca, Almanca dillerinin yanı sıra 29 dilde kitap olduğu kütüphane çalışanları tarafından belirtilmektedir.

600'e yakın el yazması kitap, adı geçen koleksiyonun en nadir parçalarındandır. Mustafa Hakkı Yeşil Kütüphanesinde müzik sanatı ile ilgili olarak, son dönem Osmanlı ve Cumhuriyet dönemine ait Osmanlıca, Fransızca, İngilizce, Rusça ve diğer farklı dillerde yazılmış 400 civarı kıymetli kitap bulunmaktadır. Bunun 107 adedi - notalar da dahil olmak üzere- Osmanlı Türkçesi ile yazılmıştır.

El yazmaları içerisinde 8 adet Osmanlı Türkçesi ile yazılmış anonim şarkı güfte ve makam kitapları bulunmaktadır. Kütüphanenin önemli malzemelerinden biri sayılabilecek diğer parçalardan biri de sayısı 28 adedi bulan cönklerdir.

Mustafa Hakkı Yeşil Kütüphanesi

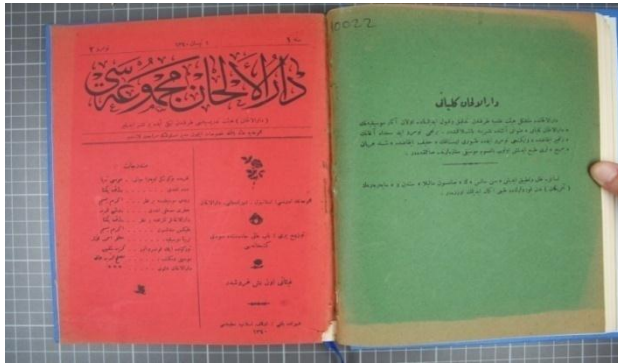
Yapacak olduğumuz çalışmada, sadece künye niteliğinde bir bibliyografyadan ziyade, Osmanlı Türkçesi ile yazılmış eserleri tanıtmak amacıyla, daha ayrıntılı bilgi veren katalog çalışması yapılmaktadır. Osmanlı Türkçesi ile yazılmış katalog çalışmalarına örnek olabilecek Amnon Schilolah'ın 1979'da yapmış olduğu "The Theory of Music in Arabic Writings" sisteminden yararlanılacaktır. Bunun yanı sıra Schilolah'ın sisteminden farklı olarak, daha anlaşılır olabilmesi adına çalışmada matbu ve el yazması eserlere iki ayrı bölümde yer verilecektir. Nedeni ise; günümüzde zor bulunan, bulunduğu zaman ise tek örneği olan el yazması eserlerinin bir arada toplanarak kolay ulaşılabilir olmasıdır.

Kimi Örnekler

- Gıdayı Ruh Eski ve Yeni Beste ve Semiyat ile Müntehab-ı Şarkiyat
- Muallim İsmail Hakkı Bey "Solfej Nota Dersleri"
- Rauf Yekta "Esatiz-i Elhan 1.2.3. Cüz"
- Anadolu Halk Şarkıları (Makale)
- Nota Mecmuası (Karcigar Şarkı)
- Hoca Abdulkadir Meragi Bestenigar Makamında Nakş Yörük Semaisi
- İstanbul Belediye Konservatuvarı Neşriyatı

El yazması Eserlerden Bir Örnek: Usul-ü Musiki ve Şarkılar

Matbu Eserlerden Bir Örnek: Darüelhan Mecmuası

SONUÇ

Türk müziğinde bibliyografya ve katalog çalışmaları Tarihsel Müzikoloji açısından son derecede büyük önem teşkil etmektedir.

Ankara, İstanbul, İzmir illeri dışında, tanınmayan kütüphanelerin varlığı bilinmekle beraber, bu tür kütüphanelerde Türk müziği ile ilgili eser taramaları pek de yapılmamaktadır. Bu türden kütüphanelere Tarihsel Müzikoloji çalışan bilim insanları gerekli ilgiyi göstermelidir.

KAYNAKÇA

- Behar, C. (2008). *Musikiden Müziğe*, İstanbul: Yapı Kredi Yayınları.
- Ergan, M.S. (1994). *Türkiye Müzik Bibliyografyası: 1929-1993*, Konya.
- Gündağ, Kayaoğlu, İ. (1991). *Türk Halkbilimi ile İlgili Kitaplar İçin Bir Bibliyografya*, İstanbul: Anadolu Sanat Yayınları.
- Günhan, A. (2011). *Belgelerle Mustafa Hakkı Yeşil: Hayatı Kütüphanesi ve Eserleri*, Kütahya: Kütahya Belediyesi Yayınları.
- Schilolah, A. (1979). *The Theory of Music in Arabic Writings: 900-1900*, München.
- Uslu, R. (2006). *Müzikoloji ve Kaynakları*, İstanbul: İTÜ Vakfı Yayınları.

**TÜRKİYE’DE ANADOLU GÜZEL SANATLAR LİSELERİ
BİREYSEL ÇALGI EĞİTİMİ DERSİNDE (YAYLI ÇALGILAR)
PIYANO EŞLİKLİ ÇALIŞMALARLA İLİŞKİN ÖĞRETMEN
GÖRÜŞLERİ***

**Teachers’ Opinions Belong to Studies with Piano Accompaniment
in Individual Instrument Training Lessons (Strings Instruments)
in Fine Arts Schools in Turkey**

DOI NO: 10.5578/amrj.10806

Sonat COŞKUNER¹

Özet

Müzik eğitiminin hem performans hem de eğitim boyutlarında çalgı eğitiminin önemi bilinmektedir. Müzik eğitiminin vazgeçilmez bir unsuru olan çalgı eğitimi ile öğrencilerin bir çalgı çalma ve eşlik yapma becerilerinin gelişmesinin yanı sıra kulak eğitimi de desteklenmiş olur. Çalgı eğitiminde ses temizliği, müzikalite ve tempo içerisinde kalarak icra yapabilme, bir öğrenciden beklenen en önemli davranışlardandır. Sözü geçen davranışların daha doğru, sağlıklı ve kontrollü yapılmasında eşlikli çalışmalar oldukça önem taşımaktadır. Ülkemizde mesleki müzik eğitimi veren kurumlarda temel eşlik çalgısı piyanodur. Piyano, çok sesli bir çalgı oluşu ve geniş ses aralığına sahip olması nedeniyle ideal ve kullanışlı bir çalgıdır. Bu araştırma; Türkiye’de Güzel sanatlar liselerindeki öğretmenlerin görüşleri alınarak bireysel çalgı eğitimi dersinde (yaylı çalgılar) piyano eşlikli çalışmaların ne ölçüde ve ne şartlarda yapıldığını betimlemek, bu çalışmaların öğrenci üzerindeki olumlu etkilerinin önemini vurgulamak, okullarımızdaki ve programdaki eksikleri ortaya çıkarmak amacıyla yapılmıştır. Araştırma; temel alan araştırmasına dayalı betimsel bir çalışma olup, nitel bulgular kaynak tarama, nicel bulgular ise anket yöntemiyle elde edilmiştir. Nicel bulgular istatistiksel olarak çözümlenmiş ve yorumlanmıştır. Yapılan araştırma sonucunda Anadolu Güzel Sanatlar Liseleri’nde görev yapan keman eğitimcilerinin eşlikli çalışmalara yer verdiği ve bu çalışmalara 1. sınıfın 2. döneminde başladıkları, ancak yeteri kadar eşlikçi bulamadıkları, piyano eşliğinin müzikal becerilere olumlu yönde etki edeceği sonuçları ortaya çıkmıştır. Eşlikli çalışmaların önemi, değerlendirmeye katılan bütün öğretmenler tarafından önemle vurgulanmış ve bu konudaki eksiklere ilişkin gerekli görülen çözüm önerilerinde bulunulmuştur.

¹ Yrd. Doç., Ondokuz Mayıs Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü, Müzik Eğitimi ABD, sonatcoskuner@gmail.com

*Bu makale, 2007 yılında tamamlanmış, sonuçların güncel literatürle tekrar taranarak tartışıldığı ve yorumlanarak sunulduğu yüksek lisans tezinin bir özetidir.

Anahtar Kelimeler: Yaylı Çalgılar, Piyano Eşlik, Çalgı Eğitimi, Bireysel Çalgı Eğitimi.

Abstract

The importance of instrument training is well-known both in performance and education aspects of music education. With instrument training, which is an essential part of music education, the students improve their skills in playing instruments and singing along, and it also supports their ear training. Clearness of the voice, musicality and performing within a beat are among the most significant things expected from the students. The accompanied/featured performances are very important for accurate, reliable and controlled execution of the aforementioned behaviors. The primary accompanying instrument is piano in institutions offering music education in Turkey. Piano is an ideal and useful instrument since it is a polyphonic instrument with a wide tessitura. This study has been conducted to observe the conditions and standards of the works accompanied by piano in individual instrument training classes in Anatolian High Schools of Fine Arts (string instruments) in Turkey, to emphasize the importance of positive effects of these works on students, and to reveal the inadequacies in our schools and programs. This is a descriptive study based on basic field study, and the qualitative findings were obtained through literature review, and the quantitative findings were obtained through survey method. The quantitative findings were statistically analyzed, and were interpreted. The results indicate that the violin teachers in Anatolian High Schools of Fine Arts include accompanied studies within their programs and that these studies begin in the second term of the freshman year, but they cannot find adequate number of accompanists, and the accompaniment of piano would have a positive influence on musical skills. The importance of accompanied practices has been underlined by all teachers, who participated in this assessment, and they have offered solutions regarding these deficiencies.

Key Words: *Strings, Piano Accompaniment, Musical Instrument training, Individual musical instrument training.*

Eğitim ve Müzik Eğitimi

“Eğitim; kişinin zihni, bedeni, duygusal toplum yeteneklerinin, davranışlarının istenilen doğrultuda geliştirilmesi ya da ona birtakım amaçlara dönük yeni yetenekler, davranışlar, bilgiler kazandırılması yolundaki çalışmaların tümüdür” (Akyüz, 2013: 2).

Çağdaş eğitim; bilim eğitimi, teknik eğitimi ve sanat eğitiminden oluşan üçlü bir eksen üzerine oturur (Uçan, 1997: 14).

“Sanat eğitimi” kendi içinde kollara ayrılır. Bu kollardan biri “fonetik sanatlar eğitimi”, bunun başlıca dallarından biri de “müzik eğitimi” dir. “Müzik eğitimi” bireye kendi yaşantısı yolu ile amaçlı olarak belirli müziksel davranışlar kazandırma ya da bireyin müziksel davranışlarında kendi yaşantısı yoluyla amaçlı olarak belirli müziksel davranışlar oluşturma sürecidir (Uçan, 1997: 107). Müzik eğitiminin üç ana türü vardır; “genel müzik eğitimi”, “özengen müzik eğitimi”, “mesleki müzik eğitimi”.

Mesleki müzik eğitiminin en önemli boyutlarından biri çalgı eğitimidir. “Çalgı eğitimi, çalgılı öğretim yolu ile belirli çalgısal alışkanlıklar kazandırma ve bireyin davranışlarında kendi yaşantısı yolu ile belirli çalgısal değişiklikler oluşturma süresi olarak tanımlanabilir” (Çöl, 2005: 2).

Çalgı Eğitimi

Çalgı eğitiminin amacı, teknik ve müzikalite bakımından gelişmiş öğrenciler yetiştirmenin yanı sıra aynı zamanda çalgılarını müziğin ve müzik eğitiminin her alanında işlevsel olarak kullanabilen bireyler yetiştirmektir.

Swanwick’e (1984)’e göre müzik öğretimiyle karşılaştırıldığında, çalgı eğitimi, bilgi ve değer verme açısından bakıldığında anlaşılması nispeten daha kolay görülmektedir. Çalgı eğitiminin genellikle bireysel bir ders konumunda olması, böyle bir görünüme sahip olmasının başlıca nedenlerinden bir olarak belirtilebilir (Akt. Büyükkayıkçı, 2004: 2).

Çalgı eğitimi alan öğrencilerde birlikte müzik yapma becerilerinin yanı sıra estetik anlayışları ve toplumsal/ sosyal yönleri de gelişmektedir. Çalgı eğitimiyle öğrenciler kendilerini daha rahat ifade edebilirler ve bu sayede öğrencilerin psikolojik gereksinimleri karşılanmış olur. Bu, öğrencinin ileriki yaşantısını olumlu yönde etkileyecek ve iyiyi ve güzeli ayırt edebileceği için doğru kararlar almasını sağlayacaktır.

Yaylı Çalgı Eğitimi

Çalgı eğitiminin alt dallarından biri de yaylı çalgı eğitimidir. Mesleki müzik eğitimi veren kurumlarda yaylı çalgıların eğitimi verilmesinin belirli sebepleri vardır. İnsan sesinden esinlenerek yapılmış olmaları bu sebeplerin başında gelir. Bir başka sebep ise mesleki müzik eğitimi veren kurumlarda öğrenim gören öğrenciler için yaylı çalgıların orkestraların temel yapı taşları olması ve öğretmenlik sürecinde kullanılabilir ve taşınabilir nitelikte olmasıdır.

Yaylı çalgı eğitiminde başarılı olabilmek için bireyde ruhsal ve bedensel yeteneğin gelişmesi gerekir. Ruhsal yetenek müziksel beğeni, müziğe karşı duyarlılık ve müzikaliteye ilişkin davranışlarımızla ilgilidir. Bedensel yetenek ise çalgı çalmaya dönük vücudun fizyolojik ve özellikle kişiye özgü yapısıyla ilgilidir. Başarıya ulaşmak için bu iki yeteneğin dengeli olarak gelişmesi gerekir. Bunun gerçekleşmesi ise ancak disiplinli ve dengeli bir çalışma ile sağlanır. Çalgı eğitiminin amacı da sağlam bir teknikle beraber öğrencinin müzikal gelişimini sağlamaktır (Ertem, 1997: 16).

Bütün çalgıların eğitiminde olduğu gibi yaylı çalgı eğitimi de son derece dikkatli ve sabırlı olunması gereken bir süreçtir. Bu süreçte öğretmenin öğrencisini iyi tanıması gerekir. Onun zayıf ve kuvvetli yönlerini keşfetmeli ve bu doğrultuda gelişimine yön vermelidir.

“Çalgı çalışma süreci, çalgı eğitiminin önemli bir kısmını oluşturur. Çalgı çalışma sürecinde öğrencilerin nasıl çalıştıkları, öğrendiklerini ne derece uygulayabildikleri, öğrendiklerini geliştirip geliştiremedikleri ve çalışırken nelere dikkat ettikleri soruları büyük önem teşkil etmektedir” (Topoğlu, 2010: 59).

Çalgı çalma sürecinde yukarıda belirtilen süreç ve stratejiler bir yaylı çalgı öğrencisinin başarısını etkileyecektir.

Anadolu Güzel Sanatlar Liselerinde Yaylı Çalgı Eğitimi

Anadolu Güzel Sanatlar Liseleri güzel sanatlara yönelik programlar uygulanan yükseköğrenim kurumlarının buldukları yerler tercih edilmek suretiyle güzel sanatlar faaliyetlerine elverişli yerlerde açılan ortaöğretim kurumlarıdır (Yıldız, 1996: 27). Sanat eğitimine erken yaşta başlamanın, disiplinin ve sistemli çalışmanın önemli olduğu ve bu okullarda eğitim gören öğrencilerin müzik eğitimi veren yüksek öğrenim kurumlarına altyapı oluşturacak beğeni

düzeyi yüksek birer aday olduğu düşünülürse bu okulların önemi daha da artmaktadır.

Anadolu Güzel Sanatlar Liseleri'nde hem bireysel hem de toplu çalışmalarda yaylı çalgı eğitimine önemli bir yer verilmektedir. 4 yıl boyunca bireysel olarak yapılan yaylı çalgı eğitimi lise 3. ve lise 4. sınıflarda orkestra dersleri ve konser ekinlikleriyle pekiştirilmektedir.

Bireysel olarak gerçekleşen çalgı derslerinde duruş ve tutuş, temel yay teknikleri, müzikal kazanımlar ve çalgıdan nitelikli ses üretme büyük önem taşımaktadır. Bu yüzden bu çalışmalara yer verilmelidir.

Çalışma Ortamı

Öğrencilerin başarılı olmaları için gereken bazı koşullardan birisini de çalışma ortamlarının niteliği olarak düşünebiliriz. Çalışma ortamındaki elverişli durum öğrencinin daha istekli olmasını ve daha rahat çalışmasına yardımcı olur. İdeal bir çalışma ortamı için gerekli koşulları şu şekilde sıralayabiliriz;

*Öğrencinin çalıştığı yerin, dikkati dağıtabilecek etkenlerden uzakta olması daha verimli bir çalışma için önemlidir.

*Çalışma odasındaki ışık gözü yormayacak şekilde ayarlanabilir.

*Çalışma odasının duvarında öğrencilerin motivasyonunu artırmaya yönelik fotoğraflara yer verilebilir.

*Çalışma odalarının sıcaklığı çalışma yapmayı engelleyecek kadar sıcak veya soğuk olmamalıdır bu yüzden ideal sıcaklık 20-25 C arası olabilir.

*Odanın rengi doğada bolca bulunması ve gözü dinlendirici nitelikte olması bakımından, yeşil ve mavinin açık renkleri ya da krem, fildişi vb. gibi açık renklerde olmalıdır. Işığı fazla yansıtması nedeniyle beyaz renk ve gözü fazla yorduğu için kırmızı ve tonları gibi renkler tercih edilmemelidir (Canbay, 2005: 350).

Eşlikli Çalışmalar

Eşlik yani accompany, Fr. Accompagnement. İtal. Accompagnamento- solo partinin haricindeki diğer enstrumantel bölüme verilen isimdir. Ör. Konçertolardaki orkestral bölüm ya da piyanolu eserlerdeki piyano partisi gibi. Accompanist; eserlerdeki eşlik partisini çalan, solo enstrumana ya da sese eşlik eden kişiye denmektedir (Koçak, 2001: 1).

Müzik eğitimi yetiştiren kurumlarda çalgı eğitimi kapsamında yer alan piyano, ses sınırı genişliği sunan, perdelerin sabit olmasından dolayı ses tutarlılığı zorluğu ve bozukluğu yaşanmadan çok sesli kulak eğitiminde rahatlıkla kullanılabilen, armonik eşlik çalgısı olması sebebiyle sınıftaki müzik eğitiminde müzik öğretmenin en büyük yardımcısı olan, zengin edebiyatı ile öğrencilerin zevk eğitimine imkân sağlayan bir çalgıdır (Yönetken, 1996: 69).

Eşlikli çalışmaların müzik eğitimindeki yeri kuşkusuz çok önemlidir. Eğitim sürecinde öğrencilerin kazanmaları ve bunu müzik hayatlarının bir parçası haline getirmeleri istenilen müzikal benlik, eşlikli çalışmaların etkili ve sistematik bir şekilde uygulanmasıyla sağlanır.

Çalgı çalmaya yeni başlayan bir öğrenciyi ilk yay alıştırılmalarından başlayarak bir eşlikçiyle çalıştırmak, öğrencinin en başta belli bir tempo içinde çalmasını sağlayacaktır. Yayı ikiye, üçe, dörde ve sekize bölme alıştırılmaları sırasında yapılan eşlikler bu alıştırılmaları öğrencinin daha kolay kavramasına ve uygulamasına yardımcı olur. Öğrenciler bir eseri ya da küçük formda bir şarkıyı yorumlarken bile teknik anlamda zor gelen yerlerde gereksiz yavaşlama-hızlanma yaşamaktadırlar. “Ağırlaşmak ve hızlanmak iki temel hatadır” (Fenmen, 1991: 76). Bu hızlanma ve yavaşlamalar parçanın kopmasına tekrar baştan çalınmasına sebebiyet verir. Yine müzikal dinamiklerin değişimi sırasında öğrenciler tempo konusunda sıkıntı yaşamaktadırlar. Sesin büyümesi ve küçülmesini hızlanma ile karıştırmaktadırlar; nüans terimleri, hız terimleri gibi algılanmaktadır. Crescendo yazan yerlerde hızlanma, decrescendo yazan yerlerde yavaşlama yapmaktadırlar. Bu sebepten dolayı eserin bir eşlikçi ile birlikte çalışılması öğrenciyi her zaman kendisini kontrol etmesini ve öğrencinin piyanoyu dinlemesini sağlayacaktır.

İlerleyen zamanlarda piyanoyla yapılan eşlikli çalışmalar öğrencinin icra ettiği en küçük eseri ya da etüdü bile ton içinde kalarak çalmasını, yapılan eşliği dinleyerek çalacağından dolayı

entonasyon problemini en aza indirerek çalmasını sağlayacaktır. İlk yıllarda çalgı derslerinde öğrenciler, aynı anda birçok teknik konuya dikkat ettikleri için, çalgı çalarken elde ettikleri seslerin temizliğine yeteri kadar önem göstermemektedirler. Böylelikle öğrenciler elde ettikleri seslerin temizliğinden emin olamamakta çoğu zaman doğru olduğunu düşünmektedirler. Piyanonun eşlik ettiği bir eserde ise öğrenci piyanoyu dinleyecek ve elde ettiği sesin ne derece doğru, temiz ve parlak olduğunu düşünecektir. “Keman öğretiminde eserleri eşlikli olarak çalmak, her yönden fayda sağlayacaktır. Özellikle sabit perdeli bir çalgı ile birlikte çalan kemancı, bu sayede çıkardığı seslere ve entonasyon unsuruna üst düzeyde dikkat edecektir” (Angı, 2005: 53). Biz bunu tüm yaylı çalgılar için de adapte edebiliriz. “Piyano ile yapılan eşliklerde, müzik öğretmenleri öğrencilerle beraber müzik yapmak, onları aynı tempo ve ton içinde tutmak yanında, şarkıyı söylerken öğrencilerin piyanoyu dinlemelerini sağlayarak onlara çokseslilik duygusunu da kazandırmış olurlar” (Bilgin, 2006: 1).

Eşlikle çalma; öğrencinin birlikte söyleme, müzikal uyum, stil- form kavrama becerilerini geliştirirken entonasyon problemlerinin de en aza indirgenmesine yardımcı olur (Kaptanoğlu ve Çanakçı, 2015: 199).

Eşlikli çalışmalardan yoksun yetişen bir öğrenci kendisine eşlik eden çalgıların ya da eşlik partisinin beraberinde getirdiği çok seslilik duygusundan mahrum ve eşlikli çalışmanın sağladığı katkılardan uzak yetişir. “Bir müzik eserinde esas ses ya da bas partisi devam etmediği zaman armoni havada kalır. Bu da eseri yalın, cılız bir duruma getirir” (Shweitzer, 1993: 792).

Piyano eşliği ile bir renk katmanın, öncelikle öğrenciye zevkli bir çalışma ortamı yaratma, çalışma şevkini güçlendirme ve kendine güven duygusunu geliştirme açısından önemli katkıları olacağı açıktır (Çilden-Şendurur, 2003: 1).

Kardeş (2013), müzik eğitiminde iyi bir eşikleme için gerekli olan koşulları şu cümleleriyle ifade etmektedir “Müzik eğitiminde eşlik kavramının yeri oldukça önemlidir. İyi bir eşikleme için teorik derslerin yanında, bunun uygulamaya geçirileceği piyano dersleri ayrıca bir önem taşımaktadır. Doğru bir armoni bilgisi ve doğru eşikleme yöntemleri ile asgari düzeyde piyano çalma becerisine sahip bir öğrenci, kolaylıkla okul şarkılarına eşlik yapabilmektedir. Belli bir düzeyde piyano çalma becerisi kazanılmadan eşlik yapılamayacağından dolayı, eşlik yapabilmek becerisine doğrudan

etkisi olan ders piyano dersidir. Bu yönüyle piyano eğitimi, eşlik yapmanın temel yapıtaşlarından birisi olarak görülmektedir” (Kardeş, 2013: 15).

Problem ve Alt Problemler

Bu araştırmanın problem cümlesi şu şekilde belirlenmiştir: Türkiye’de Anadolu Güzel Sanatlar Liseleri bireysel çalgı eğitimi dersinde (yaylı çalgılar) piyano eşlikli çalışmalara ilişkin öğretmen görüşleri nelerdir?

Bu problemin çözümü için aşağıdaki alt problemlerin çözülmesine gerek duyulmuştur.

1. Anadolu Güzel Sanatlar Liseleri’nde bireysel çalgı eğitimi dersi (yaylı çalgılar) öğretmenleri derslerinde piyano eşlikli çalışmalara ne ölçüde yer vermektedirler?

2. Anadolu Güzel Sanatlar Liseleri’nde bireysel çalgı eğitimi dersi (yaylı çalgılar) öğretmenleri derslerinde ne ölçüde eşlikçi sıkıntısı yaşamaktadırlar?

3. Anadolu Güzel Sanatlar Liseleri’nde bireysel çalgı eğitimi dersi (yaylı çalgılar) öğretmenleri derslerinde piyano eşlikli çalışmalara ne ölçüde kaynak sıkıntısı yaşamaktadırlar?

4. Anadolu Güzel Sanatlar Liseleri’nde bireysel çalgı eğitimi dersinde (yaylı çalgılar) piyano eşlikli çalışmalar öğrencinin başarısını ne ölçüde yansıtmaktadır?

5. Anadolu Güzel Sanatlar Liseleri’nde bireysel çalgı eğitimi dersinde (yaylı çalgılar) piyano eşlikli çalışmalar öğrencinin çalgısını sevmesini ve benimsemesini ne ölçüde sağlamaktadır?

6. Anadolu Güzel Sanatlar Liseleri’nde piyano eşlikli çalışmaların yapıldığı fiziksel ortam, çalışma yapmaya ne ölçüde uygundur?

Araştırmanın Amacı

Bu araştırma, Türkiye’de Anadolu Güzel Sanatlar Liseleri bireysel çalgı eğitimi dersinde (yaylı çalgılar) yapılan piyano eşlikli çalışmaların gerçekleşmesinde yaşanan problemlerin ortaya çıkarılması amacını taşımaktadır.

Araştırmanın diğer amaçları ise bireysel çalgı eğitimi dersi öğretmenlerinin, derslerinde piyano eşlikli çalışmalara ne kadar sıklıkla zaman ayırdıklarını ortaya koymanın yanı sıra, eşlikçi ve kaynak sıkıntısı yaşayıp yaşamadıklarını görmek, eşlikli çalışmaların öğrenciler üzerindeki başarısını ve güdüleyici etkisini ortaya koymaktır.

Araştırmanın Önemi

Bu araştırma; Anadolu Güzel Sanatlar Liseleri'nde bireysel çalgı eğitimi derslerinde (yaylı çalgılar) yapılan piyano eşlikli çalışmaların niteliğinin ortaya konması bakımından önem taşımaktadır. Bu çalışma ile birlikte ortaya çıkan eksikliklerin, ileride piyano eşlikli yapılan çalışmalarda yaşanacak olası sorunlara ışık tutacağı düşünülmektedir.

Piyano eşlik ile yapılan yaylı çalgı eğitiminin, öğrencilerin hem müzikalite hem de tempo, entonasyon gibi teknik gelişimlerine olumlu katkıları bulunmaktadır. Dersin programa alınmasıyla öğrencilerin daha başarılı olacağı düşünülmektedir. Bu nedenle yapılan çalışma müzik eğitime katkıda bulunması bakımından önemlidir.

Araştırma Yöntemi ve Modeli

Bu bölümde; araştırmanın yöntemi, evren ve örneklem, verilerin toplanması, toplanan verilerin yorumlanmasında kullanılan istatistiksel yöntem ve teknikler yer almakta ve açıklanmaktadır.

Bu araştırma, piyano eşlikli çalışmaların öğrencinin başarısı üzerindeki etkilerini eğitimcilerin bakış açılarından ortaya koymak, bu konuda Anadolu Güzel Sanatlar Liseleri öğretmenlerinin yaşadığı problemleri ve bu problemleri en aza indirmek için gerekli görülen çözüm önerilerini kapsamaktadır. Araştırma, temel alan araştırmasına dayalı betimsel bir çalışma olup; genel tarama modellerinden olan tekil arama modelini içermektedir.

Evren ve Örneklem

Araştırmanın evrenini, Milli Eğitim Bakanlığı'na bağlı Anadolu Güzel Sanatlar Liseleri ve bu kurumlarda görev yapan yaylı

çalgı öğretmenleri oluşturmaktadır. Anketin örneklemini ise Ankara AGSL, Antalya AGSL, Edirne AGSL, Eskişehir AGSL, İstanbul AGSL, Kütahya AGSL, Tokat AGSL, Van AGS Liseleri ve bu kurumlarda görev yapan 40 yaylı çalgı öğretmeni oluşturmaktadır.

Verilerin Toplanması

Araştırmada kullanılan nitel bilgiler (veriler) kaynak tarama, nicel bilgiler ise anket yöntemiyle elde edilmiştir. Nitel bilgiler konu ile doğrudan ya da dolaylı olarak ilgili ve bağlantılı görülen ulusal ve yabancı kaynaklardan elde edilmiş, ayrıca internet ortamında yer alan elektronik veri tabanından da yararlanılmıştır. Nicel bilgilerin bulunduğu anket 27 sorudan oluşmaktadır. Anket, 5’li likert (dereceleme ölçeği) tipli sorulardan oluşmuştur. Anket sorularını oluşturmak için Güzel Sanatlar Liselerinde görev yapan eğitimcilerle görüşme yapılmış ve onların verdiği cevaplar sonucunda problemler sınıflandırılmıştır.

Verilerin Çözülmesi ve Yorumlanması

Araştırmada veri toplama araçlarıyla elde edilen “nicel” veriler “SPSS” isimli bilgisayar programının yardımıyla işlenmiş ve istatistiksel olarak çözümlenmiştir. Çözülmesi ise, “frekans” (f) ve “yüzde” (%) olarak ifade edilmiş, ardından da tablolaştırılarak sözel olarak yorumlanmıştır.

Bulgular ve Yorumlar

Birinci Alt Probleme İlişkin Verilen Cevaplar

Anadolu Güzel Sanatlar Liseleri’nde bireysel çalgı eğitimi dersi (yaylı çalgılar) öğretmenleri derslerinde piyano eşlikli çalışmalara ne ölçüde yer vermektedirler? Alt problemine verilen cevaplarda, yaylı çalgı öğretmenlerinin % 17,5’ i tamamen, % 27,5’ i çoğunlukla, % 37,5’ i kısmen, % 23,5’ i çok az ve % 0’ ı hiç yanıtı vermişlerdir. Elde edilen verilerden derslerinde piyano eşlikli çalışmalara yer vermeyen öğretmenin bulunmadığı ve bu çalışmaların büyük oranda yapıldığı söylenebilir.

Ek olarak yaylı çalgı öğretmenlerinin derslerinde piyano ile eşlikli çalışmalara başlama zamanı ile ilgili olarak % 30,0’ ı 1. sınıfın

1. dönemi başlarım, 57,5' i 1. sınıfın 2. dönemi başlarım, % 5,0' i 2. sınıfın 1. dönemi başlarım, % 2,5' i 2. sınıfın 2. dönemi başlarım ve % 5,0' i 3. sınıfın 1. dönemi başlarım cevabını vermişlerdir. Bu sonuçlardan anlaşılacağı üzere öğretmenler derslerinde piyano eşlikli çalışmalara genellikle 1. sınıfın 2. döneminde başlamaktadırlar. Buradan öğretmenlerin, temel duruş-tutuş ve yay hâkimiyetini kazandırdıktan sonra bu çalışmalara başladıklarını söyleyebiliriz.

Bunun yanı sıra yaylı çalgı öğretmenlerinin piyano eşlikli çalışmalara haftada kaç saat ayırdıklarına ilişkin verdikleri cevaplarda % 15,0' i hiç zaman ayırmam, % 55,0' i haftada 0-1 saat ayırırım, % 25,0' i haftada 1-2 saat ayırırım, % 2,5' i haftada 2-3 saat ayırırım ve % 2,5' i haftada 3-4 saat ayırırım cevabını vermişlerdir. Bu sonuçlardan görüldüğü üzere öğretmenlerin büyük bir kısmı piyano eşlikli çalışmalara haftada en az 0-1 saat ayırmaktadırlar fakat bunun yanında hiç piyano eşlikli çalışma yapmayan öğretmenlerin de bulunduğu görülmektedir.

Ankete katılan yaylı çalgı öğretmenlerinin “Öğrencilerimin Konserlerinde Piyano Eşlikli Eserlere Yer Veririm” önermesine verdikleri cevaplarda % 40,0 i her zaman, % 47,5' i çoğunlukla, % 12,5' i kısmen, % 0'ı çok az ve %0' ı hiç cevabını vermişlerdir. Buradan anlaşılacağı üzere öğretmenlerin büyük bir kısmının, öğrencilerinin konserlerinde piyano eşlikli eserlere yer verdiği görülmektedir.

İkinci Alt Probleme İlişkin Verilen Cevaplar

Anadolu Güzel Sanatlar Liseleri'nde bireysel çalgı eğitimi dersi (yaylı çalgılar) öğretmenleri derslerinde ne ölçüde eşlikçi sıkıntısı yaşamaktadırlar? Alt problemine verilen cevaplarda ankete katılanların yaylı çalgı öğretmenlerinin % 47,5' i her zaman, % 27,5'i çoğunlukla, % 17,5'i kısmen, % 0' ı çok az ve %0'ı hiç cevabını vermişlerdir. Bu sonuçlara baktığımızda öğretmenlerin, bir eşlikçi bulma konusunda büyük sıkıntı yaşadıkları görülmektedir.

Bunun yanı sıra yaylı çalgı eğitimcileri “Okulumuzdaki piyano öğretmenlerinden yeteri kadar yardım alabiliyorum” önermesine verdikleri cevaplarda % 7,5' i her zaman, % 22,5'i çoğunlukla, % 37,5'i kısmen, % 30,0' ı çok az ve % 2,5' i hiç cevabını vermişlerdir. Bu sonuçlardan yaylı çalgı öğretmenlerinin eşlik

konusunda okullarındaki piyano öğretmenlerinden yeteri kadar yardım alamadıklarını söyleyebiliriz.

Üçüncü Alt Probleme İlişkin Verilen Cevaplar

Anadolu Güzel Sanatlar Liseleri'nde bireysel çalgı eğitimi dersi (yaylı çalgılar) öğretmenleri derslerinde piyano eşlikli çalışmalara ne ölçüde kaynak sıkıntısı yaşamaktadırlar? Alt problemine verilen cevaplarda yaylı çalgı öğretmenlerinin 'Başlangıç düzeyi yaylı çalgı eserlerinin piyano eşliklerini edinmede kaynak sıkıntısı yaşarım' önermesine % 15,0' ı her zaman, % 30,0'ı çoğunlukla, % 22,5'i kısmen, % 20,0' ı çok az ve % 12,0' ı hiç cevabını vermişlerdir. Anlaşılacağı üzere öğretmenlerin yüzde olarak büyük bir kısmı, başlangıç düzeyi yaylı çalgı eserlerinin piyano eşliklerini edinmede sıkıntı yaşamaktadırlar. Bunun yanı sıra bu sıkıntıyı yaşamayan öğretmenlerin de sayıca yüksek olduğu görülmektedir.

Yaylı çalgı öğretmenleri 'Orta düzey yaylı çalgı eserlerinin piyano eşliklerini edinmede kaynak sıkıntısı yaşarım' önermesine verdiği cevaplarda % 10,0' ı her zaman, % 30,0'ı çoğunlukla, % 30,0' ı kısmen, % 17,5' i çok az ve % 12,5' i hiç cevabını vermişlerdir. Anlaşılacağı üzere öğretmenlerin yüzde olarak büyük bir kısmı, orta düzey yaylı çalgı eserlerinin piyano eşliklerini edinmede sıkıntı yaşamaktadırlar. Bunun yanı sıra bu sıkıntıyı yaşamayan öğretmenlerin de sayıca yüksek olduğu söylenebilir.

Yukarıdaki iki önerme ile bağlantılı olarak yaylı çalgı öğretmenleri 'İleri düzey yaylı çalgı eserlerinin piyano eşliklerini edinmede kaynak sıkıntısı yaşarım' önermesine verdiği cevaplarda % 12,5' i her zaman, % 15,0'ı çoğunlukla, % 30,0' ı kısmen, % 25,5' i çok az ve % 17,5' i hiç cevabını vermişlerdir. Verilen cevaplardan anlaşılacağı üzere öğretmenlerin yüzde olarak büyük bir kısmı, ileri düzey yaylı çalgı eserlerinin piyano eşliklerini edinmede sıkıntı yaşamamaktadırlar. Bunun yanı sıra bu sıkıntıyı yaşayan öğretmenler de bulunmaktadır.

Bu kaynakların yanı sıra yaylı çalgı öğretmenleri 'Piyano eşlikli oda müziği eserlerinin piyano eşliklerini edinmede kaynak sıkıntısı yaşarım' önermesine verdiği cevaplarda % 7,5' i her zaman, % 32,5' i çoğunlukla, % 40,0' ı kısmen, % 10' ı çok az ve %10' ı hiç cevabını vermişlerdir. Verilen cevaplardan anlaşılacağı üzere

öğretmenlerin çoğu, piyano eşlikli oda müziği eserlerinin piyano eşliklerini edinmede sıkıntı yaşamaktadırlar.

Dördüncü Alt Probleme İlişkin Verilen Cevaplar

Anadolu Güzel Sanatlar Liseleri'nde bireysel çalgı eğitimi dersinde (yaylı çalgılar) piyano eşlikli çalışmalar öğrencinin başarısını ne ölçüde yansıtmaktadır? Alt problemine ilişkin sorulara, “Piyano eşlikli çalışmalar, öğrencinin toplu konser performansına olumlu yönde etki etmektedir” önermesine % 72,5' i her zaman, % 20,0'ı çoğunlukla, % 7,5'i kısmen, % 0' ı çok az ve % 0' ı hiç cevabını vermişlerdir. Verilen cevaplardan anlaşılacağı üzere öğretmenlerin büyük bir kısmı, eşlikli çalışmaların öğrencinin toplu konser performansına olumlu yönde etki etmekte olduğunu düşünmektedirler. Bu konuda bütün öğretmenler aynı yönde düşünmektedirler.

“Piyano eşlikli çalışmalar, öğrencinin solo konser performansına olumlu yönde katkı sağlamaktadır” önermesine yaylı çalgı öğretmenlerinin % 75,0' ı her zaman, % 22,5' i çoğunlukla, % 2,5'i kısmen, % 0' ı çok az ve % 0' ı hiç cevabını vermişlerdir. Görüldüğü üzere öğretmenlerin neredeyse tamamı, eşlikli çalışmaların öğrencinin toplu konser performansına olumlu yönde etki etmekte olduğunu düşünmektedirler.

“Piyano eşlikli çalışmalar, öğrencinin ritim bakımından gelişmesine katkı sağlamaktadır” önermesine yaylı çalgı öğretmenlerinin % 67,5' i her zaman, % 27,5' i çoğunlukla, % 5,0' ı kısmen, % 0' ı çok az ve % 0' ı hiç cevabını vermişlerdir. Sonuçlardan anlaşılacağı üzere öğretmenlerin büyük bir kısmı, eşlikli çalışmaların öğrencinin ritim bakımından gelişmesine olumlu yönde etki etmekte olduğunu düşünmektedirler. Yaylı çalgı öğretmenlerinin tamamının bu konuda aynı yönde düşünmesi dikkat çekmektedir ve bu konunun önemi vurgulamaktadır.

“Piyano eşlikli çalışmalar öğrencinin entonasyon bakımından gelişmesine katkı sağlamaktadır” önermesine yaylı çalgı öğretmenlerinin % 60,0' ı her zaman, % 35,0'ı çoğunlukla, % 5,0'ı kısmen, %0' ı çok az ve % 0' ı hiç cevabını vermişlerdir. Verilen cevaplardan anlaşılacağı üzere öğretmenlerin neredeyse tamamı, eşlikli çalışmaların öğrencinin entonasyon bakımından gelişmesine olumlu yönde etki etmekte olduğunu düşünmektedirler. Yaylı çalgı

öğretmenlerinin bu konuda aynı yönde düşünmesi dikkat edilmesi gereken bir noktadır.

‘Piyano eşlikli çalışmalar öğrencinin müzikalite bakımından gelişmesine katkı sağlamaktadır’ önermesine yaylı çalgı öğretmenlerinin %72,5’ i her zaman, %27,5’i çoğunlukla, %0’ı kısmen, %0’ ı çok az ve %0’ ı hiç cevabını vermişlerdir. Sonuçlardan da anlaşılacağı üzere öğretmenlerin tamamı, eşlikli çalışmaların öğrencinin müzikalite bakımından gelişmesine olumlu yönde etki etmekte olduğunu düşünmektedirler. Bu da eşlikli çalışmaların ne derece yararlı olduğu ortaya koymaktadır.

Beşinci Alt Probleme ilişkin Verilen Cevaplar

Anadolu Güzel Sanatlar Liseleri’nde bireysel çalgı eğitimi dersinde (yaylı çalgılar) piyano eşlikli çalışmalar öğrencinin çalgısını sevmesini ve benimsemesini ne ölçüde sağlamaktadır? Alt problemine ilişkin sorularda yaylı çalgı öğretmenlerinin % 35,0’ ı her zaman, % 60,0’ı çoğunlukla, % 5,0’ı kısmen, % 0’ ı çok az ve % 0’ ı hiç cevabını vermişlerdir. Sonuçlardan anlaşılacağı üzere öğretmenlerin neredeyse tamamı, öğrencilerin piyano ile eşlik yapılan eserlerine daha çok çalıştığını düşünmektedirler.

‘Öğrenciler piyano ile eşlikli çalışma yapmak için isteklidirler’ önermesine yaylı çalgı öğretmenlerinin % 30,0’ ı her zaman, % 52,5’i çoğunlukla, % 17,5’i kısmen, % 0’ ı çok az ve % 0’ ı hiç cevabını vermişlerdir. Anlaşılacağı üzere öğretmenlerin büyük bir çoğunluğu, öğrencilerin piyano eşlikli çalışma yapmak için istekli olduğunu söylemektedirler.

‘Öğrenciler piyano eşlikli çalışmalarda repertuarı kendileri seçmek isterler.’ önermesine yaylı çalgı öğretmenlerinin % 2,5’ i her zaman, % 15,5’i çoğunlukla, % 62,5’i kısmen, % 15,0’ ı çok az ve % 2,5’ i hiç cevabını vermişlerdir. Sonuçlardan anlaşılacağı üzere öğretmenler, öğrencilerin piyano eşlikli çalışmalarda repertuarı kendilerinin seçmesi konusunda yeteri kadar istekli olmadıklarını belirtmişlerdir. Buradan öğrencilerin eşlikli çalışmalar konusunda ve dağarcık hakkında yeterli bilgiye sahip olmadığını düşünebiliriz.

‘Öğrenciler piyano ile eşlik yapılan eserleri seslendirmek isterler’ önermesine yaylı çalgı öğretmenlerinin % 32,5’ i her zaman, % 52,5’ i çoğunlukla, % 15,0’ı kısmen, % 0’ ı çok az ve % 0’ ı hiç cevabını vermişlerdir. Sonuçlara göre öğretmenler, öğrencilerinin

çalışılan piyano eşlikli eserleri çoğunlukla seslendirmek istediklerini belirtmişlerdir. Buradan eşlikli çalışmaların ne derece güdüleyici olduğunu görebiliriz.

Altıncı Alt Probleme ilişkin Verilen Cevaplar

Anadolu Güzel Sanatlar Liseleri'nde piyano eşlikli çalışmaların yapıldığı fiziksel ortam, çalışma yapmaya ne ölçüde uygundur? Alt problemine ilişkin sorulan sorularda, 'Piyano eşlikli çalışma yapılan odaların büyüklüğü çalışma yapmaya uygundur.' önermesine yaylı çalgı öğretmenlerinin % 20,0' ı her zaman, % 27,5'i çoğunlukla, % 30,0' ı kısmen, % 15,0' ı çok az ve % 7,5' i hiç cevabını vermişlerdir. Sonuçlardan anlaşılacağı üzere öğretmenler, piyano eşlikli çalışma yapılan odaların genişliğini çalışma yapmak için yeteri kadar uygun bulmamaktadırlar. Bu da yaylı çalgı öğretmenlerinin bu konudaki sıkıntısını ortaya koymaktadır.

"Piyano eşlikli çalışma yapılan odaların sıcaklığı çalışma yapmaya uygundur" önermesine yaylı çalgı öğretmenlerinin % 12,5' i her zaman, % 32,5'i çoğunlukla, % 32,5' i kısmen, % 20,0' ı çok az ve % 2,5' i hiç cevabını vermişlerdir. Sonuçlardan da anlaşılacağı üzere öğretmenler, piyano eşlikli çalışma yapılan odaların sıcaklığını çalışma yapmak için yeteri kadar uygun bulmamaktadırlar.

"Piyano eşlikli çalışma yapılan odaların aydınlanması çalışma yapmaya uygundur" önermesine yaylı çalgı öğretmenlerinin % 17,5' i her zaman, % 50,0' ı çoğunlukla, % 20,0' ı kısmen, % 10,0' ı çok az ve % 2,5' i hiç cevabını vermişlerdir. Sonuçlardan anlaşılacağı üzere yaylı çalgı öğretmenlerinin büyük bir kısmı, piyano eşlikli çalışma yapılan odaların aydınlanmasını çalışma yapmak için uygun bulmaktadırlar.

"Eşlikli çalışma yapılan odalarda yeterli sayıda piyano vardır" önermesine yaylı çalgı öğretmenlerinin % 22,5' i her zaman, % 30,0' ı çoğunlukla, % 27,5' i kısmen, % 15,0' ı çok az ve % 5,0' ı hiç cevabını vermişlerdir. Sonuçlardan anlaşılacağı üzere öğretmenler, piyano eşlikli çalışma yapmak için ayrılan piyanoların yeterli ve kullanılabilir düzeyde olmadığını söylemektedirler. Bunun yanı sıra piyanoların yeterli olduğunu düşünen öğretmenler de bulunmaktadır.

"Piyano eşlikli çalışma yapılan odaların akustiği çalışma yapmaya uygundur" önermesine yaylı çalgı öğretmenlerinin % 5,0' ı her zaman, % 5,0' ı çoğunlukla, % 42,5' i kısmen, % 42,5' i çok az ve

% 5,0' ı hiç cevabını vermişlerdir. Bu sonuçlara göre öğretmenler, piyano eşlikli çalışma yapılan odaların akustiğinin çalışma yapmak için uygun bulmamaktadırlar.

“Piyano eşlikli çalışma yapılan odaların temizliği çalışma yapmaya uygundur” önermesine yaylı çalgı öğretmenlerinin % 12,5' i her zaman, % 32,5'i çoğunlukla, % 27,5' i kısmen, % 27,5' i çok az ve % 0' ı hiç cevabını vermişlerdir. Sonuçlardan da anlaşılacağı üzere öğretmenler, piyano eşlikli çalışma yapılan odaların temizliğini çalışma yapmak için yeterince uygun bulmamakta, gerekli hassasiyetin gösterilmediğini söylemektedirler.

SONUÇ, TARTIŞMA VE ÖNERİLER

Sonuçlar

Birinci alt probleme ilişkin sorulan anket sorularından elde edilen sonuçlara göre; Anadolu Güzel Sanatlar Liseleri'nde derslerinde piyano eşlikli çalışmalara yer veren öğretmenlerin sayısı, bu çalışmaya yer vermeyen öğretmenlerden daha fazladır. Öğretmenlerin eşlikli çalışmalara daha çok 1.sınıfın 2. dönemi başladıkları görülmüştür. Buradan öğrencilerin duruş-tutuş ve temel yay hareketlerini öğrendikten sonra eşlikli çalışmalara başlatıldığını düşünebiliriz. Bununla birlikte yaylı çalgı öğretmenlerinin büyük bir kısmı eşlikli çalışmalara haftada 0-1 saat yer verebildiklerini söylemektedirler. Bunun yanında haftada 1-2 saat ayıran öğretmenler ile hiç zaman ayırmayan öğretmenlerin sayılarının da yüksek olduğu görülmektedir. Programda böyle bir ders olmayışından dolayı bu oranın az olduğu düşünülmektedir. Öğretmenler öğrencilerinin konserlerinde piyano eşlikli eserlere çoğunlukla yer vermektedir fakat kadrolu eşlik öğretmenin bulunmayışından ve okuldaki piyano öğretmenlerinden tam anlamıyla yardım alamadıklarından dolayı bu çalışmaları sağlıklı yapamadıkları ve öğrencilerinin konserlerinde eşlikli eserlere yer vermeyen öğretmenler olduğu da görülmüştür.

İkinci alt probleme ilişkin sorulan anket sorularından elde edilen sonuçlara göre; Anadolu Güzel Sanatlar Liseleri'nde görev yapan yaylı çalgı öğretmenleri kadrolu eşlik öğretmenin bulunmayışından dolayı bu ihtiyaçlarını farklı yollardan temin etmektedirler. Yaş gurupları, hizmet süreleri, mezun olunan orta öğretim ve yükseköğretim kurumları dikkate alındığında okulda her zaman bir eşlik öğretmenin olmayışının sıkıntı yarattığı

görülmektedir. Okuldaki piyano öğretmenlerinin çeşitli sebeplerden dolayı eşlik konusunda sınırlı ölçüde yardım edebildiği, verilen cevapların kısmen ve çok az dereceleri ile belirtilmesinden ortaya çıkmıştır.

Üçüncü alt probleme ilişkin sorulan anket sorularından elde edilen sonuçlara göre; başlangıç ve orta düzey yaylı çalgı eserleri eşliklerinin özellikle mesleğe henüz atılmış öğretmenler tarafından yeterince edinilmediği görülmekte, buna bağlı olarak öğrencilik yıllarında icra edilen ya da elde bulunan eserlerin arşivlenmediği sonucuna varılmıştır. Belli bir tecrübe ve olgunluğa ulaşmış öğretmenlerin de zamanla her düzey eserin eşliklerini temin ettikleri ve bu konuda sıkıntı yaşamadıkları sonucuna varılmıştır. İleri düzey yaylı çalgı eserleri eşliklerinin edinilmesi konusunda ise çok büyük bir sıkıntı yaşanmamaktadır. Genç öğretmenlerin bu konuda sıkıntı yaşamayıklarının sebebi öğrenciliklerinin son yıllarında icra ettikleri eserleri bir sınavda çalacakları ya da ileriki müzik yaşantılarında ihtiyaç duymaları olarak gösterilebilir. Piyano eşlikli oda müziği eserlerinin eşliklerinin edinilmesi konusunda yaş ve tecrübe farkı gözetmeksizin bir sıkıntı yaşanmaktadır. Fakat eğitim fakültesi haricindeki müzik bölümlerinden mezun olan öğretmenlerin lisans yılları boyunca oda müziği dersinin olması bu konuda sıkıntı duymamalarını sağlamaktadır.

Dördüncü alt probleme ilişkin sorulan anket sorularından elde edilen sonuçlara göre; eşlikli çalışmaların öğrencilerin hem toplu hem de solo konserlerine çok büyük ölçüde olumlu etkileri olduğu görülmüştür. Bunun sebebi olarak yapılan çalışmaların öğrencilerin büyük sorunu olan heyecan faktörünü eşlikçisiyle birlikte paylaşması ve eşlikli çalışmanın öğrenciyi sahneye hazırlaması, alıştırmaları olarak görülebilir. Anadolu Güzel Sanatlar Liseleri'nde görev yapan öğretmenler eşlikli çalışmaların, öğrencilerin müzikal gelişimine büyük etkisi olduğunu düşünmektedirler. Eşlikle birlikte çalışan, müzik yapan öğrencilerin piyanoyu dinlerken ritim ve entonasyon bakımından başarı gösterdikleri, müzikal dinamikleri daha belirgin bir şekilde ortaya çıkardıkları düşünülmektedir.

Beşinci alt probleme ilişkin sorulan anket sorularından elde edilen sonuçlara göre; öğretmenler, yaş, tecrübe ve mezun olunan kurumlar gözetmeksizin öğrencilerin eşlikli çalışma yapmak için istekli olduklarını ve bu eserlere daha çok çalıştıklarını söylemektedirler. Buradan eşlikli çalışmaların daha motive edici, paylaşımcı ve daha eğlenceli olduğunu düşünebiliriz. Öğrenciler aynı

zamanda piyano ile eşlik edilen eserleri kendileri seçmek ve bu eserleri seslendirmek istemektedirler. Derslerde çalınan eser ve etütlerin öğretici olmalarının yanında sıkıcı ve yorucu olduğu düşünüldüğünde öğrenciler daha eğlenceli olması ve tüketime açık olması nedeniyle sahneye çıkacakları, sunacakları ve kendilerini gösterebilecekleri eserleri kendileri seçmek istemektedirler.

Altıncı alt probleme ilişkin sorulan anket sorularından elde edilen sonuçlara göre; eşlikli çalışma için düşünülen odaların büyüklükleri, sıcaklıkları ve aydınlanması sağlıklı çalışma yapılabilmesi bakımından istenilen düzeye yakınlık göstermektedir. Bu durumda öğrencilerin odalarda değişik hava koşullarında sıcaklık problemini, en az iki ya da üç kişi bir araya geldiklerinde yer problemini ve aydınlanma problemini yaşamadıklarını düşünebiliriz. Fakat odaların akustiğinin ve temizliğinin istenilen düzeyde olmaması, bu odaların sıradan bir çalışma odası olarak tasarlandığını, herhangi bir ders için kullanılmak üzere inşa edildiğini düşünülmektedir.

Tartışma

Topoğlu, (2010) “Viyolonsel Çalışma Sürecinde Eşlikli Çalışmaların Viyolonsel Öğrencilerinin Entonasyon Doğruluğuna Olan Etkileri” adlı çalışmasında, deneye katılan tüm öğrencilerin dönem boyunca çalıştıkları tüm eserlerde eşlikli parmak açma metodunun ve diğer eşlikli çalışmaların öğrencilerin gerçekleştirdikleri entonasyon hatalarında düzelmeye olumlu yönde katkı sağladığını ifade etmektedir.

Eşlikle yapılan çalışmalarla birlikte öğrencilerin daha temiz çalabildikleri ve hatalarını duyarak düzelttikleri belirtilmektedir. Yapılan çalışma bu araştırma ile paralellik göstermektedir. Piyano eşlikli çalışmaların öğrencilerin temiz ses üretebilme becerileri üzerine olumlu etkileri olduğu vurgulanmaktadır.

Küçük (2014), “Müzik Öğretmeni Adaylarının Bakışı İle Eşlik Çalma Dersinin Değerlendirilmesi” adlı çalışmasında, müzik öğretmeni adaylarının eşlik çalma derslerindeki yeterliliklerinin orta düzeyde olduğunu tespit etmiştir. Yapılan araştırma sonucunda müzik öğretmeni adaylarının eşlik yapabildikleri ifade edilmektedir. Bu sonuca göre Güzel Sanatlar Liselerinde eşlik yapmak için müzik öğretmenliği programından mezun olmuş öğrencilerin bu derste eşlik yapabilecekleri düşünülmektedir.

Öneriler

Araştırmanın sonucunda eşlikli çalışmaların daha sağlıklı yapılması ve bu konuda yaşanan sıkıntıların çözümüne ilişkin bazı önerilere yer verilmiştir:

- 1- Haftada en az iki saat olmak üzere piyano eşlik dersi programda yer almalıdır.
- 2- Piyano ile eşlik dersleri birinci yılın ikinci döneminde başlatılmalıdır.
- 3- Öğretmenler derslerinde piyano ile eşlikli çalışmalara yer vermeli ve öğrencinin müzikal yönden gelişmesini sağlamalıdır.
- 4- Anadolu Güzel Sanatlar Liselerine yeterli sayıda kadrolu eşlik öğretmeni atanmalıdır.
- 5- Anadolu Güzel Sanatlar Liseleri'nde tüm seviyelerdeki yaylı çalgı dağarcığına ve eşliklerine ulaşmak amacıyla kütüphaneler oluşturulmalıdır.
- 6- Öğrencilerin solo ve toplu konser programlarında eşlikli eserlere daha çok yer verilmelidir.
- 7- Çalışılan piyano eşlikli eserler dönem sonlarında gerçekleştirilen konserlerle sunulmalı ve öğrencilerin kendilerine güven duymaları sağlanmalıdır.
- 8- Öğretmenler piyano eşlikli çalışmalarda çalışılacak dağarcığı öğrencilerine de seçtirmeli ve öğrencilerin güdülenmelerini sağlamalıdır.
- 9- Eğitim fakültelerinin müzik bölümleri buldukları şehir ve bölgelere göre kendilerine bir A.G.S.L seçmeli ve ana çalgısı piyano olan öğretmen adayları bu okullarda eşlik derslerine girmelidir.
- 10- Piyano eşlikli çalışmalar için ayrılmış odaların genişlikleri en az üçlü-dörtlü çalışılabilecek genişlikte olmalıdır.
- 11- Eşlikli çalışmalar için ayrılmış odalardaki piyanolar, temiz bir entonasyon ve sağlıklı duyuş için iyi akort ettirilmelidirler.

KAYNAKÇA

- Akyüz, Y. (2013). “*Türk Eğitim Tarihi*”, Pegem Akademi. 22. Baskı. Ankara
- Angı, Ç. E. (2005). “Keman Öğretiminde Karşılaşılan Entonasyon Problemleri ve Çözüm Önerileri”. Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü. (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Ankara
- Bilgin, S. (2006). Müzik Eğitiminde Kullanılan Şarkıların Müzik Öğretmenleri Tarafından Piyano İle Eşliklenmesi. Ulusal Müzik Eğitimi Sempozyumu Bildirisi. Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi 26-28 Ekim 2006, Denizli.
- Büyükkayıkçı, E. (2004). Türkiye’deki Eğitim Fakülteleri Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümleri Müzik Eğitimi Anabilim Dalları Yaylı Çalgı Öğrencilerinin Günlük Bireysel Çalışma Yöntemleri. Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Ankara
- Canbay, A. (2005). Güzel Sanatlar Liseleri ve Müzik Öğretmenliği Anabilim Dallarındaki Çalgı Eğitiminde Motivasyonun (Güdülenmenin) Önemi. Ulusal Müzik Eğitimi Sempozyumu Bildirisi. Erciyes Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi Müzik Bölümü, 14-16 Nisan, Kayseri.
- Çilden, Ş. ve Şendurur, Y. (2003). *Keman İçin Piyano Eşlikli Albüm - I*. Ankara-2003
- Çöl, H. T. (2005). “Ankara Hacettepe Üniversitesi Devlet Konservatuvarı ile Bakü Müzik Akademisi’ndeki Keman Eğitiminin Karşılaştırmalı Olarak İncelenmesi” Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü. (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Ankara
- Dağdeviren, M. (2006). “Müzik Öğretmeni Yetiştiren Kurumlarda Piyanoda Eşlik Öğretimi”. Ulusal Müzik Eğitimi Sempozyumu Bildirisi, Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi, 26-28 Nisan 2006.
- Ertem, Ş. (1997). Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Müzik Eğitimi Bölümü’ndeki Piyano Eğitiminde Müzikalite Kavramının Önemi ve Oluşumunun İncelenmesi. Gazi Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Ankara

- Fenmen, M. (1991). Müzikçinin El Kitabı “*Robert Schumann’ın Genç Müzikçilere Öğütleri*”. Müzik ansiklopedisi yayınları 1991-Ankara.
- Kaptanoğlu, E., Çanakçı, P. (2015). Türkiye’de Vokal Müzikte Piyano Eşlik Alanında Yapılmış Yüksek Lisans, Doktora Ve Sanatta Yeterlilik Tezleri. Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi. Cilt:14 Sayı: 55 (198-206)
- Kardeş, B. (2013). Eğitim Fakültesi Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü Müzik Eğitimi Programlarında Kazandırılan Eşlik Yapabilme Becerisinin Program Hedeflerine Ulaşma Durumu. Pamukkale Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Güzel Sanatlar Eğitimi Anabilim Dalı Müzik Bilim Dalı. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Pamukkale.
- Koçak, B. (2001). Müzik Eğitimcisi Yetiştiren Kurumlardaki Piyano İle Eşlik Faaliyetleri. Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Ankara
- Küçük, D. P. (2014). Müzik Öğretmeni Adaylarının Bakışı İle Eşlik Çalma Dersinin Değerlendirilmesi. Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi. 29- 2. 198-214.
- Shweitzer, A. (1993). A New Bow for Unaccompanied Violin Music. The Musical Times, vol.74, No:1087
- Topoğlu, O. (2010). Viyolonsel Çalışma Sürecinde Eşlikli Çalışmaların Viyolonsel Öğrencilerinin Entonasyon Doğruluğuna Olan Etkileri. Adnan Menderes Üniversitesi Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Dergisi. Cilt.1 Sayı.1
- Uçan, A. (1997). *Müzik Eğitimi Temel Kavramlar – İlkeler – Yaklaşımlar*. Ankara: Şark Matbaası.
- Yıldız, N. (1996). AGSL’nin Kuruluş Amacı ve Gelişimi. 1. Ulusal Anadolu Güzel Sanatlar Liseleri Müzik Bölümleri Sempozyumu. Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi Müzik Eğitimi Bölümü, 28-30 Kasım 1996. BURSA.
- Yönetken, H. B. (1996), “*Müzik Öğretimi*” *Okulda Çalgı Sorunu ve Çalgısal Müzik Etkinlikleri*, Müzik Ansiklopedisi Yayınları, s.69, Ankara.

“EDİTÖRE MEKTUP”

Doç. Dr. Emel Funda TÜRKMEN

efturkmen@aku.edu.tr

9. MÜZİK EĞİTİMİ ÇALIŞTAYI SONUÇ RAPORU

“TÜRKİYE’NİN KORO FESTİVALLERİ”

Final Report of 9. Music Education Workshop

“Choir Festivals of Turkey”

DOI NO: 10.5578/amrj.10710

18 Kasım 2015 tarihinde Prof. Dr. Ali UÇAN, Prof. Mustafa APAYDIN, Prof. Dr. Dolunay AKGÜL BARIŞ, Doç. Dr. Sema SEVİNÇ, Doç. Dr. Emel Funda TÜRKMEN, Dr. Aykut Ö. SARIÇİFTÇİ, Öğr. Grv. Mete GÖKÇE, MÜZED Başkanı Refik SAYDAM, SANSEV Genel Koordinatörü Opr. San. Nursel ÖNCÜL, Müz. Öğr. Aysu DAĞLI AKGÜN, Müz. Öğr. Elif KOYUNCU, Müz. Öğr. İlhan AKYUNAK, Müz. Öğr. Halim TÜRKMEN’in konuşmacı olarak katıldıkları ve “Türkiye’nin Koro Festivalleri” konulu Müzik Eğitimi Çalıştaylarının dokuzuncusu Afyon Kocatepe Üniversitesi Devlet Konservatuvarının ev sahipliğinde gerçekleştirilmiştir.

Programa göre Çalıştay 9.00’da bir dinletiyile başlamış, *Ulvi Cemal ERKİN*’in “*Zeybek Havası*” Öğr. Elm. M. Emir BARUTCU tarafından, Tevfik GULİYEV’in “*Akşam Mahnısı*” Okt. Özlem ELİTAŞ ve Yrd. Doç. Dr. Duygu SÖKEZOĞLU ATILGAN tarafından, Selman ADA’nın “*Madam Courton’un Ariası*” ise “Öğr. Grv. Sy. Berna ÖZKUT ve Yrd. Doç. Dr. Natig RZAZADE tarafından seslendirilmiş, ardından *Ferit SIDAL*’ın “*Nihavent Saz Semaisi*” Yrd. Doç. Yavuz TUTUŞ ve Öğr. Grv. Suat TOYDEMİR tarafından icra edilmiştir.

Bu dinletiden sonra MÜZED Başkanı Refik SAYDAM’ın “MÜZED ve Kitlesele Koro Etkinlikleri” başlıklı ve Prof. Dr. Ali UÇAN’ın “İnsan, Müzik, Koro ve Koro Eğitimi İle Türkiye’deki Koro Şenliklerinin Temellerine Genel Bir Bakış” başlıklı konuşmaları ile Çalıştayın birinci bölümü sona ermiştir. Öğleden sonraki ikinci bölümde Prof. Mustafa APAYDIN’ın “Türkiye’nin Koro Festivalleri Nasıl Başladı” başlıklı konuşmasının ardından katılımcılar

düzenledikleri şenlikleri ve yaşadıkları sorunlarını anlattıkları birer konuşma yapmışlar, ardından tartışma ve çözüm önerilerinin konuşulduğu son bölüme geçilmiştir. Bu bölümde aşağıdaki konularda görüşler paylaşılarak çeşitli kararlar alınmıştır.

Oturumun bu bölümünde koro eğitimcilerinin birbirleriyle olan iletişimleri ve etkileşimleri konusunda konuşuldu. Düzenlenen festival ve şenliklerin arasında kurulacak bağlantıların hem katılımcıların hem de koro eğitimcilerinin daha nitelikli bir çalışma yapmalarına ve şenliklerin daha verimli geçmesine katkıda bulunacağı belirtildi.

Her şenliğin genel ve kendine özgü bir şenlik kültürünün gelişmesi için neler yapılabileceği konusunda çeşitli fikir alışverişinde bulunuldu, Mete Gökçe ve Aykut Sarıçiftçi tarafından çeşitli örnekler ve öneriler paylaşıldı. Bazı şenliklerin özel bir alana yönelik yapılmasının bu alanları besleyeceği üzerinde duruldu. Örneğin Çocuk Koroları Şenliği, Güzel Sanatlar Liseleri Korolar Şenliği, Gençlik Koroları Şenliği vb. gibi...

Şenliklerde ödüllendirme konusunda uygulanacak ölçütler konusunda zaman sıkıntısı nedeniyle yeterince görüş alışverişinde bulunmak mümkün olamamış, ama bu ölçütlerin belirlenmesi ve uygulanması konusunda daha ayrıntılı çalışmanın gerekli olduğu görüşü ortaya çıkmıştır.

Her şenlik kendi tanıtımı konusunda farklı yöntemler izlemektedir. Şenliklerin genel tanıtımı ile ulusal ve uluslararası tanıtımlarının en iyi şekilde yapılması konusunda valilik ve belediyelerle ortak çalışma yapılabileceği ve şehir içinde şenliklerin önemli kültürel etkinlikler olduğu sonucuna varılmıştır.

Kurum yöneticilerinin, gerek şenliklerin düzenlenmesinde, gerekse şenliklere katılımın sağlanmasında önemli birer merci olmaları nedeniyle dikkate alınmaları ve şenliklerin düzenlenmesinde aktif rol almaları yolunda yapılması gerekenler konusunda görüşler ortaya konmuştur.

Koro şenliklerinin düzenlenmesinde ve şenliklere katılımın sağlanmasında kamusal ve özel kurumların yanı sıra “uygar toplum/kültür kuruluş ve örgütleri”nin ilgi, yardım, destek ve katkılarının da büyük önem taşıdığına, bu nedenle bu konu üzerinde de durulması gerektiğine dikkat çekilmiştir.

Uluslararası olma yolunda bazı şenliklerin önemli adımlar attıkları ve çeşitli ülkelerden katılımcıları ağırladıkları konuşulmuş, bu şenliklerde yarışma boyutunun da yer alması konusunda görüşler belirtilmiştir.

Çalıştayda en çok üzerinde durulan konulardan biri de eğitimci sorunları olmuş, koro eğitimcilerinin eğitimlerinden, görev yapmakta oldukları kurumlardaki çalışma koşullarına kadar birçok konuda büyük sıkıntılar yaşadıkları dile getirilmiş, müzik eğitimcilerinin koro çalıştırmak ve şenliklere katılmak konusunda da yeterince bilinçli olmadıkları, şenliklerin, mesleklerine, ülke müzik eğitimine, öğrencilerin başarı ve motivasyonlarına pek çok farklı açıdan sağladığı katkıları yeterince bilmedikleri ve koro çalıştırıp şenliğe katılmayı bir külfet olarak gördükleri anlaşılmıştır. Bu konuda önce müzik eğitimcilerinin bilinçlendirilmelerinin daha doğru bir yaklaşım olacağı düşünülmektedir.

Çalıştayda alınan kararların, Denizli ve Bolu'da yapılacak çalışmalarla gözden geçirilerek geliştirilmesinin devam etmesine karar verilmiştir. Bir sonraki çalıştayın Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü Müzik Eğitimi Anabilim Dalı tarafından ve Koro Eğitimcilerinin Eğitimi çalışmalarının da Denizli Pamukkale Üniversitesi Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü Müzik Eğitimi Anabilim Dalı tarafından düzenlenmesine karar verilmiştir.